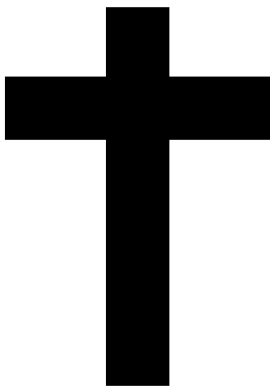

ÖKHS' I TSĪN IK SĪN
NI ST. MATTHEW OT
SĪN AI PI.

The Gospel According to St. Matthew in the Blackfoot
language of Canada

**ÖKHS' I TSĪN IK ŠĪN NI ST. MATTHEW OT
SĪN AI PI.
The Gospel According to St. Matthew in the Blackfoot
language of Canada**

Public Domain

Language: Siksiká (Blackfoot)

Translation by: Rev. John William Tims

This C. M. S. publication by the British and Foreign Bible Society in 1890 is in the PUBLIC DOMAIN (not copyrighted). Conversion to USFM was courtesy of the Digital Bible Society.

2017-10-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 13 Dec 2023

0a409c18-61ef-5282-961d-ef2aa587bd17

Contents

ST. MATTHEW 1

ÖKHS' I TSĪN IK SĪN NI ST. MATTHEW OT SĪN AI PI.

¹ SIN AK'SIN Jesus Christ David okkuai' Abraham okkuai' un'ix o sĭnaks' oaiëxësts. ² Abraham ikuyiu' Isaac; ki Isaac ikuyiu' Jacob; ki Jacob ikuyiau' Judas ki omu' pappiipix; ³ Ki Judas ikuyiu' Phares ki Zara, Thamar ipau'kaiïmmiuax; ki Phares ikuyiu' Esrom; ki Esrom ikuyiu' Aram; ⁴ Ki Aram ikuyiu' Aminadab; ki Aminadab ikuyiu' Naasson; ki Naasson ikuyiu' Salmon; ⁵ Ki Salmon ikuyiu' Booz, Rachab ipau'kaiïmmiuaie; ki Booz ikuyiu' Obed, Ruth ipau'kaiïmmiuaie; ki Obed ikuyiu' Jesse; ⁶ Ki Jesse ikuyiu' David omüx'nin'a; ki David omüx'ina ikuyiu' Solomon, annök' ake'uök itom'itomiuök Urias man'itotsipokaiïmmiuaie; ⁷ Ki Solomon ikuyiu'. Roboam; ki Roboam ikuyiu' Abia; ki Abia ikuyiu' Asa; ⁸ Ki Asa ikuyiu' Josaphat; ki Josaphat ikuyiu' Joram; ki Joram ikuyiu' Ozias; ⁹ Ki Ozias ikuyiu' Joatham; ki Joatham ikuyiu' Achaz; ki Achaz ikuyiu' Ezekias; ¹⁰ Ki Ezekias ikuyiu' Manasses; ki Manasses ikuyiu' Amon; ki Amon ikuyiu' Josias; ¹¹ Ki Josias ikuyiu' Jechonias ki o mu' pap piipix, annik' ito'toöpikau Babylon; ¹² Ki ot'sitotos au Babylon, Jechonias ikuyiu' Salathiel; ki Salathiel ikuyiu' Zorobabel; ¹³ Ki Zorobabel ikuyiu' Abiud; ki Abiud ikuyiu' Eliakim; ki Eliakim ikuyiu' Azor; ¹⁴ Ki Azor ikuyiu' Sadoc; ki Sadoc ikuyiu' Achim; ki Achim ikuyiu' Eliud; ¹⁵ Ki Eliud ikuyi u' Eleazar; ki Eleazar ikuyiu' Matthan; ki Matthan ikuyiu' Jacob; ¹⁶ Ki Jacob ikuyiu' Joseph, Mary om'i, annok ipau'kaiïmmiuök Jesus, anĭstau Christ. ¹⁷ David otsĭs'tsits'unoauai Abraham itsipuk' süpokosĭnimotseiiu ke'pitappiiu nĭsekoputtsi; ki ot'sitotosau Babylon omats'ĭstsits'unoauai David mats'itsipuksüpokosĭmmotseiiu, matsĭsse'koputtsi; Christ omats'ĭstsits'unoauai ot'sitotosau Babylon mats'itsipuksüpkosĭmmotseiiu matsĭsse'koputtsi. ¹⁸ Jesus Christ, otsipokai'isĭnni ün'niniitsiu: Annik' Mary, Jesus oksĭs'tsi, Joseph otak'okemattösaie itop itappi'inai, otse'kosatsok Atsĭm'istaaw. ¹⁹ Joseph om'i moköm'motsitappiu, ki matsitsitau'ats mök'aiitsĭnniköttösaie; osĭme'tsitan möksisĭm'ianĭstüpskoösaie. ²⁰ Ki otai'ksĭmstatoaie, Satsit, Ap'ĭstotokiuäoto'tokatatsĭs otsipopök'toakaie ki otan'ikaie, Joseph, David okku'i, pinstünnos Mary

kök'okemattosi, otse'kosatsok Atsım'iStaaw. ²¹ Ki ai'aksipokaiïmmiuaie okku'yi, ki kitak'anistsïnniköotta Jesus: tükkä, otsitappim'ix otsauum'itsitappi'isuauësts aiakitaikömotse'piuax. ²² Itün'nitsiuaie mök'itsenüpanistösi Ap'ïstotokiua otse'poawsïsts, otsipropheti itotse'poawsinësts, ki an'ïmai, ²³ Satsik, mokök'iake ai'akopitappiiu, ki ai'aksipokaiïmmiuaie okku'yi, ki ak'anistsïnniköttsiuaie Emmanuel, ito'kïsasattop Ap'ïstotokiua ipokai'tappiïmmau. ²⁴ Joseph otsipuawk'si otso'kani, ün'niitsitappiiu Ap'ïstotokiua oto'tokatatsïs otan'iipiaie, ki ito'tuyiuaie otokem'an: ²⁵ Ki ototom'okkuyi otsauomai'pokaiïsaie matpoksokamiau'atsaie: kinitsïn'niköttsiuaie JESUS.

2

¹ JESUS otai'pokaiïsi Bethlehem, auösïn'im Judæa, annists'ïsk ksïstsiku'ïstsk, Herod otsïtsïnaiipi, Satsik, mokök'ietappix umut'autstsiipi apinök'kuyi itsipuk'sipuiuu Jerusalem, ² An'iau, ün'an'ök manipok'auök Jews otsïn'aimoaiuaie? Tükkä, annim' apinök'kuyi stai'tappiosi nitsïno'ünan okökatosim, ki nimut'otopinän nök'itauatsïmmimmösïnan. ³ Herod omüx'ina otokh'tsïsaie, otap'itsi-tanaie, ki Jerusalem istokönaï'tappix iköno-nokap'aitsitamiuax. ⁴ Ikönaumoi'piüsax omük'atoiapiekuax ki ai'sïnakix, süppoöttsesattsïuax Christ mök'itsipokaiïpiaie. ⁵ Ki an'ïstsiuaie, Bethlehem, Judæa istauösïn'im, ün'nimaie; ün'anïstappi prophet osïn'aksïn; ⁶ Ki ksësto'a Bethlehem, Judæa istauösïn'im, kimats'inükstsipuaia, Judah istsin'ax; Nin'auök, ksesto'a ak'itsistauasiu ki osto'i ai'akauökkitsïmau nitsitappim'ix Israel. ⁷ Herod, sïmi'nikötüssax mokök'ietappix, sokap'süppoöttsesattsïuax otsokap'ïnökuyisaie kökatosi. ⁸ Ki itüpüt'oköttsïuax Bethlehem; kian'iu, kükko' sokap'apsümmok pokau'ök; ki ikonoainoeniki, itüm'ütskitsïnikokïk nök'itsitotosi nök'it a tsïm mïm mosi. ⁹ Otokh'tsïsau omüxina otan'iipiaie, itsïs'tapuiuu; ki satïsk, anni'ïsk kök'atosiïsk otsitsinoauaiïsk umut'autstsiipi apinök'uyi otsitom'akoaiuaie, ki otai'totosi inük'sipokai ot'sitaupipiaie itots'iketsipuyiuaie. ¹⁰ Otsïnno'össauaie kök'atoši, eks'kamük otse'tametüksuaii. ¹¹ Ki otaitsipï'sau nap'ioyïs, Mary oksis'tsi ipïnnu'yiauaie pokai'ïsk, ki innïssi'iau, ki itatsïm'mïmmiau: ki otaipasuk'ïnïssauësts otakomüttskotuksuauësts, ïssak'okotsiuaie gold ki frankincense ki myrrh. ¹² Ap'ïstotokiua papaukökianïstcsax mökstaiskïto'tosau, noke'tsi moksokui itüp'akaiïau. ¹³ Ki otau'mattosau,

satsik, Ap'istotokiuä sto'tokatatscs papauta'atsuaie Joseph, an'isitouaie, Nipuat', ki mattos'au pokau' ki oksis'tsi ki iküm'itappoat Egypt, ki stau'pit ki kitak'otümanisto; tük'kä, Herod ai'akapsümmiuaie inük'sipokau möks'enitösaie. ¹⁴ Otai'puawksi, sepiai'akotuyiuax inük'sipokau ki oksis'tsi ki Egypt itüp'itappoiau: ¹⁵ Ki itau'puaie otai'insaie Herod, möksenüp'anistosi Ap'istotokiuä otse'poawsin, otsiprophet i totsü'uaie, Egypt, ün'nimaie nitsit' ütüm mau noko'a. ¹⁶ Herod, otai'noö sax mokök'ietappix otap'apistotoyisax, eks'kaiistsetükkiu, ki itüp'otoköttsiuax (otsen'nakemix) Bethlehem ki sa'akapotsim, ai'stokistuyimix sök'umappix ikön'ainittsüiax; küttaistoki'stuyimix sök'umappix mat'okönainittsüiax, umut'otsksinippi otsokap'süppoötsesattü sax mokök'ietappix. ¹⁷ Itüm'enüpanistomaie Jeremy prophet otse'poawsin otan'ipi, ¹⁸ Epo'awsinni itsik'kitokhtsip Rama, asain'sinni ki aiim'motseisinni ki omükoyesinni, Rachel o'kosix itau'asüniu ki matokuikiawpiketükkiu'ats, tük'kä, itsen'iau. ¹⁹ Herod otse'insi, sat'sik, Ap'istotokiuä oto'tokatatsis Joseph otsipapau'takaie, Egypt otsitai'tappiisaie. ²⁰ An'istsüiaie, Nipuat'ki mattos'au inük'sipokau ki oksis'tsi, ki itüp'itappoat Israel istau'ösinim; tük'kä ini'au anniks'isk ap'üssummiiskaie otsipai'tappiisinni. ²¹ Ki itsipuu ki aiako'tuyiuax pokau'a ki o ksis'tsi, ki Israel istau'ösin'im ito'to. ²² Ki otokht'sissi Archelaus otau'atsuaiitsitapai'naiisi un'ni otsin'naiisinni, isstün'imaie mök'ittapposaie; ki Ap'istotokiuä otsipapauanistosaie, Galilee itanis'tüpitappo: ²³ Ki akapioyis, Nazareth an'istau, ito'to kiitoko'yiu; mökenüpanistosaie prophetix otan'iipiax, akanistai'niköttau Nazaren'aikuun.

3

¹ ANNISTS'ISK ksistsiku'istsk John Baptist ito'to Judæa istoksis'tapiksökkui, itüs'-ksinimatstokiu, ² Ki an'iu sauai'tsitak, spots'im itsin'naiisinni asttsiu'. ³ Am'auk annök' matap'püök Isaiah prophet an'iu Nitsitappiuä ksistapitauosinim sokse'puyiu, Süppoatsistotokh'sattoat Nin'a oksokui, oksoku'ists moköm'otstsisests. ⁴ Ki John, Camel oku'yists, itsis'totosiu, ki itsiköp'okui itsep'siu; ki otso'össinests tsikatsix ki namap'iniu. ⁵ Jerusalem istokönai'tappix otokönitota'akax, ki Judæa istokönai'tappix, ki Jordan istau'össin'im istokönai'tappix mat'okönitautaaakax. ⁶ Ki nie'tüktai Jordan (an'istop), otsit'üstapinopiax, ki otsauum'itsitappiisuests aiinüp'anistomiauests. ⁷ Ki otsinno'össax otas'taaissax

akai'tappiiax Pharisees ki Saducees, otsittüp'auauõkössax
otsitüsta'pñükipi, an'istsiuax, Pitseksinau'kosix,
tükka' kitan'ikoau kõkanistüpistüpiksatossuai annik'
istse'tüksinik astai'tsiik? ⁸ Ai'süsksattok matsiin'ists
mök'itanistosu kitsauai'tsitani: ⁹ Pini'tsitsiikasik
kitsitsi' tanauësts kok'kitünissuai Kïn'un Abrahami;
kitan'istopuau Ap'istotokiaua, am'oxim okotokix
ikotsistauatomoaiu Abraham pokax. ¹⁰ Kiannok'
köts'eksists kaxa'kin itsipo'toau: kõnai'istsis
saiinasissi ak'aikakiaiau ki ak'aututsaiu. ¹¹ Okke'
kimut'sitüstapñopuau kõkkitsisauai'tsitasuai:
apatots'ik annök' ai'aksakootoök ai'sskunitapsiu,
nimatsikökokotopa'tomoauats matsikists': Ostoi' kimu-
tak'istapñokoau Atsim'istaaw ki is'tsi: ¹² Ose'kotükkiatsis
ai'inimaie, kiaupüx'ixtoxixi otsit'aisuisuitsipik'iakipi
aiaksokapse'maie, osos'tsipikiapioyis aiakitsiptsipotomësts
otapaiën'insimmanists; ki istotox'ksiists istsi'i
matakatsiu'ats ai'aketsinsimësts. ¹³ Jesus Galilee
itüm'aumatto, Jordani nie'tüktai ito'to, John
mökitsistapñiisaie. ¹⁴ Ki John paiu'tsimiuaie, ki
otan'ikaie, ksësto'a is ta' pñ o kit, kitaketak'sipuksipat
to kökokotsis'tapñnöksi, ki kumauksipuksipaakiks?
¹⁵ Jesus an'istsiuaie pokitse'tsit annok': nöks'istutsisinan
moköm'motsitappiisinni. Itümipai'o'kits etomoyiuaie.
¹⁶ Ki Jesus ai's'tapñnössi, itopitsissoa'tomaie okke': ki,
sat'sik, spots'im kau'opiu, ki nan'nuyiuaie Ap'istotokiaua
otatsim'istaaw itutui'süpñümaie sistsi'i itsinauüni'inai, ki
itokhitopi'inai: ¹⁷ Ki, satsik, epo'awsinni spots'im itunni'u
amok'auk nitük'omimokoa, nitsekökh'simau.

4

¹ ATSIM'ISTA AW ksïs'tapiksökkui itümitüppip'iuai
Jesus, sauum'itsitappiua mök saksksinnoösaie. ² Ki
nšip'puyi koku'ists, ki nšip'puyi ksistsikuists
otsit'saioyipists, itsakoo'notsiu. ³ Ki Issaks'ksinšimaitappii
itoto'yinaie an'iinai, Iküm'ümeniki Ap'istotokiaua okku'i,
am'oxim ok'otokixim šitsip'satsisau mökitapaiënasau. ⁴ Ki
itünis'tsiuaie, Šinaip Matap'pi matokot'otsipaitappi'iuats
napaiën, Ap'istotokiaua maoi'i umutokönai'poawsists
aiakotsepaitappiiu. ⁵ Sauum'itsitappiua otsitsitapippiok
Atsim'akapioyis, ki itokhit'sipotoyeik Nato'iapioyis,
⁶ Ki an'istsiuaie, Iküm'ümeniki Ap'istotokiaua okku'i,
išis'suiäuñit: šin'aip, akanistsiuax oto'tokatatsix
ksësto'a: ki otsu'auësts kitakitotsiketsi'enokiau,
koköt'sists kökstai'tükökhsau ok'otoki. ⁷ Jesus
itünis'tsiuaie, mat'sinaip, kimataksaksšinoau'ats

Nin'a, kitap'istotokä. ⁸ Sauum'itsitappiuä spaiistükki otsittüm'mi'piokaie itaiistummüt'tsiikaie kõnauau'ösinists ki istsap'inatsiikiests; ⁹ Ki anistsiuaie, am'ostsim kõnauau'ösinists kitak'okoto, apis'tuksisanopieniki, atsim'mimmokeniki. ¹⁰ Jesus itüman'istsiuaie, Mís'taput, Satan: sïn'aip, Nina Ap'istotokiua kitak'atsimmimmau, ki kitak'aitanistaitoau. ¹¹ Ki Sauum'itsitappiuä otai'skikaie ki, sat'sik, oto'tokatatsix ito'toyikiax ki otpum 'okax. ¹² Jesus otokh'tsim'si John een'ösaie itsitap'po Galilee: ¹³ Ki otünistüpa'atosaie Nazareth, Capernaum ito'to ki itoko'yiu, issoots'i omük'sikimi ai'aketskökku Zebulon ki Nephtalim: ¹⁴ Isaiah otse'poawsin möksenüpanistosi otanipi, ¹⁵ Zebulon istau'ossinni ki Nephtalim istau'ossinni o mük'sikimi ista'potsim, Jordan ap'ümmotsim, Galilee istok'auaax; ¹⁶ Anniks'isk matap'pixk, ski'natsi itau'pixk omük'anatsi nan'immiau: ki anniks'isk matap'pixk auössin'ni eïnsin'ni itstsi'ipi ki eïniu'tüxissinni itstsi'ipi, itau'pixk, ksistsikui'natsiu otsüs'köpsiu. ¹⁷ Annik' Jesus aumütüpsokse'puyiu, ki an'iu, Sauai'tsitak; Spots' imistokök'itsimani ästtsiu'. ¹⁸ Ki Jesus, auau'ökassi, Galilee istomük'sikimi, itsinnu'yiuax aiis'künnimotseiix, Simon, an'istau Peter; ki oskün' an'istau Andrew, isksimmatük'kiomikatsis omük'sikimi itai'suiapiximiauie, tük'ka itomik'aitappiisau. ¹⁹ Ki itünis'tsiuax, noksuppa'akik, ki kitakitaumik'ottaiau matap'pix. ²⁰ Ki atomik'atsuai itskim'miau ki itopokiuo'iauaie. ²¹ O müt'tükkiosi matsitsinnuyeuax mat'toskünimotseiix, James, Zebedee o ku'yi, ki John oskün', ipit'süpinnuyiuax ak'iosatsis, Zebedee, iin'ouaie, aip'simix otomik'atsuaux: ki itsin'niköttsiuax. ²² Ki ipit'skittsiuaie un'ouaie ki ak'iosatsis, ki itopokiuo'iauaie. ²³ Ki Jesus Galilee istokõnau'össinni itap'auauökau, otatoiapioko'auësts itai'pistsksinimatstokiu ki aisokse'puyiu spots' im istsetam'itsiniksinni; ki matap'pix opüs'tsimmesuai ki otok'tokossinuauësts ikõn an'küttutuyiuax. ²⁴ Ki otap'istutüksinni ikõnauanetünistopaie Syria istau'össinni; ki ikõnai'oktokosix, ki amianistsipüs'tsimisix, ki anniks'isk matap' pixk sauumitsitappiuä itsips'tokoyiau, ki mat'tsapsix, ki an'auxenix, ikõnitausippotoaiax; ki ikõnau'kuttutuyiuax ²⁵ Ki Galilee istokõnai'tappix ikõnawk'pokiuaiaie, ki Decapolis, ki Jeusalem, ki Judæa, ki Jordan ap'ümmotsim istõkonai'tappix matsekõnawk'pokiuaie.

5

1 Kĩ otsınno'ossax akai'tappix ni tum'mo ita'mıssu: ki otau'pıssi otsitappim'ix ototaakax:
 2 Ki itsipa'kuiakiu ki itüksınım'atsiuax, ki itüniu, 3 Anniks'isk matap'pixk oskëttsipöppuauëxk ikikın'etükkiisk, etam'etükkiâu: spots'im ıstsın'naiisinni osto'auai otsinan'oaiau. 4 Au'yësix etam'etükkiâu: aiaksikiawpiksıstotoaiau. 5 İkkınap'ıtappiix etam'etükkiâu: ksök'kum otaksınan'oaiau.
 6 İno'tättomix moköm'motsipaitappiisinni ki inäk'attomix moköm'motsipaitappiisinni etam'etükkiâu: ai'akokuyian. 7 Kımapi'ıtappix etam'etükkiâu: otak'sikımokiau 8 Ksikus'skëttsipöppix etam'etükkiâu: ai'aksınnuyiauaie Ap'ıstotokiuă. 9 İnüs'tsetappix etam'etükkiâu: akanıstainiköttaiau Ap'ıstotokiuă o'kosix. 10 Anniks'isk matap'pixk itsikım'atsıstotoaiau otökommot'sitappiuösoauësts etam'etükkiâu; otsinan'oaiau spots' im ıstsın'naiisinni. 11 Oksıs'totokoeniki ki maka'pi sıtsıp'sükoeniki, ki aisımmım'motsenikiau, tükka kitük'omımmokoau kitse'tametüksuai. 12 So poke'tametükkik, spopai'piik; kitakitakai'sakınnosüko spots'im: apatots'ik neto'yik ünninetoksıstotoyiuax Ap'ıstotokiuă otsiprophetix. 13 Kësto'akauk ksök'kum ıstsıstsıxipoku: attosai'e umut'aiawxipi itsix'ipokuyi, tsanıstapiu ksök'kum umutaiaksıtsıxipokuıstutsip? Matütokoapi'uats, ki aksıs'tapıxip, ki akıtsitautütsamiai'osi. 14 Kësto'akauk ksök'kum ıstün'natsii. Akap'ıoyıs aitokittokhi netum'moyi matokotsıksıstotop'ats. 15 Matap'pix matotstsım'axauaie anak'imatsıs mökısitaistakhtotosauaie assuyın'i, itai'süppatomiau itai'süpanakımatsopi, ki matap'pix itsıps'taupix napıoyıs itokönnauan'akımaiau. 16 Neto'yik kitan'akımatsıs ıstot'ünnasayit matap'pix mök'ıtsınnıısau kitawx'ıstutsipısts mök'ıtstsakütotosauaie kin'a spots'im. 17 Pınstak nimut'otopi nökitünnıstüpipotsısau okök'ıtsımani, ki prophet ix otün' ıssuai: nımatütoto'pa nökitünnıstüpipotsısau, nimut'oto mökısüpanıs'tsıstutsısau. 18 Kitau'münıstopuau spots'im ki ksök'kum otsauomai'tsınikasi, ki okök'ıtsımani otsıtsauomsüpanıstıopi tüks'kai sikük'sınaksın okök'ıtsımani itstı'ipi mat'akıtsınikauatsaie. 19 Annök tukskai am'ostsim inüxe'poawsısts küttaı'aksıstutsımökaie, ki ai'aksksınımatsokax matap'pix mök'staıstutsısaxaie, ak'anıstainiköttau inüks'tsım spots' im; annök' ai'aksıstutsıstımests ki ai'aksksınımatsokax matap'pix möks'ıstutsımests,

ak'anistainiköttau omük'sim spots'im. ²⁰ Kit an'istopuau kitokömotsipaitappiisinni saais'tüpükuiökhsissi Scribes ki Pharisees ot'okömotsipaitappiisuests kimatakitsipipuuuats spots'im itsin'naiisinni. ²¹ Kikai'okhtsipuau ükkaiiap'ix otan'ikoaiu, Pinuye'nikik: ki annök'ai'akoyenikiuök ai'akesetsimaie okök'itsimani: ²² Ki kitan'istopuau annök' ksistapistsim'iuök ox'okoä ai'akesetsimaie okök'itsimani; ki annök' ak'anistsiuök ox'okoa Raca, aiakesetsimaie okok'itsimani: ki annök' ak'anistsiuök, kitüt'tsapsi, ai'akesetsimaie Gihenni ots'tsiimiaie. ²³ Puksip'ipotomniki kitak'iksistomütskotüksinni natoi'apioyis, ki isksinim'iniki kixokoa kitsis'tsimmok, ²⁴ Ün'nim altar istsskit' kitakiksistomütskotüksinni, ki matskot'; matom'ots matsin'nüstseik kséstoa ki kixokoa, ki tüm'ütsipuksiput ki sakumüts'kotoat kitsiksist'omütskotüksinni. ²⁵ Kipinnüs'tseimis kikakhtum'o, kitsakiokhpokau'pimössi: kökstaiistapipiok au'kökitsimaii, ki au'kökitsimaii ök'staukotsei eēnake'nai, ki kitakitsips'tapixik itai'inükiopi, ²⁶ Kitau' münisto kitsauomai'ponitatossi kitak'sakookotossi, kimataksuxpa. ²⁷ Kikai'okhtsipuau otanipuuuēsts ükkaiiap'ix, Kimatakauökotapuua: ²⁸ Ki nestoa kitan'istopuau, annök' üs'sümuiuök ake'uök mök'sta tossaie, ükaukhtauuökautättseuaie u'skëttsipöppi. ²⁹ Kinet'oopspi itsuyisseeniki, sauau'tos ki mis'tüpapiksistsis: ökh'siu tüks'küma mök'saiinakuaiissi koöpsi, ökstaiis'tupapiksīs kostüm Gehenna. ³⁰ Kinet'otsis itsuyisse'eniki kawksinnit', ki mis'tüpapixit: ökh'siu tuks'kaii kotsis'i mök'saiinakuaiissi, ökstaiis'tüpapiksīs kostüm Gehenna. ³¹ Ük'auanistop annök' aiaksiksiuatsiuök otokem'ani ünnianist'okotsis iksiuo'isnaksin: ³² Ki kitan'istopuau annök' aiaksiksiuatsiuök otokem'ani, otsauomauu'ökotasi, nokets'inai otauökotäts'okaie; ki annök' aiakokkem'iuök otai'ksiuatai'isk itau'ökatau. ³³ Stsik'i, kikai'okhtsipuau otan'ipuuuēsts ük'kaiiap'ix, kimataksiksistapatauüni'pa, ki, kitakitauanistau Ap'istotokiau kitatauün'issinni: ³⁴ Ki kitan'istopuau, Pinüt'auunik; spots'im pinitüpütäuünik; tük'ka Ap'istotokiau otpiso'pötsisaie: ³⁵ Ksök'kum pini'tüpütäuünik; itsissuikau'piu: Jerusalem pini'tüpütäuünik; tükka Omüx'ina ot'akapioyimaie. ³⁶ Kimat'akitüpütäuunipa kotokön', kimatkotsiksixistutsipats nitu'kuyekai ki kimatokotsixistutsipats. ³⁷ Ki anik' A, A; Sa, Sa; mato'ketauanieniki, mat'ökhsiu. ³⁸ Kikai'okhtsipuau, ük'auanistop sauau'toainiki moöps'pi, kitak'ökötanistotoko: ki sauau'tsimniki

mokhpe'kinni, kitak'okötanistotoko. ³⁹ Ki kitan'istopuau pinstsimmim'motsemis sauum'itsitappiuä: ki annök' kitakauaiak'iokök kitsets'stoksis matoko'tsis ki mat'stoksis'. ⁴⁰ Ki matap'pi makitotsissip'puyissaie au'kökitsimäi, ki stakhts'isokösım mök'otsisaie, mat ün'nistotsis kisau'tütsisokösım. ⁴¹ Ki annök' kitsitappa'atsokök tuks'ka üskkak'sinni, pokom'is na'toki iskskaksinni. ⁴² Annök' kitau'kömönikök, ko'tsis, ki annök' kitai'akükkumatükok, pino'tukaatsis. ⁴³ Kikai'okhtsipuau ük'auanistop kitak'ükomimmau kitopokau 'pimokä ki kitak'aukimaukikakhtum'o. ⁴⁴ Ki kitan'istopuau ükomim'misau kikakhtum'ix, Atsim'mimmisau anniks'isk matap'pixk kitai'pakosinikokoauaxk ökhs'istutosau anniks'isk matap'pixk kitau'kimokoauaxk, ki aua'tsimoiikatomosau anniks'isk matap'pixk kitse'ksistotokoauaxk, ki kitai'kimatsistotokoauaxk; ⁴⁵ Kokaukosimmi'issuai Kın'oau spots'im: tük'ka ikkünats'iuäie natos'i sauum'itsitappix ki ökh'sitappix, ki soio'tümstuyiuax moköm'otsitappix ki sau'okömitsitappix. ⁴⁶ Ukomim'mainoainikiau anniks'isk matap'pixk kitük'omimmokoauixk, tsaak'anistappiuats kisa'kinosuai? Küttomünistauükomimmotsein'axau publicanix? ⁴⁷ Ki namiksematsim'ainoainikiau kixokoax, tsanistapiu'ats kumutaumotsapiau stsik'ix? Küttomünistaiksematsimmotseiu'axau publicanix? ⁴⁸ Ki süp-puiap'sik manist'süppuiapspi kın'oau spots'im.

6

¹ ISKSKATS'İK kökstau'kömmotsitappiisuai matap'pix kökainu'yissi; ikümits'tsiki kın'oau spots'im kimataksakinosükoauats. ² Mak'aumütskotükkieniki pinik'it manistsik'ipi aiksistapokömmotsitappikasix itai'puyissax nato'i'apioyists ki moksoku'ists, matappix möksinnu'yissax. Kitau'münistopuau sakino'sattaiau. ³ Ki aumüts'kotükkieniki pinsksinš' i'aksissautsis kinet'otsisi otai'istutsipi; ⁴ Möksisimš'si kitaumüts'kotüksinni; ki Kın'a, aisimmiüs'süppiuök, kitaksınnoam'sakinosük. ⁵ Ki atsimoi'ikainoeniki pinet'omanistsik aiksistap'okömmotsitappikasix: otük'ometsimanoaiu mökauatsimoiikasau otsitai'puyisau nato'i'apioyists ki moksoku'ists itsi'kokeists, matap'pix möksinnu'yissau. Kitau'münistopuau, sakino'sattaiau. ⁶ Ki Ksęsto'a, a'tsimoiikainiki, itsipi koko'ai, okim'iniki, a'tsimoiikamis kın'a ai'simmiapsiuä; ki kın'a, aisimmiüs'süppiuök, kitaksınnoam'sakinosük. ⁷ Ki atsimoi'ikainoeniki piniksistape'puawtsis, manistaiksistapepoattopiauäie

saie'tökkix: tük'ka ũs'taiiau ak'aiokhtokiau
 otakai'puyïssau. 8 Pinet'omanïstsik, tükka
 Kin'ouau ïksnïm'ests kitsipu'ïnakitsipists kitsauo-
 mauan'ïstopi. 9 Ũn'anïstüttsïmoïiak: Nïn'an spots'
 im kitsitau'pipi, ũnanïstatsïm'metsïs kitsïn'ïkösim:
 10 Ũnanïsto'tos Kitotümap'sïnni: spots'im Kitsitsi'tan
 kanïs'tutsipi, annom' ksük'kum noküt'anïstutsit:
 11 Annok' ksïstsïku'ïk nokkok'inan aau'össïn:
 12 Ki ũnnïksksïnit'au nitsauum'ïtsitappiïsinanests,
 manïstüs'ksïnoawpi annïks'ïsk matap'pix nit-
 sauum'ïtsïstotokïnanïxk: 13 Ki pinïstskïm'ükïnan,
 ki nokitsïkömotse'piökïnan Sauum'ïtsitappiüä;
 kitüsk'sainaniau nïn'naiïssïnni, ki otünmap'sïnni, ki
 ïtsapïna'sïnni. Amen. 14 Ũnnïksksïnno'ainoeniki
 matap'pix otsauum'ïtsitappiïsuauests, Kin'ouau spots' im
 kitak'okksïnokou. 15 Ki sauokksïno'ainoemki matap'pix
 otsauum'ïtsitappiïsuauests, Kïn'ouau Spots'im kimatakok-
 ksïnokou'ats. 16 Küttaïoyïnoeniki pinomüs'süppik
 manïst'omüssüppïpïau ksïstapokömotsitappikasix: tükka
 ïksïstuts'imïau ostokso'auests, matap'pix möks'ksïnoösax
 küttaau'yïau. Kitau'münïstopuauük'otsimïau
 saiakïnosattopiïau. 17 Ki ksësto'a, küttaïau'yeniki
 pu'ïkïniit, ki ïssïs'kïosit; 18 Matap'pix kökstai'ïksïnokïau
 kikütauyi, köksksïnnu'yïssi Kïn'a aïsïmmïüssüppïüä:
 ki Kïn'a aïsïmmïüs'süppïüä kitaksïnnoam'sakïnosük.
 19 Pinaumoi'potosik akau'tsapsïnni annom' ksök
 kum, apün'ix ki apïssu'yeyi otsïts'oyipi, ki kõm
 os'ïepïtsix otsipï'ssax ki otsïkömos'sax: 20 Ki
 aumoi'potosik akau'tsapsïnni spots'im, apün'ix
 ki apïssu'yeyi otsitsau'oyipiïau, ki kõmosïepïtsix
 otsitsauaisisüppokatün'akiipiïau ki otsitsauai'kömospiïau:
 21 Ittsi'pïau kitsïnan'ïsts, ũn'nïmauk ku'skëttsipöpï.
 22 Mostüm'i ïsta'natsïi moöps'piïna; nituks'küssi koopspi,
 kostüm' ak'otuitsiu anat'sii: 23 Ki kööps'pi minïx'ïssi,
 kostüm'i ak'otuitsiu ski'natsïi. Anat'sii annïk' i tsïspsts'tsiik
 kostüm'i ski'natsïssi maum'aumüko ski'natsïnni!
 24 Tuksküm matap'pi matokotsapotomoyiuatsax
 na'tokümïx nïn'ax: aksïkümökkïmiu tuksküm ki
 aks'ïkümükomïmmïu stsïk'i; akïkümë'eniï tuks'küm ki
 aksïküm'ïstsïmmïmmïu stsïk'i. Kimatokotapotomoauaxau
 Ap'ïstotokïüä ki sauum'ïtsitappiüä. 25 Ũnnikaïe
 kïtan'ïstopuau pinap'ïtsitatoat kitsipai'tappiïssïnni
 kitaks'oattoppi ki kitak'sïmattoppi: ki pinap'ïtsitatoat
 kostüm'i kitai'aksüpskawsattoppi. Tse'ka ïsskïts'tau
 opai'tappiïssïnni ki aau'össïn, mostüm'i ki istotos'ïsts?
 26 Süm'mokau pau'tax: mat'omaiïnsïmmauaxau ki

matomaipokiakiuaxau, ki matomaumoipotukkiii'axau
 ĩnsim'apioyists; ki Kĩn'oau spots'im ai'issoyiuax. Tũkka'
 ĩsskiťs'tau, ksęsto'a ki osto'auai? ²⁷ Ũs'tainoeniki
 kők'spitappiisuai, tsiksĩm a' ak'aatspitappiiu?
²⁸ Kumauk'apaitsitatoppuaisksistsaii ĩstotos'ists? Sat'sĩkau
 anat'suiopokists itai'sũskiiu; matapotũkkiu'astsau,
 matapĩs tutũkkiu 'ąsts'au ĩstotos'ists. ²⁹ Ki
 kitan'ĩstopuau Solomon ottsap'ĩstotossi mat skĩť
 stom'atsęsts annists'isk suio'pokistsk. ³⁰ Is'totosatstopięsts
 saiũs'kiįsts manĩťs'totosatstoppięsts annists'isk annok'
 ksįstsikuik na'paitappiĩsk ki apinők'wis apittũp'apĩxipiau
 ĩtsi'i: kikũttomaiakstaiĩsttũp'ĩstotosatskokoauats,
 kitsenũk'aumaitũkkipuau. ³¹ Ũn'nikaie pinapai'tsitatoak
 kők'anĩssuai Tse'a nők's'auattopĩnan? Ki, Tse'a
 nők'simattopĩnan; ki; Tse'a nők'ĩstotosattopĩnan?
³² (Tũk'ka annists'isk, Gentiles ap'ũssatsimęsts:)
 Kĩn'oau spots'im ĩksĩnim'aie kitsĩm'mũkitatosęsts.
³³ Ki Matom'apsatsĩk Ap'ĩstotokuia otsĩn'naiisĩni ki
 otokõmotsitappiĩsĩni ki annists'isk kitak'ũtokõnokokęsts.
³⁴ Ũn'nikaie pin ap'itsitatok apinok'wis; api'nok'wis
 ak'apitsitasiu. Tuks'kai ksįstsikui, maka'pi sup'anįstsiu.

7

¹ PINOKÖK'ITSIMAK ki kimatakokökĩtsĩmũk o'a
² Kanĩstau'kökĩtsĩmapuai kitakanĩstaukökĩtsĩmũkosuai; ki
 kanĩstau'kotawpi kitakanĩstau'kuyĩssi. ³ Ki kumauk'satsĩks
 kęskũn' osũppa'kõmosĩni, ki kimatstatopats kit-
 omũksũppa'kõmosĩni? ⁴ Ki kikũttaukot'anĩstau kęskũn'
 nők'sauautsĩssi kitsũppa'kõmosĩni; ki sat'sit, omũk'o ki-
 tauũtsũppa'kõmosĩni? ⁵ Kitsĩksĩstapo'komotsitappiansi,
 Matom'-sauautsit kitomũk'sũppakõmosĩni, ki
 kitakotũmsokapsatsip kők'sauautsĩssi kęskũn' o
 sũppa'kõmosĩni. ⁶ Annists'isk natoap'įstsk piniko'tokau
 imitax, ki pearls pinitũp'įstũpapixikau ak'sĩnix,
 õksĩkkũmitauau'õkaiu ki akotũmotũkau'auyiau ki
 kitak'otũmsixipok. ⁷ Anik: ki kitak'okoko; apsatsik,
 ki kitak'okonip; ĩstok'iakik, ki kitaksikauai'pixik.
⁸ Anniks'isk matap'pixk au'kõmõnixk au'kuyiiu;
 ki annők' ap'satsimõk, au'konĩmaie: annők
 ĩstok'iakiuõk, otak'sikauaipĩxikaie. ⁹ Tũkka' nĩn'naua,
 aukõm'õnįstũssi okku'i napaięn, aiakokotsiuai
 okotoki? ¹⁰ Ki aukõm'õnįstũssi mammi', aiakikotsiuai
 pĩtse'ksĩna? ¹¹ Ksęsto'au, kitsauum'itsitappiĩpuau,
 ĩksĩnim'enoainiki kők'okotosuai ko'kosoauax
 õkh'sįsts, Kĩn'oau spots'im kũttomaiakokotsiu'atsax
 õkh'sįsts anniks'isk matap'pixk otau'kõmõnikixk?

¹² Kanist'sitsitatopnai matap'pix kőkünistsitsitaiissuaiau, kitak'ünistsitsitattaiau: ünnianistap'piu okök'itsimani ki prophetix otse'puawsuai. ¹³ Apüt'okītsimi pi'ik; sokokit'simi apük'oksokui itüp'itsiaiu akotap'sinni, ki akai'tappii itsipim'ix: ¹⁴ Annik' kitsim'ik, ki annik' moksoku'ik itüp'itsiikiau opai'tappiisinni, aput'tsiaiu; ki unna'tsitappii ikon'imix. ¹⁵ Stim'nokau ksīs'tapatoiapiekuax kit'sitotaakixk emük'ikinaistotosixk, ki o'pīstokīni itapis'onotsiau. ¹⁶ Kit-aks'ksīnoaiau otsin'asoauēsts. Matap'pix küttoautomuyiu'atsauax ksīssi'ix mīn'īsts, ki ksīs'tapsūskiīsts küttoautsim'axau figs? ¹⁷ Neto'i kōnai'ōkhsīstsix ai'ōkhsīnasiau: ki makap'īstsix makap'inasiau. ¹⁸ Ōkhsīstsīs matokotokapinasiau'ats, ki makap'īstsīs matokot'ōkhsīnasiauats. ¹⁹ Kōnai'īstsix kūttaōkhsīnasiix kakiok'au, ki is'tsi itsīs'tūpapiksīstaiau. ²⁰ Ūn'nikaie kitaks'ksīnoaiau otsin'asoauēsts. ²¹ Kōnai'tappixk nitan'ikixk, Nin'a, Nin'a, matakokōnitaipim'axau spots'im īsts'in'naiisīnni: annök' ap'īstutsīmök Nin'a spots' im otsitsi'taniaie, ai'akitsipim. ²² Annik' ksīstsiku'ik akai'tappii nitak'anikiau, Nin'a, Nin'a, niküttoamaisītsipspinanats kitsin'ikōsim? Ki niküttoamaisūskounaniauaxau sauum'itsistaawx kitsin'ikōsim? Niküttoammuataipīssatskaspīnana kitsin'ikōsim? ²³ Ki nitakotūmanīstaiau, kimats'ksīnōpu aua; Mīstūpa'akik, ksēsto'au kitsauum'itsīstutsipuaii. ²⁴ Annök' aiokh'tsīmiuōk annīsts'īsk nītse'poawsīstsk aks'īstutsiu mokōkiīn'ai annök itokhit'okoīskauūk ok'otoki: ²⁵ Ki ai'sotau, ki ai'sauksikīmskau, ki ai'sopu, ki annik' napioyīs itot'sūppu; ki matsīstokhopiu'ats; tūk'ka, itokh'itokoīskau ok'otoki. ²⁶ Ki annök' aiokh'tsīmiuōk annīsts'īsk nītse'poawsīstsk, ki matsīstutsim'atsēsts aks'īstutsiu mattsapsin'ai, annök' itokhit'okoīskauūk spōts' ikui: ²⁷ Ki ai'sotau, ki ai'sauksikīmskau, ki ai'sopu, ki annik' nap'ioyīs itot'sūppu; ki īstokhopi'u; ki omük'o otsīs'tokhopiisīnni. ²⁸ Ki ün'nitsiu, Jesus otaiksīste'poattosēsts annīsts'īsk epo'awsīstsk, matap'pix skaie'tūkkiau otsksīnīmats'tūksīnni; ²⁹ Ototūmap'sīnni itūs'ksīnīmatsiuax, ki sīnak'ix manīstūs'ksīnīmatsawpīax, matūsksīnīmatsiu'atsax.

8

¹ OTSĪN'NĪSAATOSSI nitum'mo akai'tappiīi itopokiuo'iauaie ² Ki, satsīk, nīnuau leper otsittotaakaie ki otsīt'atsīmīmīmokaie, Id otsīt'anikaie, Nin'a, atsi'tatomīniki kitokotsiksīxīstotok. ³ Ki Jesus itsau'ksikīnstsiakiau, ki itsīxen'iauaie, ki an'iu,

nitak'anīstutsip; ksīksīt'. Ki soksīksīk'siuaie. ⁴ Ki Jesus anīstsiuaie, Sat'sīt, pinaiitsinikos matap'pi; mīs'taput, annīs'tsīnnosattsīs natoī'apiekuūn, ki anīiik' otan'ipik Moses īssa'kumūtskotoat mōks'ksīniīsau. ⁵ Ki Jesus otsito'taipiīssi Capernaum, eēn'aken'ai otsitto'taakaie, ki otau'kōmōnikaie, ⁶ Ki otan'ikaie Nin'a, anrōk' nitapotomokōk noko'ai itsīs'tokhaitsiu, ai'papuyiu, eks'kaaipuīnūm. ⁷ Ki Jesus an'īstsiuaie, nitak'ittappo nitak'okuttutoau. ⁸ Eēnaken'ai an'īstsiuaie, Nin'a, nimat'sipumapsa kōkītsipīssi noko'ai: kakse'puyit, ki annōk' nitapotomokōk ak'okuttutoau. ⁹ Nēsto'a nitap'otomoki, ki eēn'akex nitap'otomokiau; ki nitan'īstau am'ok mīs'taput, ki ai'īstapu; ki nitan'īstau stsīk'i, puk'siput ki ai'paksipu; ki annōk' nitap'otomokōk nitan'īstau, am'oi ūnnianīs'tutsit, ki au'anīstutsimaie. ¹⁰ Jesus otokh'tsīmsaie, skai'etūkkuu, ki an'īstsiuax annīks'isk matap'pixk ipokiuo'ixk, Kitau'mūnīstopuau manīst'omūkopi otaumai'tūksīnni nimatūnīstokonip'ats Israel īstauōsīn'im. ¹¹ Ki kitan'īstopuau akai'tappii umutautstsiipi apinōk'kuyi ki otsīt'tistūkkōpipi ak'ūtotoīau, ki akopokau'pimiuax Abraham ki Isaac ki Jacob spots' im īstšīn'naiīsīnni. ¹² Ki nīn'naiīsīnni īstokos'ix ak'satūpīksīstsiuax ski'natsii; annim asain'sīnni ki satse'kīnan ak'itstsiian. ¹³ Jesus an'īstsiuaie eēnaken'ai mīs'taput, kanīst'aumaitūkkipi kitakūnīsttutoko ki annōk' otap'otomokōk itsok'okuttutoau. ¹⁴ Ki Jesus otsītsipīssaie Peter oko'aiaie, nannuyiuaie otokem'ani o'ksīstsiuaie itsīs'tokhaitsiīnaie, ai'okhtokīm pūs'tsīmesīnni. ¹⁵ Ki kaien'īmaie otsīssi, ki pūs'tsīmesīnni itskīmaie: ki itsipuau', ki ito'yīuax, ¹⁶ Autūkkus'si ito'tsīpotuyiuaie akai'tappīiau sauum'itsistaawx pakh'tokīnattsīikīuax: ki otse'poawsīnni itsa'tūpīksīstsiuax staawx, ki ikut'tutuyiuaie ikōnai'okhtokosix: ¹⁷ Mōks'enūpanīstosi otan'īpiaie Esias prophet, ki an'iu, Osto'i mat'sīmēsts kītsauūt'tsikotsapsīnunīsts, ki ipa'tomēsts kitokh'tokosīnunīsts. ¹⁸ Jesus otsīnno'ōssax akai'tappīiix oto'tūksīpuyimokax, ikōk'itsīmau mōk'opūmmosau. ¹⁹ Ki tukskūmīni aisīnaki'īna itoto'yīnaie ki an'īstsiuaie, Nin'a kitak'ittappopi nitak'opokiuo. ²⁰ Jesus an'īstsiuaie, otatuyix au'ōttsīmanīau, ki paiu'tax au'yīiīau; ki Nīn'nau okku'yi matsīstokhotom'atsaie otokōn'. ²¹ Ki stsīk'i otūksīnīmats'aie an'īstsiuaie Nin'a, nōk'otomitappo nōk'akītsōsi nīn'a. ²² Ki Jesus an'īstsiuaie, sūppa'kit; ki enix ūnanīstak'itsōsauax enix. ²³ Ki otsūppopīs'si akh'iosatsīs, otūs'ksīnīmatsax ipokītsūppo'piiāx. ²⁴ Ki satsit iek'opaikīmskau, ki ai'sīkopaikīmskau akh'iosatsīs;

ki ai'okau. ²⁵ Ki otüs'ksñimatsax otsit'totaakikax ki otsitsiksekenokikax, ki an'istsiikiauäie, Nin'a kömotse'piokinan: nitaks'inetspīnan. ²⁶ Ki an'istsiuax kumauk'sikopupuuaaisks kitsenükumaitükkipuan? Itūmit'sipuu, ki ai'sitsīpsattomēsts sopu'ists ki pai'kīmskaiists; ki ikōnau' maitsiēsts. ²⁷ Ki nīn'ax skai'etükkiau, ki an'iau, Tsökhtanīstap'īnanökhtauts, sopu'ists ki omük' sikīmi manīstse'tokēsts? ²⁸ Ki otopūmmo'si Gergesenes īstauōsīn'im ito'tatsemiauäie natsitappii sauumitsistaawx pakh'tokīnattsīkīax, aken'imanīsts itsūx'iax, eks'kainixiikīax, matap'pi matokottotsitsko'pats. ²⁹ Ki satsit, aisokse'puyiau, ki an'iau, Tsaakanīstappikitsīmattopīnan, ksēsto'ä ki nēstūnan, Jesus, Ap'īstotokiua okku'yi? Kiküt'tautotopa kökkītsikīmatsīstotoksīnan otsauomo'tosi itaiksīstsikumīopi kök'kītsikīmatsīstotoksīnan? ³⁰ Ki Pīstsīksi'pio akaiēm ak'sīnix itau'yiau. ³¹ Ki sauum'itsistaawx au'kōmōnīstsiuaie ki an'istsiuaie, saiai'pixīkīnaniki, nök'itsipīsīnaniau ak'sīnix. ³² Ki an'istsiuax kükku'. Ki otsūksax, ak'sīnix itsipim'iax: ki, satsit, kōnak'sīnix itsīn'aukskasiau inno'tsīstūppakui, ki omük'sikīmi suioks'kasattomiau, ki inets'iau. ³³ Ki annīks'īsk matap'pixk ūsk's'kūmiīskax itsīs'tūpaukskasiau, ki akap'ioyīs itsipim'iau ki ai'itsīnikōttsiuaax, ki annīks'īsk matap'pixk pakhtokkīnattsīx sauum'itsistaawx mats'itsīnnikōttsiuaax. ³⁴ Ki, sat'sit, Kōnai'tappix ikōnai'sūkkītsīmiau akap'ioyīs mōkittotatsemōsau Jesus: ki otsīnno'ōssauäie, au'kōmōnīstsiuaie mōks'īstapusaie otau'ōssuai.

9

¹ KI itsūppo'piu akh'iosatsīs, ki ito'pūmmo ki otauūtakap'ioyim ito'to. ² Ki, sat'sit, itotsīp'iauaie nīn'nau, ai'pakhpuyiu, īstokhai'tsiu ūksīn': Ki Jesus otsīnīs'saie otaumai'tūksuaiax anīstsiuaie ai'pakhpuyiua, Noko'a, ōkh'sitükkīt; kitsauum'itsitappiisīsts īksīnip'iau. ³ Ki, sat'sit, stsīk'ix ai'sīnakix īstai'au am'o (nīn'nau) makapie'puyiu. ⁴ Ki Jesus īksīnīm'ēsts otūs'tapuauests ki an'iu, kumauk'itsitatopuuaaisks maka'pi ku'skēttsipōppuauēsts? ⁵ Tsīm'a ksīstspa'pi, kök'ansi, kit sauum' itsitappiisīstsīksīnip'iau; ki kök'anīsi, Nīpuat' ki auōkat'? ⁶ Ki köks'ksīniisuai Nin'a okku'yi ikōts'ksīnīmēsts sauum'itsitappiisīsts annom' ksōkkum (itūm'anīstsiuaie aipakhpuyii) Nīpuat', matsit' kitük'sīn, koko'ai is'taput. ⁷ Ki itsīpuau' ki oko'ai itsitap'po. ⁸ Ki akai'tappiii otsīnīs'sax, skai'etükkiau, ki a'tsīmīmmīauäie Ap'īstotokiua annök'

ikotsiu'ök matap'pix otümap'sinni. ⁹ Ki Jesus otaumatto'si, nannuyiuaie nin'nau, an'istau Matthew, itaupii'inai itai'ponitatopiaie, ki an'istsiuaie Süppa'kit. Ki itsipuu' ki pokio'attsuaie. ¹⁰ Ki ün'niitsiu Jesus otsitsips'taupissi nap'ioyis, otau'yissi, sat'sit akai'tappiiu publicanix ki sauum'itsitappix, itsito'taipimiau ki ipokau'pimiauax (Jesus) ki otüs'ksinimatsax. ¹¹ Ki Pharisees otsinno'össax, itünis'tsiauax otüsksinimats'axaie. Kitsin'aimoau maukopoks'oyimix publicanix ki sauum'itsitappix? ¹² Jesus otokh'tsisaie, an'istsiuax, anniks'isk matap'pix ikut'totoaxk matsimmüki tappi'uaxau assokinakki, anniks'isk matap'pixk ai'okhtokosixk kimük'ittappiiu. ¹³ Is'tapuk, üs'ksinik manistap'ipi, nitökh'sitsip kim'apiisinni, ki nimatökh'sitsipats ikit'stüksinni: tük'ka nimat'ütotopa nö'ainikötotosau moköm'otsitappix möks'isauaitsitasau, sauum'itsitappix nimut'oto. ¹⁴ John otüs'ksinimatsax otsitüm'ittotaakax, ki an'iau, Tsanistapiu'ats nimutsauau'yipinan nestün'an ki Pharisees, ki kütüksinimatsax küttaisauauyiu'axau? ¹⁵ Ki Jesus an'istsiuax küttaukotau'yesiuaxau man'okkemiuök oko'ai istokos'ix, itsa'kiitawpissi man'okkemiuök? Ki annists'isk ksistsiku'ists ak'otoiau man'okkemiuök otai' akitotoawpistskaie, ki akotümsauau'yiau. ¹⁶ Kimatanipsospuau makap'isokösists; annik' psak'sinik aksoksinikau ki saku'apinikan aksistüpaipinikau. ¹⁷ Matap'pix matomaisüppasuyinimests mani'ists mün'iokkeists ük'autokeïssuyinists, öks'kakümipinikau ük'autokeïssuyinists, ki mün'iokke ak'saikimsskau, ki aks'iksistsuyinasiau: Manin'iokkeists itsüppa'suyinimiau man'otokeïssuyinists ki ai'aketökh'siau. ¹⁸ Otsakiaisitsip'sattosax annists'isk epo'awsists, tuksküm'ini eenakin'ai itoto'iinai ki a'tsimmimmiuaie, ki an'iu, Nitün'na ük'ainiu; puk'siput ki kotsis'i tsixen'is, ki aks'ipui tappiiu. ¹⁹ Ki Jesus itsipuu', ki itopokom'uaie, ki otüsksinimatsax mat'opokomiauaie. ²⁰ Ki sat'sit ake'uä, au'atünikau üksaumaawksaikimskau otok'tokossinni na'tsikoputtuyi stuyi'ists, itsüp'paatsiuaie, ki itsix'enimaie opekakün'ïmaniaie: ²¹ Tük'ka, is'tau, ksen'imniki opekakün'ïmani, nitak'okuttotoko. ²² Ki Jesus ito'tökkau; ki otsinno'össae, itüni'u, Nitün'na, ökh'sitükkkit, kitaumai'tüksinni kumut'okuttotoko. Ki ake'uä annik' itokut'totoau. ²³ Ki Jesus otsitto'taiipiisi eenakin'ai oko'ai, ki otsinno'össax au'yesix ki matap'pix eis'tekiniau, ²⁴ An'istsiuax, anis'tapaaug, ake'kuün matseniu'ats, ai'okau. Ki itai'ïmiauaie. ²⁵ Ki otsis'tüpskoösax matap'pix, itsipim, ki ito'tsimaie, otsis'aie,

ki ake'kuun itsipuu. ²⁶ Ki otap'istutsipi, annik' auošin'ik, motuš'ksinipaie. ²⁷ Ki Jesus otsistupaumatta'atossi, na'tokūmi naps' tsix nin'ax ipokiuo'iax, ki aisokse'puyiax ki an'iau, David okkui', Kim'okinan. ²⁸ Ki otsitsipis'si nap'ioyis, naps'tsix itoto'yiauaie: ki Jesus an'istsiuax kikūtau'maitsipuan nök'okotünistutsis? An'istsiiauaie A, Nin'a. ²⁹ Itūm'itsixeniuax oöps'puuax, ki itūni'u, kanisto'maitsipuai, ünnianistsis'. ³⁰ Ki itsikau'opiii oöps'puuax: ki Jesus saiemiuax mökstanis'tosax matap'pix. ³¹ Ki osto'auai, otsis'tapusau ikönai'tsinnikoyiax matap'pix annik'auošin'ik. ³² Ki otsüksax, sat'sit ito'tsipiauaie küttaiai'puyiua sauum'itsistaaw pakto'kinattsuaie. ³³ Ki sannm'itsistaaw otsai'piksistössaie, küttaiai'puyinä itse'puyiu: ki kõnaitappix skai'etükkiau, ki an'iau, matsikainip'ats Israel istauošin'im. ³⁴ Ki Pharisees an'iau sauum'itsistaawx otsin'aimoauai itai'saipiksistsiuax sauum'itsistaawx. ³⁵ Ki Jesus itap'auauökau kõnau'akapioyists, ki inük'akapioyists, ki itūs'ksinimatstokiu otat'oiapioyimoauēsts, ki ai'semokiu nin'naiisinni istökhs'itsiniksinni, ki ök'kuttutsimēsts matap'pix otokönai'oktokosuauēsts ki otokönau'atūnikauēsts. ³⁶ Ki otsinno'össaie otappiis'n'na, kaiim'iauaie, tükka üs'tsimsiu, aneto' manistau'anetopiax emük'ikīnax saiits'tsissi üsks'kūmokuä. ³⁷ Itūman'istsiuax otūsksinimatsax, akauo'yi insin'manists, ki ap'otükkix unna'tosimiau; ³⁸ Atsim'oiküttok insin'manists istšin'nau mök'itūpskoösax otinsimmanists apotükkix.

10

¹ OTSIPUK'SÜPINNIKÖTÜSAX na'tsikoputtsiau otūsksinimatsax, ikotsiu'ax otūma'sinni mök'saipiksistosauax sauum'itsistaax, ki mok'ökuttutsisax amian'istokhtokosists ki amian'istatūnikēsts. ² Na'tsikoputtsixk itoköt'tsiuax otsin'ikösoauēsts am'ostsiaukiēsts; Matom'itappiu, Simon, mat'anistau Peter, ki Andrew oskūn: James, Zebedee okku'i ki John oskūn'; ³ Philip, ki Bartholemew; Thomas, ki Matthew, annök' publicanök; James, Alphæus okku'i. Ki Lebbæus, mat'anistau Thaddæus; ⁴ Simon, Canaanite; Ki Judas Iscariot annök' aien'ūpanistsiuökaie. ⁵ Anniks'isk natsikoputtsixk Jesus itoköt'tsiuax ki saiem'iuax ki an'istsiuax, Gentiles oksoku'auēsts pinitap'pok, ki Samaritans otakap'ioyimoauēsts pinüt'sitsipik: ⁶ Ki Israel oko'au otomük'ikīnaumix ats'ax is'tapuk. ⁷ Ki auau'ökainoniki sem'okik, ki anik', spots'im istšin'naiisinni aststsiu'. ⁸ Ai'oktokosix

kut'tutokau, leperix ĩssin'nomokau, enix' nipua'atsokau, sauum'itsistaawx sai'aipiksistokau; Kitsiksist'okoko, ksistoko'tũkkik. ⁹ Gold ki silver ki brass pinitsũp'pitũkkik kitsitai'sũpopumatsopuauęsts, ¹⁰ Assuia'tsĩman pinots'ik aumatto'ainoainiki, pinots'ikau na'tokaists spĩks'isokõsists, ki a'tsikists, ki otoats'ists; ap'otũkkuĩã ak'otsĩmaie otso'õsin. ¹¹ Annik' akap'ioyĩsk kitai'akitsipipika sũppo'õttsesatsik annok' oks'apsiuok; ki annim' stau'pik kitsauomai'sũkskitsĩssuai. ¹² Ki pim'ĩnnoainiki nap'ioyĩs, ksematsĩm'attok. ¹³ Ki õkhs'issi nap'ioyĩs ũnnianĩstsito'tos kitsĩn'nũstseisuauests; ki sauõkhs'ĩssi ũnnianĩstsska'atok kitsĩn'nũstseisuauests. ¹⁴ Ki annõk' kikũt'tautokõk, ki kũt'tauotsĩmikõk kitse'poawsists, sũkskitsĩm'ĩnnoainiki annik' akap'ioyĩsk sostsĩk'asattok. ¹⁵ Kitau'mũnistopuau akõk'itsĩmaiksistsikuĩk Sodom ki Gomorrha ak'skitstom annik' akap'ioyĩsk. ¹⁶ Sat'sĩk emũk'ikinax mĩs'tũpskoawkiapis'ix neto'yik kanĩstsĩs'tũpskopuau: mokõk'ik manĩstsokõkipi pitse'ksĩnax, ki ikkĩnaps'ik manĩstĩk'kĩnapspi kũkku'ix, ¹⁷ Ki ũsks'kũmokau matap'pix; kitakaumũts'kaukoau akõk'itsĩmani, ki otatoi'apioyimoauęsts kitakitaipstũsistsipĩs'okoau; ¹⁸ Kinĩn'ax ki omũx'ĩnax kitakittũpĩp'iokoai, nęsto'a kumut'aiakaitũpipiokoai, kõkkite'nũpanĩstosau ki Gentiles. ¹⁹ Ki aumũts'kaukũnnoainiki pinstak kõkũnistse'puyĩsuai; annik' kitak'okokoau kitai'akanipuai. ²⁰ Kimats'epuyipuau, Kĩn'oau osta'aw ksęsto'au itsĩpstai'puyiu. ²¹ Ki umu'pappiipi akumũts'kaiuaie umu'pappiipi mõks'eĩnsi, ki nĩn' a akumũts'kaiuaie okku'i; ki pokax aksenũpanĩstaiu un'oauax ki oksĩs'toauax mõks'ęnitõsauax. ²² Ki kõnai'tappix kumut'akaukimokoaiu nęsto'i; ki annõk'eikak'ĩmauõk umuts'ipaitappiiaspi akitsikõmotse'piauaie. ²³ Kĩm'atsĩstototsenoainiki tuks'kai akap'ioyĩs, mĩs'tũpokskasik stsĩk'i: kitau'mũnistopuau ki-matakõkõnitotopuau Israel ĩstokõnau'akapioyists otsauomai'akotosi Nĩn'au okku'i. ²⁴ ũsksĩnimats'au matskĩtsĩmiu'ats otũksĩnimats'tokiũã, ki apotũk'kiũã matskĩtsĩmiu'ats otsĩn'aim. ²⁵ Őkh'siu ũsksĩnimats'au mõketũm'anĩtsau otũksĩnimats'tokiũã, ki apotũk'kiũã mõketũm'anĩtsau otsĩn'aim. Anĩstsin'nikõttũsuaie nap'ioyĩs otsĩn'aim Beelzebub, ak'staianĩstsinnikõttaiau itsĩpstaupixk oko'ai? ²⁶ Pin stũn'nokau; matsekipats akstaisaiipasokĩnnĩs; matsitsiksĩs'pats ak'staisaiĩsksĩnĩs. ²⁷ Kĩtse'itsĩnikopuai ski'natsii matai'itsĩnikok ksĩstsiku'inatsii: ki kitai'okhtsipuau kotokhĩs'suai, sem'ik spots' im nap'ioyĩsts. ²⁸ Ki pinstũn'nokau anniks'ĩsk

akenitomixk mostüm', ki sta'aw matokotsenitsiau'ats: stün'nok annök' i kots'enits iuökax mostüm' ki staaw stakhts'im. ²⁹ Natokümix sistsix küttomütaiponitau'atsax nitsipün'asaini? Ki tuks'küm matakittotstsiu'ats ksök'kum sauüs'ksinoüssi Kin'oau. ³⁰ Kitoku'yikinsists ikönüks'topiau. ³¹ Piniko'puk; kitots'itskükaiixkimimipau akaiëm'ix sistsix'. ³² Annök'aie'nüpanistsiuök matap'ii nęsto'i, osto'i nitaks'enüpanistau nın'ă spots'im. ³³ Annök' nıt'saietokök matap'piuök, osto'i nıtak'saietoau nın'a spots' im. ³⁴ Pinstak nimut'oto innüst'sinni nökitsit'apixisi ksök'kum: nimat'otopa nökitsit'apixisi innüst'sinni, innu'stoan nimut'oto (nökitsit'apiksistos ksök'kum). ³⁵ Nimut'oto nın'au ki un'ni mök'itsipotsistsšimmotseisau, ki otün'ni ki oksis'tsi, ki äum'si ki maawks'i mökitsipotsistsšimmotseisau. ³⁶ Ki nın'au aks'ikatumšimmiuax otopokau'pimix anniks'isk matap'pixk oko'ai itsipsts' taupixk. ³⁷ Annök' aiis'tüpükomšimmiuök un'ni nęsto'i nimatokotsinanük'ats: ki annök' aiistüpükomšimmiuök oku'yi ki otün'ni nęsto'i nimatokotsinanük'ats. ³⁸ Ki annök' sauots'issi otaiiinan'i sauopokiuo'osi nęsto'ă, nimatokotsinanük'ats. ³⁹ Annök' ikon'imök opai'tappiisinni, ak'atstomaie; annök' at'stomök opai'tappiisinni, nęsto'i itat'stomaie, ai'akokonimaie. ⁴⁰ Annök' kito'tokök nito'tok; ki annök' nito'tokök ito'toyeuaiie annök' nitse'tokükök. ⁴¹ Annök' ito'toyeuök prophet otsiprophetisaie otak'okuyissi prophet osa'kinosšinniaie; ki annök' ito'toyeuök moköm'otsitappiuă otokömotsitappiisaie, otak'okuyissi moköm'otsitappiuă osa'kinosšinniaie. ⁴² Ki annök' ai'akutükkuuiuök sto'kimi tuks'kümi anniks'isk inüks'tšimixk otüs'ksšinimatsšossaie, kitau'münistopuau matakattom'ats osa'kinosšinniaie.

11

¹ KI un'niniitsiu otai'ksistanistšossax na'tsikoputsix otüsksšinimats'ax itsistüpa'atomaie möküksšinimatstoksi ki mökatsim'semöksi ot'akapioyimoauęsts. ² Annok' John itsipsts'taupissi itai'okiakiopi otokh'tsisęsts Christ oiapistutsipists'aie, itoköt'tsiuax na'tokümix otüsksšinimats'ax, ³ Ki an'įstsiuaie, kikütami'pa annök' aiakoto'ök, ki nök'apsšummšinan noke'tšimi? ⁴ Jesus an'įstsiuax, mis'tapuk, matan'įstšinnomok John annists'įsk kĭtokh'tsipuauęstsk ki kitüs'satsipuauęstsk: ⁵ Naps' tsix üs'süpiu, üs'tsekaix iköm'otauauökaiu, leperix įssin'aiu, küttaiai'okhtšimix ai'okhtšimiau, enix'aipuau'iau ki kım'atapsix atsımsem'aiu ökhs'itsšinisinni. ⁶ Ki atsım'siu annök' küttai'itstskĭmsküküiuök nęsto'i. ⁷ Ki otsis'tapusax, Jesus otaumütüpaiitsinnikošsuaie

akai'tappix John, Tsan'istappiuã kumutsitappopuai
ksis'tapsksökkum kök'satsipuai? Küttaitsip'a
apai' sopu'yi itau'ütopäpokaiiu? ⁸ Ki tsan'istappiuã
kumut'sitappopuai kök'satsipuai? Kuttaitstip'a
nän'naii ikikin'istotosiu? Anniks'isk ikikin'istotosixk
itot'okoyiau Omüx'inax oko'auësts. ⁹ Ki tsan'istappiuã
kumut'sitappopuai kök'satsipuai? Küttaitsip'a prophet?
A, kitan'istopuau skitsim'iuaiie prophet. ¹⁰ Annök
šinau', sat'sit, nitse'tomotoküttau nito'tokatatsisau
kostoksis', ki ake'tomsokapapistsimaie koksoku'i.
¹¹ Kitau'münistopuau anniks'isk itsipokai'immokixk
akex, mats'itsipa ök'skitsimiaie John Baptist:
ki annök' inüks'tšimök spots' im itsin'naiisinni
ai'skitsimiuaiie. ¹² John Baptist itsiks's' tsikuists,
puk'süpiksistsikuists spots'im itsin'naiisinni itusk'o
tuitsipiop, ki ũkotui'tsipimix itusk'otuitsipimiau.
¹³ Konai'prophetix ki okök'itsimani aie'nüpanistomiauësts
otsauomo'tosi John. ¹⁴ Ki mak'otsimenoainiki,
am'auk Elias annök' ai'akotoök. ¹⁵ Annök itokh'iuök
mök'okhtsimsi ũnaniststokh'tsis. ¹⁶ Tsa nitai'akanipa
annök' o'tappiisnök manistsin'naiipuaiu? Netoinits'au
pokax annim' itawk'pumauawpim itau'pix ki
ai'sitsipsattsiau otük'auauax, ¹⁷ Ki an'istsiauax,
kitsik'üttomopinan ki kimat'spiipuai; kitau'yimopinan
ki kimau'kaiisauuësts kimatakipuauuëstsau. ¹⁸ John
oto'tosi matauyiu'ats ki mataisimiu'ats, ki an'ioop
pakh'tokinatsiu sauum'itsistaaw. ¹⁹ Nin'au okku'i
oto'tosi, au'yiu ki ai'simiu, ki an'ioop, süm'mis,
aistoks'oyiu ki aistok'simiu, publicanix ki sauum'itsitappix
otük'auauax. Ki mokök'sinni o'kosix oto'kömotsistutokaie.
²⁰ Itau'mütüpsitsipsattomësts akap'ioyists an-
nim' otsit'apistsutspists ot'apistutüksists otsauo-
mai'sauaitsitüsax. ²¹ Kitak'oksnip maka'pi, Chorazin! Ki-
tak'oksnip maka'pi Bethsaida! Nitsit' tsipstsapistsutspists
kitakap'ioyimoauësts nitsittsipstsapistutükkitopiau Tyre
ki Sidon istak'apioyists is'taisümmisauaitsitauopiau
isksim'matükkiapistsists ki makh'skitsists, ²² Ki
kitan'istopuau Okök'itsimani itsiks's' tsikui
manistaksiksists'papsipi ksësto'a, aks'isiksistspapiu
Tyre ki Sidon. ²³ Ki ksësto'a Capernaum, kitspın'noko
spots'im, hades kitaks'innissimoko; omük'apotüksists
kitakap'ioyim itap'istutsipiau ittsipstsapistutükkiopiau
Sodom, is'taisakiaitaitsiopi. ²⁴ Ki kitan'istopuau,
Okök'itsimani itsiks's' tsikui manistaksiksists'papsipi
ksësto'au, aks'isiksistspapiu Sodom. ²⁵ Annik'
Jesus an'iu, nitökh'sitükki nin'a, spots'im ki

ksök'kum istsin'aimi, kitai'ksisattokiauests annists'isk mokok'ietappix ki kitaipaso'kinomoaiiau inük'sipokax. ²⁶ Ünnianists'it Nin'a; manistökh'sipi kitsitsi'tan. ²⁷ Nin'a otokönai'nanists nitokok: ki matsitstipa isksinnu'yuaie okku'iaie Nin'a nits'ksinnuyuaie; matsitstipa isksinnu'yuaie Un'ni, okku'i nits'ksinnuyuaie, ki annök isksinimats'stoköttseuök Un'ni. ²⁸ Puksipa'akik kõnai'ikapotükkix ki ikönüs'soksistsix, ki kitak'okotopuau issik'sistsikosinni. ²⁹ Nokhkïn'ni kïn'attok, ki isksino'kik; nitsik'kinapsi nimat'omükimuspa; ki kitak'okonipuau ku'skëttsipöppuauësts istsik'sistsikosinni. ³⁰ Nokhkïn'ni ksists'papiu, ki nitopa'tüksin sök'otsiu.

12

¹ AN NIK' Jesus Issik'opiiksistsikui itsisüp-poka'atomësts napaiëninsimmanists; ki otüksinimats'ax au'notsiax, ki aiin'asists aumütüp'otsimix ki itaumütüp'ioattomix. ² Ki Pharisees otsinno'össauax, anistsiauaie, süm'misau kitüksinimatsax mat'ökhsiu otap'istutsipauuësts annok' issik'opiiksistsikuik. ³ Ki anis'tsiuax kiküttanistopuau'ats David otap'istutsipi otau'notssi ki otopokom'ix; ⁴ Manist'sipipi Ap'istotokuia oko'ai, manistau'atopiuu otsitau'pipi istske'tani annik' küt'taökhsiiik möks'auattosi ki otopokom'ix möks'auattosaxaie, ki kak'ökhsiu nato'apiekuax möksauattosauaie? ⁵ Ki kikütanistopuau'ats okök'itsimani nato'apiekuax manistap'otükkipiuu issik'opiiksistsikui otsitsips'taupisau omük'atoiapioyis kimatsikiu'ats. ⁶ Ki kitan'istopuau annom' ittsiu' tuks'küm ki skit'stom omük'atoiapioyis. ⁷ Ki kitsksini'topi manistap'ipi nitak'ökhs-sitsip kïm'apiisinni, ki nimatakökhsitsipats ikit'stüksinni, kïs'taisauotui'mauopiuu küt'tautuitiaiaix. ⁸ Nin'a okku'i itsin'auattominaai issik'opiiksistsikiii. ⁹ Ota'atsistapusi, otatoi'apioyimoai itsipim; ¹⁰ Ki sat'sit, nïn'au itsips'taupiïnai, ki otsis'i ipo'köttsiauaie. Ki aisüppo'öttesattsiauaie, Kütai'ökhsiuats issk'opiiksistsikuïsts ök'okuttotoösi? Möks'enüpanistüssauaie. ¹¹ Ki an'istsiuax, Ün'nats nïn'au kitopokittappi'immoau maksinan'si tuks'kümi emük'ikïna, istsüp'popiïssaie atün'iaksin issik'opiiksistsikui, Küttomai'akstaisautuyiuatsaie? ¹² Nïn'au küttomai'skit'simiuats emük'ikïna? Ün'nikaie itökhs'iu mök'ökhsapïstutüksi issik'opiiksistsikuïsts. ¹³ Itüman'istsiauaie nïn'au, Sauksikïns'tsiakit. Ki itsauksikïns'tsiakiu; ki ikut'tutsipaie netoi'nitsiauaie otat'otsisi. ¹⁴ I tümit'süksiau Pharisees, ki ikönau'kök-itsimattsiauaie manistaks'enitawpiauaie. ¹⁵ Ki Jesus

otsksinšsaie, itsistapu': ki akai'tappix ipokiuo'iauaie,
 ki ikönau'kuttutuyiuax; ¹⁶ Ki sokap'anistsiuax
 mökstaiitsinnikošax'aie: ¹⁷ Möks'enüpanistosi Esias
 otan'ipi, ki an'iu, ¹⁸ Šüm'mok, nitap'otomok, annök'
 nitse'niniwattauök; nitük'omimmau, nu'skëttsipöpöppi
 nimut'ökhsimmau: nitakitsipotoai'inaï nitsista'awi
 ki akanis'tsinmomoyiuax Gentiles okök'itsimani.
¹⁹ Mataketskau'ats mataksoksipüppisüm'ats; mat'akitstsi
 matap'pi mök'okhtsisaie otse'poawsists moksoku'ists.
²⁰ Apai' otük'itsissi matakšnükü'ats: flax setsis'si
 matakütsim'atsaie otsauomai'tüpskisaie okök'itsimani
 mök'itsskitsstani. ²¹ Ki otsin'ikösim Gentiles
 ak'aumaitsimiau. ²² Tüks'küm ito'tsipotoau
 pakhts'istümattseu Sauum'itsiStaaw, naps'tsiu, ki
 mataipuyiu'ats: ki ikut'tutuyiuäie, ki naps'tsiuä
 it'süppiu ki küttaipuyiuä itse'puyiu. ²³ Ki
 könai'tappix it'skaietükkiau ki aniau kütamiau'ats
 David oküiu? ²⁴ Pharisees otokh'tsimsau, an'iau, Am'o
 nin'au, matomaisaipiksistsiu'atsax Sauum'itsiStaawx,
 Beelzebub Sauum'itsistaawx otsin'aimoai, umu-
 tai'saipiksistopiax ²⁵ Ki Jesus isksinnu'yiuax
 otüs'tapiax ki an'istsiuax, Nin'naiisinni ai'aketotoki
 ak'eitsinikau; ki akap'ioyis ki nap'ioyis aiaketotokiau
 matakspuitsiuats: ²⁶ Sauum'itsitappiuä satüp'iksistussi
 Sauum'itsitappiuä, aiaketsistotosiu; ki otsin'naiisinni
 küttomaksipuitsiu'atsaie? ²⁷ Satüp'iksistainikiau
 Sauum'itsiStaawx, Beelzebub nimut'satüpikistsiaiau,
 Tükka'ko'kosix itsatüpiksistsiu'atsax? Ün'nikaie
 osto'auai kitak'okökitsimükoau. ²⁸ Ki
 Satüp'iksistainikiau Sauum'itsistaawx Ap'istotokuä
 otsista'awmi nimut'satüpikistsiaiau Apistotokuä
 otsin'aiisinni kito'taakoai'ini. ²⁹ Misköpin'ai oko'ai
 Tsa'akanistokotsitsipim'atsaie, mök'itauksistutsisaie
 ope'kanistsaie, sautüm'isksipistüsaie misköpin'ai?
 Ki ak'otümoksistutsimaie oko'ai. ³⁰ Annök'
 niküt'taispiimmokök, niköttum'a: annök'
 niküttaupokomoawk'iakimauök auanit'apiksistükkiu.
³¹ Ün'nikaie kitan'istopuau, amian'istsauumitsitappiisinni
 ki amian'istitüpsauokömotse'poawsists Apistotokuä
 akitsksinoaiu matap'pi; ki annök' ak-
 itüpsauo'kömotsepuyiuök Atsim'istaaw matakits-
 ksinoau'ats. ³² Annök' itüp'sauokömotsepuyiuök Nin'au
 Okku'i ak'itsksinoau, ki annök' itüpsauokömotsepuyiuök
 Atsim'iStaaw mat'akitsksinoau'ats annom'
 ksök'kum ki aie'nissi otsis'tüpipuitappiisinni,
 mat'akitsksinoauats. ³³ Ökhs'apistutos mistsis',

mõk'õkhsinasi: ki makap'istutos mistsis
 mõk'okapinasi: mistsis' isksino'au otsin'assinni.
 34 Pitse'ksinaipokax! Sauum'itsitappiinoainiki
 Tsa'a kitakokotünistse'poattopuau'astsai
 õkh'sists? Manista'kauopi u'skëttsipõppi,
 maoi' itai'puyiu. 35 Õkhsin'auã manista'kauopi
 õkh'si u'skëttsipõppi sau'otsimësts õkh'siists:
 Sauumitsin'nauã manista'kauopi maka'pi u'skëttsipõppi
 sau'otsimësts makap'ists. 36 Ki Kitan'istopuau
 Kõnai'ksistapitse'poawsists otakse'puyisau matap'pix
 aksenüp'anistomiauësts Okõk'itsimani istsiks's'tsikui:
 37 Kitse'poawsists kitakokõmotsitappiets'okoaiu ki
 kitse'poawsists kitak'saietokoaiu. 38 Stsik ix Sinak'ix
 ki Pharisees noküt'anistsiauaie ki an'iau, Nin'a
 nõk'okapipinan itots'tsipi ksësto'a. 39 Ki noküt'anistsiuax
 osauum'itsitappiisinna ki otau'õkotaitappiisinna
 itok'apsatsimiau; ki mat'akitstsiipa ak'okotawpiau. Tuks'kai
 ak'okotapiau Jonas prophet. 40 Manists'itauþisaie Jonas
 mammi' o'koanniaie nioks'kai ksistsikuists ki nioks'kai
 koko'ists; ünniak'anistsitauþiaie Ninau Okku'i ksõk'kum
 u'skëttsipõppi nioks'kai ksistsikuists ki nioks'kai koko'ists.
 41 Nineveh istsin'ax, akopoksipapomiauax o'tappiisinna
 istots'tsissi Okõk'itsimani ki akitsautütsepuyiopiau;
 aisauai'tsitaiau otatsim'semõssax Jonas; ki sat'sit, annõk'
 skitsim'iuõk Jonas annom' itau'piu. 42 Amskap'iksõkkui
 istsin'nauake akopoksipapomiauaie o'tappiisinna
 istots'tsissi okõk'itsimani, ki akitsauotütsepoyiopiau:
 umuk'itsipi ksõk'kui ito'to mõkitokhtsissi Solomon
 otokõk'siniaie; ki annõk' skitsim'iuõk Solomon
 annom' itau'piu. 43 Sauum'itsistaaw otsai'piksistüssi
 nin'au, ikitksõk'kuyim itap'auauõkau issik'opissinni
 itap'satsim ki matokonim'atsaie. 44 Itümau'aniu
 nitak'ätsko noko'ai numut'süx; ki oto'si ikon'im
 nam'itaitsiu, namokh'ipaie, ki a'natsistutsipaie. 45 Ki
 itüm'itappo ki mat'tuyiuax ikit'sikümiuax sta'awx,
 itsis'tüpokapsiax, ki itsipim'inx ki itoko'attomiax:
 ki otsako'itappiisinni eik's'tüpokapiuaie oto-
 tom'itappiisinni. Neto'i ak'anistsiauaie ot'okapitappiisinna.
 46 Otsa'kiaisitsipsattosax matap'pix, Sat'sit, Oksis'tsi,
 ki omu'pappiipix sauauts'im itai'puyiax, ai'puinümiu
 mõk'sitsipsattõsuaie. 47 Tuks'küm an'istsiauaie, Sat'sit,
 Kiks's'ta ki kumu'pappiipix sauauts'im itai'puyiau, ki
 ai'puinümiu kõksiisipsaiisau. 48 Ki anni'isk otan'ikisk,
 an'istsiauaie, Tükka' niks's'ta? Tükka' numu'pappiipix?
 49 Ki itas'kotuyiuax otsis' otüs'ksinimatsax ki an'iu
 Süm'mokau niks's'tsi ki numu'pappiipix! 50 Annõk'

ai'aksistutsimöknini Spots' im otsitsitani aie, osto'i numu'pappiipa, neskün', nit'akem, ki niks's'ta.

13

¹ ETO'IK ksistsiku'ik Jesus it süks' ki tsim nap'ioyis, ki omük'sikimi issoots'i itakau' piu. ² Isto'tuitappiix oto'taakax, ki akh'iosasis itsitsüppo'piu, ki itakau'piu; ki isto'tuitap-piix ikön'itüssuipuyiau issoots'i. ³ Ki an'istsiuax akauo'iau parables ki an'iu, Sat'sit, aisüppipum'auä itui'süppipummau: ⁴ Ki otai'süppipummössi, moksoku'yi stsik'ists itsin'nissiests, ki paiu'tax itotoiax'ests ki itau'attomiax'ests. ⁵ Stsik'ists okotoksskui itsin'nissiests otsits'inüksökkuaspi; ki otsai'spixksökkuaspi itsik'kümsüskiiu: ⁶ Oto'tümisköpsi natos'i, itse'tsinitiau; ki otsau'okötseksau itopo'köttsiau. ⁷ Stsik'ists itsin'nissiiau ksissi'ix: ki ksissi'ix itsüskiiu ki ito'satsiiaua: ⁸ Stsik'ists ökhs'ksökkui itsin'nissiau, kiitsin'asiau, stsik'ists kepip'pui, stsik'ists nai'ippui stsik'ists niip'pui. ⁹ Annök' ito'kiuök, ünani'stokh'tsims. ¹⁰ Ki; üksinimats'ax ito'toyiauaie, ki an'istsiauaie, Kumauk'sitsipsattai'iksixau parables? ¹¹ Noküt'anistsiuax, kitokokoau kök'itsksiniisuai spots'im itsin'naiisinni itse'kipi, ki osto'auai matokotau'axau. ¹² Annök' nan'naniuök, ak'okotauaie, ki akakai'naniu: annök küttainan'iiuök, otsinanattopi ak'otsipaie. ¹³ Ün'nikaie numut'ünistsitsipsattaiu parables, issüppis'au möksta'apsau; okh'tsimsau mökstau'okhtsimsau, möksta'isksinnisau. ¹⁴ Aien'üpanistom'ests Esaias, otan'ipi, okh'tsimeniki kitak'okhtsim, ki kimat'akoks'nipa; ki süppi'niki kitaküts'api, ki kimat'aks'nipa: ¹⁵ Am'o o'tappiisinna u'skëttsipöppists mi'ests, ki okhtok'ouaests matomaipumokhtsimiu'axau, ki oöps'puauax naps'tsiiax; möksta'apsax moöps'pix, möksta'okhtsimsests mokhtok'ists, mökstau'okhtsimsests mu' skëttsipöppists, möksta'isauai'tsitasau, nok'staukuttutuawsau. ¹⁶ Atsim'siau koöps'puauax, aiapiu; ki kokhtok'ists, ai'okhtsimiau. ¹⁷ Kit au'münistopuau, akaiem'ix prophetix ki moköm'otsitappix ai'puinümiu mök'satsisauests annists'isk kitai'nipuaüistsk ki matsiinim'axauests; ki mök'okhtsisauests annists'isk kitai'okhtsipuaüistsk, ki matokhtsim'axauests. ¹⁸ Okhtok ai'süpipummauä parable. ¹⁹ Ma tap' pi okhtsis'si nin'naiisinni itse'poawsin, ki sauo'kömotokhtsissi, itüm'ipuksipu Sauum'itsitappiua ki ito'kasattomaie annik' itsüp'ipumattopik u'skëttsipöppi. Annök'auk mat'simaie itsüpipum'ani moksoku'i. ²⁰ Annök' mat'simök

istsüpipum'ani ok'otokskui, ai'okhtsimiu epo'awsinu, ki otse'tametüksinni mat'siämaie; ²¹ Mat'auütsitstipa kök'seksi, ki matakisümsu'ats; ikikiñ'etüksinni ki ükksistutük'sinni otos'au, atsim'epoawsinni ün'nikaie ito'toiau, ists'kimskükiu. ²² Annök' mat'simök istsüpipum'ani ksissi'ix, ai'okhtsimiu atsim'epoawsin; ki annok' pai'tappiisinni istap'aitsitani, ki spükis'sists ito'satstomiauaie atsim'epoawsinni, ki matsinasiu'ats. ²³ Annök' mat'simök istsüpipum'ani ökh'skökkui, ai'okhtsimiu Atsim'epoawsinni, ki moköm'otokhtsiämaie; ki itsin'asiu, stsikix, kepip'puyi, stsik'ix nai'ippuyi, stsik'ix niip'puyi. ²⁴ Stsik'i parable an'istsiuax, ki an'iu, Spots'im'istsinnaiisinni netum'anistsiu Nin'au, annök' ai'süpipumauök ökh'sisüppipum'ani otsin'simman; ²⁵ otai'okasax otap'automokix, okatum'i ito'toyiuaie, ki ökh'sisüpipumani ipa'soksüp'pipumau makap'süpipumani, ki itsis'tapu. ²⁶ Ki otsüs'kissi mattuyis, ki otsin'assi, itümín'akuo makap'süpipumani. ²⁷ Ki Nin'au otap'automokix otsito'taakax ki an'istsiämaie, Nin'a, Kiküt'taiinsimattop'a ökh'sisüpipumani kitsinsimman? Tsema ito'to makap'süpipumani? ²⁸ An'istsiuax, Katum'a otap'istntüksinaie. Ap'automokix otan'ikax kiküt'ökh'sitükkipa nökh'ittotosinan nökh'sauotsisinaiaie? ²⁹ Ki an'iu, Sa; sauau'tsiminoainikiau, makap'süpipumani, kökskaküm'sanotsipnaini ökh'sisüpipumani. ³⁰ Unnianist'süskisan mökh'itotosi pokiak'sinni: Ki pokiak'sinni oto'si, nitak'otümanistaiu ai'pokiakix, matom'omoipotokan makap'süpipumani, ki is'ksipikan kök'ksietsinsissuäiaie; ki istüp'omoipotokan napaien'insimman nitapaien'iokoai. ³¹ Stsik'i parable an'istsiuax, ki an'iu, Spots' im istsin'naiisinni netüm'anistsiu mustard istsin'simman, annik' mat'simök ninau, ki ai'süpipumau otsin'simman; ³² Itsis'tüpskaiinükotsiuaie könai'insimmanists; ki süs'kiissi, itsis'tüpomükkuiau insim'mansts, ki itsis'tsisasiu, ki paiu'tax itotoiau ki itoko'attomiax isto'küniksists. ³³ Stsik'i parable an'istsiuax; Spots' im istsin'naiisinni nitüm'anistsin itai'kopütstaupi, annik' mat'simök ake'u, ki kaias'attom niuks' kümi omük'okosix, napaien'itui'tsiu, ki ikönai'kopütstopiau. ³⁴ Am'ostsk Jesus ikönai'sitsipsattsuästs matap'pix parables itai'sitsipsattsu; ki sauomai'sitsipsissi parable matomaisitsipsattsuatsax: ³⁵ Möksenüp'anistossi Prophet otanipi, ki an'iu, nimutaksipa'kuiaki parables; nitakse'poattopiau annists'isk kai'sattop'istsk kök'küma sauomap'ästotoawsi. ³⁶ Ki Jesus ai's'tüpskuyiuax

matap'pix, ki itsit'sipim nap'ioyis: ki otüksinimats ax
otsitota'akax, ki an'iau noksksinim'atsokinan parable
makap'itaisüppipumaupi insim'man. ³⁷ Noküt'anistsiuax,
Annök' itai'süpipumauök ökh'si insimmani Nïn'au
okku'yi am'ini; ³⁸ Insim'man konai'tappiua; ökh'si
insimmani, nïn'naiisinni isto'kos'ix; ki makap'iinsimmani,
Sauum'itsitappiua o'kosix; ³⁹ Katum'a annök'
ai'süppipumattomests, Sauum'itsitappiua itamiu;
pokiak'sinni ksökkum aiksiuo'si; ki aipo'kiakix,
atsim'otokatatsisau, ⁴⁰ Manists'aumoipitükkipiau
makap'insimmanists ki manistse'tsinitspiu;
ak'üniststsiu aiksiuo'si annom' ksök'kum. ⁴¹ Nïn'au
okku'i aks'istüpskuyiuax otatsim'otokatatsix, ki
ak'omoipotsimiauests ikönau'kapiists ki anniks'isk
matap'pixk, sauum'itsitappiiau ak'omoipotoyiuax; ⁴² Ki
akitsipst'apiksistsiuax omüx'tsi; annim' ak'itstsiu
a sain'sinni, ki satse'kinani. ⁴³ Moköm'otsitappix
akotümik'kunasuyeiau, manistsik'kunasuyipi nato'
si, un'ouai otsin'naiisinni, akotsik' kunasuyiauaie.
Annök' itokh'iuök ünantstokh'tsims. ⁴⁴ Stsiki, Spots'im
istsin'naiisinni nitüm'anisttsiu treasure kaias'attomaie
insim'man; kon'issi nïn'au, mat'aiksatattomaie,
ki otsetam'etüksinni itsis'tapu ki ipum'atopiests
otokönai'nanists, ki ipum'attomaie annik' insim'manik.
⁴⁵ Stsik'i, Spotsim istsin'naiisinni nitüm'anisttsiu
awkh'pumapiekuün otap'sümmössi ökh'six pearls:
⁴⁶ Kon'issi tuks'kümi pearl akai'ixkimasiu, itsis'tapu,
ki ipum'atopiests otokönai'nanists ki ipum'attau.
⁴⁷ Stsik'i, spots' im istsin'naiisinni nitüm'anisttsiu
itau'mikaupi, annök itsuia'piximökaie omük'sikimi,
ki itomian'istomoipitükkiu: ⁴⁸ Itui'tsissaie,
itopits'üssköpattomiauaie issoots'i, ki ito'piiiau, ki ökh'six
itaisüppitsi'iau iskix; ki makaps'ix itsis'tapiksistsiiau.
⁴⁹ Ak'otümanisttsiu aiksiuos'i ksök'kum: atsim'otokatatsix
ak'sipuksüpsüxiau, ki akai'aketaipiksistsiiau
Sauum'itsitappix ki moköm'otsitappix; ⁵⁰ Ki
akitsipst'apiksistsiiau (sauum'itsitappix) omüx'tsii;
annim' ak'itstsiu a sain'sinni ki satse'kinani. ⁵¹ Jesus
an'isttsiuax kikai'okhtsimipuaustsau annists'isk?
An'isttsiauaie, A, nïn'an. ⁵² Itüm' anisttsiuax Annök'
ai'sinakuök üksinimats'au spots'im istsin'naiisinni,
nitüm'anisttsiu nïn'au, iko'yiuök, sauauts'imests
treasure manists' ki ük'aisists. ⁵³ Ki itünists'tsiu, Jesus
otaiksiu'attosests annists'isk parables, itsistüpa'atomaie.
⁵⁴ Ki otsito'tosi otau'ütäuösini otat'oiapioyimoai
itsipst'ükssinimatsiuax, ki ek'skaietükkiu, ki, an'iau,

Tse'ma itotsim'atsests am'ok mokök'sinik, ki am'ostsk ot'omükapistutüksists? ⁵⁵ Küttomai'sauamiu'ats ai'satsakiuä okku'i? Küttomaisauainiköttsiu'ats Oksistsi, Mary? Ki omu'pappiipix küttomaisauainiköttsiu'atsax James, ki Joses, ki Simon, ki Judas? ⁵⁶ Ki ot'akemix oküttomaisaiiokönopokomok'atsax? Am'o Nin'au, Tse'ma itotsim'atsests annists'isk? ⁵⁷ Ki its'tsskimskükiax osto'i. Ki Jesus an'istsiuax, prophet itüs'tsaköttau, sauomai'tapposiests otau'ösini ki otauüt'okoai. ⁵⁸ Otsauomai'tuksuai ün'nikaie itsauomapistutükkiu annim' akatio'yiests ükkük'umapotüksists.

14

¹ ANNIK' Herod tetrarch okhtsim'attomests Jesus otap'istutsipists, ² Ki an'istsiuax otap'otomokix am'omauk John Baptist; enio'sinni mat'sipuu; ün'nikaie ükkük'umapotüksists itap'itutsimests. ³ Herod ükai'eëniuaie John, ki aiis'ksipistsiuaiie, ki itsok'iuaiie osto'iaie Herodias, us Philip otokeman'inaai. ⁴ Tük'ka John an'istsiuaiie matökhsiu'ats kök'otoössi. ⁵ Ki otai'aksenitossaie, stun'nuyiuax matap' pix, tük'ka isksinnu'yiuaxauaiie prophet. ⁶ Ki otai'totstsissi Herod otsit'sipokaiipi, Herodias otün'ni itüt'sikipiu, ki itsüp'istutuyiuaiie Herod. ⁷ Itsiks's'toatsiuaiie atoün'issinni mök'ittokotossaie otan'istopiaie. ⁸ Ki oksis'tsi otsis'tok, ki an'iu, John Baptist otokön' itsüp'potoat omük'okos ki annom' istoko'kit. ⁹ Ki omüx'ina itsik'oketükkiu: ki otütoanis'si ki otopokau'yemix, ün'nikaie itani'u mök'okotösaie. ¹⁰ Ki itüp'skökiu, ki itsi'kawkokitsiuaiie John itsipsts'okiawpiaie. ¹¹ Ki otokön'itsipuk'sipipptopaie, omük'okos itsüp'potopaie, ki ikotauai'e ake'kuün: ki ito'tsipptotuyiuaiie oksis'tsi. ¹² Ki otüs'ksinimatsax itoto'iau ki mat'simiau mostüm' i, ki ai'akotomiau, ki itappoiau ki itünis'tsiiau Jesus. ¹³ Jesus otokh'tsimsi, itsis'tüpaatomaie akli'iosatsis itsui'akhiosiu, ki ksis'tapsksökkum itüpanistappo'iaie: ki matap'pix otokh'tsiau itsiksiuopokiuo'iauaie, otakap'ioyimoauests süx'iau. ¹⁴ Ki Jesus itopitsissa'atomaie, ki nan'nuyiuax akai'tappix, ki kaiim'iuax, ki ikut'tutuyiuax otai'oktokosimoauax. ¹⁵ Ki otai'istükköpsi, otüs'ksinimatsax otsitota'akax, ki an'istsiuaiie, annom' ks's'tapsksökkumasiu, ki au'mütüputükku; o'tappiisinna ünnistüps'skos, mök'ittapposi akap'ioyists, mök'opumattosi aau'öšin. ¹⁶ Ki Jesus an'istsiuax, matokuiistapu'iauats; kotok' möks'auattopiau. ¹⁷ Ki an'istsiuaiie, annom'

nitsinan'anists nīsittu'yi ke'tanists ki na'tokūmi mammix'. ¹⁸ An'iu, puk'sipīppotokikau. ¹⁹ Ki an'istsiuax kōnai'tappix mōk'opasax mattu'yikui; ki mat'simēsts nīsittu'yīsts ke'tanists ki na'tokūmi mam mix', ki, otpisūp'si itatsim'etsimēsts, ki itau'minotsimēsts; ki ikotsiu'ax otūs'ksinimatsax ke'tanists, ki otūs'ksinimatsax ikotsiu'āsts o'tappiisinna. ²⁰ Ki ikōnau'yiau, ki itoku'yiau: ki mat'simēsts iau pi'nikēsts ittsi'ists na'tsikoputtuyi isksimmatūk'iissokaiists. ²¹ Ki aiiniks'isk au'yixk nīsitsi' omūk'sikepīppix nīn'ax, ki akex, ki pokax'. ²² Ki Jesus eikak'imatsiuax otūs'ksinimatsax mōkit'sūppopisax akh'iosatsis, mōkotom'apūmmosax, otsakiaiis'tūpskoōsaie tappiisīn'na. ²³ Ki otsis'tūpskoōsax otappiisīn'nā, itsitamisso' nitum'mo mōkatsimoiikasi; ki otau'tūkkussi itsittau'piu. ²⁴ Ki akli'iosatsis ai'itūtsikioo, ki ipawkh'paikimskawp: tūk'ka, umut'totsūppopi. ²⁵ Ki nīssoo'yi iskska'tūksinni koku'yi Jesus itsitappo'ax, omūk'sikimi itokh'itauauōkau. ²⁶ Ki otūs'ksinimatsax otsinno'ossauaie umuttokhitauau'okani omūk'sikimi, ap'aitsitaiiau, ki an'iau, Sta'awina; ki oko'pusuai itokum'iau. ²⁷ Ki Jesus kaiip'sitsīpsatsiuax, ki an'iu, Ōkh'sitūkkik; nitam'i; Piniko'puk. ²⁸ Ki Peter nokūt'anistsiaaie, Nin'a kūm'āmieniki ani'kit ksēsto'a nōk'itotosi nōk'itsitūpauauōkasi omūk'sikimi. ²⁹ Ki an'iu, Puk'siput. Ki Peter otinnisa'atossi akh'iosatsis, itokh'itauauōkau omūk'sikimi mōk'ittapposi Jesus. ³⁰ Ki otsinīs'si eik'sopuyi, itsiko'pum: ki otaumutūp'sūppopiisi omūk'sikimi ita'sainiepuyiu, ki au'aniu Nin'a, Kōmotse'piokit. ³¹ Ki Jesus itūp'sauksikīns'tsakiuaie ki itsēn'iaaie, ki an'istsiaaie, ksēsto'a enūkaumai'tūkkiua, kumauk'saietūkkiks? ³² Otsito'tosau akh'iosatsis, itsiksist'sopu. ³³ Anniks'isk itsūp'popixk akh'iosatsis itoto'iauaie ki atsimmīm'miauaie ki an'iaiu, E'mūmi kitam'i Ap'istotok'iuā okku'i. ³⁴ Ki otau'pūmmossau, itoto'iau Gennesaret istau'össini. ³⁵ Ki annim'istsin'ax, ots'ksinuoössau, itūp'skūkiaiu kōnūs'ksōkkum sa'akapotsi, ki itotsīp'iauaie ikōnai'oktokosix: ³⁶ Ki au'kōmōnistsiauaie (Jesus) mōkskaks'ixenīsax oso'kōsīm itssaiin'ikaists: ki manists'eipi kaien'īmīx ūn'nineetsimi sokap'okuttotoax.

15

¹ AI'SĪNAKIX ki Pharisees, Jerusalem itsitappimix otsit'totaakax Jesus, ki an'iau, ² Tsanīstapiuats umut'ūnistūpaipixipiau ūkaitappix otūn'issuaiauests? Oyīs'sax ke'tan, matūstsīmiu'ax. ³ Nokūt'anistsiuax ku'maukanīstūpaipixipuaīisks Ap'istotokiuā

otse'poawsinni kők'satsišaai kiksīs'tapūnīssuai?
 4 Ap'īstotokiuā an'iu, atsīmīm'mīsau kīn'a ki
 kiksīs'ta; ki, annök' ai'pakosīnikuyiuök un'ni
 ki oksīs'tsi, unnianīstse'īnsā. 5 Ki kitan'ipua
 annök' an'īstsiuök un'ni ki oksīs'tsi, kotūk'sīnaie,
 kitak'ototokuinanipi nēsto'a, 6 Ki kūt'atsīmīmīmuax
 un'ni ki oksīs'tsi, paio'toau. Kitse'poawsuauēsts
 kumut'saiepumapīstutsipaie Ap'īstotokiuā otse'poawsān.
 7 Kitsiksīs'tapokōmmotsitappiansuai! Esaias prophet
 kit'sokapenūpanikoau, ki an'iu, 8 Am' ox matap'pix
 nimut'astokokiau maau'ēsts, ki nimut'atsīmīmīmokiau
 oto'ūniuauēsts: ki u'skēttsipōppuanēsts
 nitsīp'piokokiēsts. 9 Nitsiksīs'tapatsīmīmīmokiau,
 ök'aumaitsipīsts āt'suaiīksšīnīmats'iauax nīn'ax
 otan'ipuauests. 10 Ki nan'nikōttsiuax o'tappiisīna
 ki an'īstsiuax, Okh'tok, ki sokap'okhtok; 11 Annik'
 itsūp'popiik maoi'i matokapīstotok'atsaie nīn'aii;
 annik' sūk'siik maoi'i itokapīstutuyiu'iu'aie nīnaii.
 12 Ki otūsksšīnimats'ax otsītota'akax ki otan'ikax
 kikūt'ūsksšīnīpa Pharisees otsīs'kūksau otokh'tsīsau annik'
 epo'awsīnik? 13 Ki nokūt'ūniu, kōnai'sūpipumanīsts Nin'a
 spots'im okūt'taisūpipumatpōpīstsi ak'sūsčōpattopiēsts.
 14 Amau'patokau; naps'tsiotūppīnnūkiuax naps'tsīx.
 Ki naps'tsiuā ātūppīn'nūssi naptsī'i, atūn'iaksīnī
 akai'akītsūppopiū. 15 Peter itūman'īstsiuaie,
 nokskšīnīm'atsokīnan am'om parable. 16 Ki
 Jesus an'iu, kikūttaisakīaisauaiokhtsīmīpiuaua?
 17 Kikūttaisauaioklītsīmīpuaua, annik' itsūp'opiik
 maoi'i, itūp'sūppopiū mo'koanni ki ipsai'piosop? 18 Ki
 annīsts'īsk itsūks'īsk maoi'i u'skēttsipōppi itsūks'īax;
 ki itokap'īstutuyīauaie nīn'aii. 19 U'skēttsipōppi
 itsūks'ēsts sauūm'itsīstīnīsts, inīk'sīsts, auök'otanīsts
 kōmos'īsts, īstūp'saiepītsīnī, atauūn'īssīsts;
 20 Am'ostsk itokap'īstutuyīauaie nīn'ai'i; ki maks'oyīssi
 otsauomūs'tsīmīssi matokapīstutuyīuats nīn'aii. 21 Jesus
 itūmīstūpa'atomaie, ki Tyre ki Sidon īstssoots'īsts
 itsītap'po. 22 Ki sat' sit, Canaan ista'ke itsux'iu annīsts'īsk
 īssoots'īstsk, ki itasaine'poattsiuaie, ki an'iu, Kīm'okit Nin'a,
 David okku'i! Nitūn'na eiko'ksīstutoau maka'pīstaaw.
 23 Ki matsīstīpsattsiuatsaie. Ki otūsksšīnimatsax
 otsītota'akax ki otau'kōmōnikax ki an'īax Ūnnīstūp'skōs;
 nitūsksauasaine'pōūkīnan. 24 Ki nokūt'anīstsiuax,
 nikak'itūpskoko Israeli īstat'stanīx emūk'ikīnaiīx.
 25 Otsītūmitota'akaie ki otatsīm'mīmīmōkaie, ki an'iu,
 Nin'a Spum'mokit! 26 Ki nokūt'anīstsiuaie, matōkhsīu'ats
 mōk'otsīssi pokax otsau'ōšīnoaii mōkitūp'apīxīsēsts

imitax'. ²⁷ Ki (ake'uă) an'iu, E'müniu, Nin'a; ki imitax' au'attomiau pinikęsts innissi'ists otsin'aimoauai otsitau'yipiaie. ²⁸ Jesus itümok'anįstsiuaie, Ake', omük'o kįtaumai'tüksinni: Ünnianįstsi'tsįs kitsitsi'tatopi. Ki otün'ni ikuttotoai'įnai annik' itai'ksįstsikumiopik. ²⁹ Ki Jesus itsįs'tųpaatomaie annim', ki itast'toto Galilee istomük'sikįmi; ki ita'mįsso nitum'mo ki itau'piu annim'. ³⁰ Ki akai'tappix otsito'taakax, ki ipokom'iauaux ũs'tsekaiix, naps'tsįx, kųttaiai'puyix, iko'müksįx, ki akaięm'ix stsįk'ix ki Jesus okt'sįsts itsįn'apiksįstsiuaux; ki ikut'tutuyiuax: ³¹ Ki kőnai'tappix ek'skaietųkkiau, otsįnno'őssauax kųttaiai'puyix otse'puyįssax, ki iko'müksįx otokut'totoősax, ki ũs'tsekaiix otauau'őkąsax, ki naps'tsįx otsaps'ax: ki ũs'tsakőttsiau Israel įstap'įstotokii. ³² Jesus itümįn'nikőttsiuax otųsksinįmats'ax, ki an'iu, nitai'kįmaiaiu o'tappiįsinna nioks'kai ksįstsikui'įsts nitopokau'pimokiau, ki matokoyiu'axau: ki nimat'aksįstųpskoauaxau otau'notssau őkskakųmitseni'au moksoku'i. ³³ Ki otųsksinįmatsax an'įstsiuaie Tse'ma nőkitotsipįnan'a ke'tani manįsto'mųkopiau mők'otkuišęsts o'tappiįsinna? ³⁴ Ki Jesus anįstsiuaux, Tsanetso'a ke'taniįsts kitsinan'oauęsts? Ki an'iaiu, Ikįt'sikaiaiu, ki unna'tosįmi inük'umix. ³⁵ Ki an'įstsiuaux o'tappiįsinna, ksők'kum mőkittopasax'ax. ³⁶ Ki mat'sįmęsts ikįt'sikaięsts ke'taniįsts ki mammix', ki a'tsįmőiikau, ki a'mįnotsįmęsts, ki ikotsiuax otųsksinįmats'ax, ki ũsksinįmats'ax ikotsiu'ax o'tappiįsinna. ³⁷ Ki ikőnau'yiaiu, ki ikuyi'au; ki mat'sįmiaiu pinikęsts įtskim'iaueęsts ikįt'sikaii įskįmmatük'įsokaiįsts itui' tsįsts. ³⁸ Anniks'isk au'yįxk nįssoyįm'i omük'sikepįppix nįn'ax, ki akex, ki pokai. ³⁹ Ki itsįs'tųpskuyiu o'tappiįsįn'na, ki itsįt'sųppopiu akh'iosatsįs, ki ito'to Magdala įstssootsįsts'i.

16

¹ PHARISEES ki Saducees ipok'itotoiaiu ki as'saksksįnnuyiauaie, ai'puįnųmiaiu mőkaniš'tsįnnomoősax spots'im įstap'stosįnni. ² Nokųt'anįstsiuaux, autųkkus' si, kitan'ipuan ak'etameksįstsi ku; āmawk'įssoksįstsiukuists. ³ Ki ksįskųnna'tųnnįssi, ak'akapiksįstsiuku annok' ksįstsikui, amawkįssoksįstsiukuists ki ikikįn'inatsiu. Kitsiksįs'tapokāmotsitappiįnsuai! Kitokot'ainipua assoksįs'tsikuįsts ostokso'auęsts; ki kima-tokot'ainipua annįsts'isk ksįstsiuku'įstsk įstap'stosįsts. ⁴ Otsauum'įstappiįsįn'na ki otau'őkotaitappiįsįn'na

ap'satsĩmiau apsto'sĩnni; ki matakokotau'axau apsto'sĩnni; prophet Jonas otap'stosĩnni akokotauaie'. Ki skĩtsiu'ax ki itsĩs'tapu. ⁵ Ki otũs'ksĩnimatsax otau'pũmmosau pakhts'esaiĩksĩnimiau mők'atũksau ke'tani. ⁶ Jesus itũm'anĩstsiuax Mokők'ik ki iskskats'ik Pharisees ki Saducees ĩtsi'kopũtsketatsĩsau. ⁷ Ki ai'sĩtsĩpsattseiau, ki an'iau, nimatotsipĩnan'a ke'tani, ⁸ Jesus otsĩnno'õsax, an'istsiuax, Inũk'aumaitũkkix, kumauk'sitsĩpsattseipuaaisks, kitsauo'tũksuai ke'tani? ⁹ Kikũt'taisakiaisauokhtsĩmipuaa, kikũttaisauũksĩnipuaa nĩsito'mũksikepippix matap'pix ĩtsĩsĩttu'ĩsts ke'tanĩsts, ki tsanetso'ã kitots'ipuauests ĩksĩmĩmatũk'isokaiĩsts? ¹⁰ Nĩstoyĩm'i omũk'sikepippix matap'pix ĩstokĩtsikaists ke'tanĩsts ki tsanetso'ã kitots'ipuauests ĩksĩmĩmatũk'isokaiĩsts? ¹¹ Kumauk'staiokhtsĩmipuaaisks kimat'sĩtsĩpsattopuaa'ats ke'tani, kőkĩskskatsissuai Pharisees ki Saducees ĩtsi'kopũtsketatsĩsau? ¹² Itũm'ĩksĩnimiau matsemiu'atsax mőkĩskkatsĩsaie ke'tani ĩtsi'kopũtsketatsĩs, ki ai'semiuaxmők'ĩskkatsĩsaie Pharisees ki Saducees ots'ksĩnimats'tũksuaiax. ¹³ Jesus otsito'tosi Cesarea Philippi, ai'sũppoõtsesattsiuax otũksĩnimats'ax, Tsa aniu'axau matap'pi nesto'a nĩn'au okku'i nők'ũmsi? ¹⁴ Ki an'iau, stsik'ix John Baptist: stsik'ix, Elias: ki stsik'ix, Jeremias, ki stsik'ã prophet. ¹⁵ An'ĩstsiuax Tsa kitak'anipuau nők'ũm-si? ¹⁶ Ki Simon Peter nokũt'anĩstsiuaie ksęsto'ãkauk Christ, Ap'ĩstotokuã ipai'tappiiuũk okku'i. ¹⁷ Jesus nokũt'anĩstsiuaie kitatsĩm'si, Simon Bar Jonas. Ik'sisakuyi ki aa'pũni kimat'ũksĩnimatsok'astsau: nin'a spots'im kitusksĩnimats'ok. ¹⁸ Ki kita'atanĩsto, ksęsto'ãkauk Peter, ki am'om ok'otokũm nitak'ittokhitokoĩska church; ki Hades ĩstokh'sepĩstanĩsts matakatsiu'atsaie. ¹⁹ Ki kitai'akokoto spots' im ĩtsĩn'naiĩsĩnni itotai'kauaipixĩxtũkiopi; ksők'kum kitai'akomianĩstomopipi, spots'im ak'itomopipo; ksők' kum kitai'akomianĩstapotsippi spots'im ak'ĩtapotsip. ²⁰ Itũm'anĩstsiuax otũksĩnimats'ax mőkstaitsĩnnikoõsax'aie osto'i otũm'si Jesus Christ. ²¹ Annik' Jesus itaumũtũp'anĩstsinomoyiuax otũksĩnimats'ax manĩstakittappopi Jerusalem, manĩstaks'ipuaiaistoto'awpianaie omũx'ĩmĩx ki omũk'atoiapiekuax ki ai'sĩnakix, ki manĩstaks'enitawpiauiaie, manĩstaks'ipuaiaistotoawpiauiaie nioks'kai ksĩstsikui. ²² Peter itũmo'toyiuiaie, ki aumũtũp'sitsĩpsattsiuaie, ki an'iu, Nin'a kőkũnĩstsip'piokosi; matakittotstsiu'ats ksęsto'a. ²³ Ki

itapotūkau'aie, ki an'istsiuaiie Peter apūt'tokokit, Satan; kōk'kītstsskīmškūki; kimatsskūmau'ats Ap'istotokiūā kitsksska'tūksists annom' ksōkkum. ²⁴ Itūmanistsiuax otūksšinimats'ax Isttsi'ki matap'pi makopokiuo'ōssi nēsto'a, ūnnianist'auūtsikīmatsistotos, ki ūnnianistto'tsīs otauai'staksinni, ki ūnnianistopokiuos nēsto'a. ²⁵ Annōk'aiakitsikōmotsepiosiuok opai'tappiisinni, akatstomaie': ki annōk' itai'akatstomōk opai'tappiisinni, nēstoi umutak'atstomaie, ai'akokonimaie. ²⁶ Tsanetso'ā matap'pi ak'okuiistūpasokuiim'ats minan'attūssi kōnūs'ksōkkum, ki atsto'si otsipai'tappiisinni? Awx'a otaiakokotawpiaie opai'tappiisinni? ²⁷ Nin'au okku'i akototo'yīnaie Un'ni ots'tsapīnasinni ki oto'tokatatsix akopokiuo'iax, ki kōnai'tappix manistsi'piēsts ota'otūksuauēsts ak'ūnistokotsiuax. ²⁸ Kit au'mūnistopuau stik'ix annom' itai'puyiau, mataksattotsīm'axau eīno'sinni otsauomai'noōsau nīn'au okku'i otsīn'aipuksipusi mōks'īnaiisi.

17

¹ OTAIXSIUO'ĒSTS nauyi ksīstsikuīsts Jesus mat'toyiuax. Peter, James, ki John oskūn', ki itūnistūpīp'iuax spī'tummo. ² Ki otsakiainoōsuaie it'oketsistūmiīnai; ki ostoksis'i īkkūn'natsiuaiie manist'īkkūnnasuyipi nato'si, ki otsistotos'ists ksix'īnatsiēsts manisti'ksixīnatspi ksīstsikui. ³ Ki sat'sit, itsina'kuaiēmiau Moses ki Elias, ki ai'sitsīpsattsiauaie. ⁴ Peter itūm'anistsiuaiie Jesus, Nin'ā, ōkh'siu annom' nōk'ittaupisīnan: ōkh'sitūkkieniki, nōkapistutsisīnan annom' nioks'kai api' manists; tuks'kāii kōksinan'attosi, ki tūks'kaii Moses mōksinan'attosi, ki tuks'kaii Elias mōk sinanattosi. ⁵ Otsakiai'puyīssi, sat'sit īkkūn'aisoksisītsikuyi ituyi'kūnakoaiu: ki sat'sit, epo'awsinni itots'tsiu assoksis' tsikui, ki an'iu, Am'o nitūk'omīmokos nitsekōkh'sīmmau; okh'tok. ⁶ Ki ūksšinimats'ax otokh'tsisauaie itopi'iau ostokso'auēsts, ki eks'kaikopumiau. ⁷ Ki Jesus ito'to, ki i tsixen'iuax, ki an'iu, Nipauk', ki piniko'puk. ⁸ Ki ot'sūpsau matsīnnuyiau'axau matappix, kaks'īnnuyiau Jesus. ⁹ Ki nituīn'moyi otsīnīssat'tosau, Jesus itsem'iuax, ki an'iu, Pinanīs'tok matap'pi kitsīnip'uauēsts, Nīn'au okku'i otsauomāt'sipuausi eīnsīn'ni. ¹⁰ Ki otūs'ksīnīmatsax aisūppoōttsesat tsiauaie, ki an'iau, mauk'auaniīksīxau ai'sīnakix ak'otomoto Elias? ¹¹ Ki Jesus nokūt'anistsiuax, E'mūniu, Elias ak'otomoto, ki akokōnau'kōmototom. ¹² Ki kitan'īstopuau, Elias ūk'auto, ki matsksīnnuyiu'axauaie ki nitsīs'tutuyiauaie manistūp'stapiu. Neto'yi akūnistai'puīnattsiauaie

Nin'au okku'i. ¹³ Itüm'isksinimiau üksinimats'ax umutai'sitsipsi John Baptist. ¹⁴ Otsito'tosau o'tappiisin'na, nin'aii otsito'taakaie itsito'topistuksisano'piinaie, ki an'iu, ¹⁵ Nin'a kim'is noko'a; au'atusinau ki eks'ipuunum: ai'kapitsuiopiu istsii ki ai'kapitsuiopiu okke'. ¹⁶ Ki nitsitotsip'iaiauaie kitüsksinimats'ax ki matokotokuttotu yuaxauaie. ¹⁷ Jesus itüm'aniu, o'sauomaitükkesinna ki otapok'apitappisinna! Tsanetso'a kitakopokau'pimopa? Tsanetso'a kitak'itsitattopu aua? Puksip'ipotokik. ¹⁸ Ki Jesus seitsip'sattsuaie sauum'itsistaaw; ki itsüksinai; ki annik' pokau' ikut'totoau. ¹⁹ Üksininats'ax itüm'itotoiauaie Jesus ki an'iau, numauk'sauokotsatüppiksistünan? ²⁰ Ki Jesus an'istsiuax, Kitsauomai'tüksinni: kitau'münistopuau, kemük'enükotsissi kitaumai'tüksinni, manist'omükopi mustard itotai'süpipumauopi kitakokot'anistop am'om netum'moyi ök'ümistüpotosi omim', ki ak'itü pitsiu; ki matakitsipa kiküt'taakokotsistutsipuaii. ²¹ Am'oi ünaništap'pi matomai'süxiuats sai-its'tsiau a'tsimoiikani ki sauau'yisinni. ²² Ki otsa'kiitaupissau Galilee, Jesus an'istsiuax, Nin'au okku'i ak'okotau matap'piix: ²³ Ki aks'inittsiauaie, ki nioks'kasi ksistsiku'ists, akütsitsipua'atsau. Ki eks'kaikikinētökkiau. ²⁴ Ki otsitto'tosau Capernaum, anniks'isk au'tujixk mix'kim, itoto'iau Peter, ki an'iau, kütto misauaiponitau'atskitsin'aim? ²⁵ An'iu, A, ki otsip'si nap'ioyis Jesus i'tomsitsipsattsuaie, ki an'iu Tsa kitsta'pa, Simon? Tukka' au'tuyiua mix'kim ksökkum istsin'ax? Otauüt'okosix, ki pie'tappix? ²⁶ Peter an'istsuaie. Pie'tappix. Jesus an'istsuaie, o'kosoauax matakotümaiponitau'atsax. ²⁷ Ki, nökstaisau'kosatsösau is'tüpk omük'sikimi, ki sua'piksistsis amik'atsis, ki mammi kitotom'omikani mattos'; ki pakuiin'ainiki kitak'okonoau mix'kim: annök' mattos', ki ko'tsisau, kitak'siponitanuni.

18

¹ AN NIK' otüsksinimats'ax itoto'iau Jesus ki an'iau, Tukka' mistüpomüksim'a spots' im istsin'naiisinni? ² Ki Jesus itsin'iköttsuaie inük'sipoka ki itüt'sikipotoyuax. ³ Ki an'iu, kitau'münistopuau saiasau'aitsinoeniki, ki saie'tumanistsinoeniki inük'sipokax, kimatak-sipi'puaua spots'im istsin'naiisinni. ⁴ Annök' aks'inüksipokaistutosiuök manist'inükstsimipi am'o pokai'i, itsis'tüpomüksim spots'im istsinnaiisinni. ⁵ Ki annök' ak'autuyiuök tuks'kai inük'sipokaiistotosiisk,

něsto'i nitau'tok. ⁶ Ki annök'istsskım'skükiats'iuök tuks'kümi annıks'ısk inük'sipokaxk nitau'maitokıxk, ökh'siu pikiak'ıokotoki kın'attossaie, ki inets'ıssi omük'sikımi. ⁷ Istsskım'sküksınni it'okapiu ksökkum, Istsskım'sküksısts ak'ıtotoiau; ki annök'nın'auök paiuk'sipıppotomök istsskım'sküksınni, aks'ksınımaie maka'pi! ⁸ Ūn'nikaie kotsıs' ki koköt'si istsskım'skükiats'otsenikiau, köksınit'au, ki mıs'tüpapıksıstaiau: itökh'siu kök'kitsipıssi opai' tappiısnıni köks'ıstsekaiisi ki kök'opoköksi, kökstaitüp'apıxıkösi küttaiaiapunstsıuasi ki kitai'akokötsısts ki kitai'akötsısts. ⁹ Ki koöps'pi istsskım'skükiatsotseniki, sauau'tos, ki mıs'tüpapıksıstsısts: itökh'siu kök'kitsipıssi opai'tappiısnıni tuks'küm moöps'pa; kökstaitüp'apıxıkösi küt'taiaiapunstsıuasii, ki kitaiakoöpsıx. ¹⁰ Mokök'ik kök'stauksıstotoawsi tuks'kümä am'oksk inüks'tsımıx: kitan'ıstopuau spots'im oto'tokatatsıuauax üks'skatsımıau Nin'a ostoksıs'aie spotsim otsıtau'pıpi ¹¹ Nın'au okkui ito'to mökitsikömotse'piösaie annök' at'stauök. ¹² Tsa kitüs'tapuau? Nın'an minan'attüssi kepıp'pi emük'ikınax ki tuks'kümi itünıs'tapu, küttomısauüsskıtısimıu'axau piksıp'pi piksi'koputsi, ki küttomısauaitappo'ats netum'moısts, ki küttomısauapsümıuats annök'nıttüppu'ök? ¹³ Ki iküm'okonoössaie, kitau'münıstopuau manıstse'tametükkipıax piksıp'pi piksi'koputsi otsaııs'tapusax itsıs'tüpskaıetametükkiu annök' ikon'ımauök. ¹⁴ Neto'i omat'sıtsıtanats Kın'ä spots'im tuks'kümi annıks'ısk inüks'tsımıxk mök'saiınakuaiıssau. ¹⁵ Stsik'i, kumu'pappııpi sauokömotıstototseniki, matan'ıstsıs otsauokömotıstappiısnıni, ksęsto'a ki osto'i namıs tsıtappıık; okh'totseniki kitse'motsau kumu'pappııpi. ¹⁶ Ki saiıokh'totseniki, tuks'küm tsöktau na'tokumıx pokıtappomısau, könai'poawsısts möks'eikosau, otokh'tısısau natsıtappıx, tsoktau nioks'kaitappıx. ¹⁷ Ki sauokli'toüsax, anıstsıs'church: ki sauökhtsıssi church, ünıianısts'ıs sai'etükkiuä ki publican. ¹⁸ Kitau'münıstopuau, kitsit'aiıpıpi ksök'kum, akıtaiıpip spots'im: ki kitsıtapotsıppi ksökkum, akütsıtapotsıp spots'im. ¹⁹ Kimat'anıstopuau, netum'anıstsıtsıtainoainiki kitak'aukömönısuai, Nın'a spots'im aks'ıstutomoyıuaxaie. ²⁰ Natökümi tsoktau nioks'kümi nıtsın'ikösim itsıtomo'oaupi nıt'sıtaitütsıkiaupi. ²¹ Peter itümitotoaie, ki an'ıstsıuaie, Tsanetso'awtau numu'pappııpa nöksauımsıstıtuyıssi, ki nöks'ksınnoössi? Akokıtsıkaıasts? ²² Jesus an'ıstsıuaie, Kımatanıstıpa ikıt'sıkaıęsts, ikıtsıkipıüęsts

ikit'sikaiēsts. ²³ Spots'im iŕtsin'naiisinni nitum'anistsiu omũx'ina annøk' ak'okökitsĩmaiauøk otsitappim'ix. ²⁴ Ki otau'mütũpũkstũkkisi tuks'kũm ot'sittotsippotokaie, ke'pi omũk'sikepĩppoyi mix'kimix otai'akokotopixaie. ²⁵ Otsai'itsstĩssi mőkokotösai'e, Otsin'aim an'iĩnaie mők'apikosaie, ki otokem'an ki o'kosix ki otokõnai'naniŕsts, ki mőkotoku'yĩsax mĩx'kimix. ²⁶ Otsitappimi itopĩstuksĩsano'piĩnaie ki atsimmĩmmi'inaie ki an'iĩnaie Nin'a, pinane'tũkkit ki kitaksũpanĩs'tsokoto. ²⁷ Ki annøk' matap'piuøk otsin'aim kaiĩm'iuaiie ki paio'toyiuaiie ki ũnnim iks'ksinnuyiuaiie. ²⁸ Ki neto'øk matap'piuøk sũx'iu, ki tukskũm'i otopok'apotũkkimix ikon'oyiuaiie otai'akokok'isk kepĩp'pii a'pũnasainix; ki een'iuaiie, ki paiu'tsinuiaiie ki an'iu, Ponitat' kitai'akokokipix. ²⁹ Ki otopokapotũkkim'i itoipĩstuksĩsanopiĩnaie, ki aukõm'õniŕstsiuaie, ki an'iu, pinane'tũkkit ki kitaksũpanĩstsokoto. ³⁰ Ki matøkhsitũkkiu'ats; ki itappo' ki itsipsts'tapiksĩstsiuaie itai'okiakiopi, otsauomaisũpanĩstsiptonitasaie mőkstaisũksaie. ³¹ Otopok'apotũkkimix otsinĩs'sax eks'kaikikinētũkkiau, ki ito'toiau, ki otsin'aimoauai aiĩstĩnikuyiauēsts. ³² Ki otsin'aim otsin'nikõttossaie, an'ĩstsiuaie, Sauum'itapotũkkiuã, kitai'akokokipix kitsin'omokitan'ikiipi: ³³ Kanĩs'tsikĩmopi kumauk'sauanistsikĩmaisks kitopokap'otũkkimokã? ³⁴ Ki otsin'aim iŕtse'tũkki'inai, ki itsitũpumũts'kaiuiaiie pu'inaitappix otsauomai'sũppiponitassaie. ³⁵ Neto'i Nin'a spots'im kitak'anĩstotokoau saiisin'ĩminoainiki ku'sskētsipõpuauēsts kumut'aukĩmaupuai kumu'pappiipix.

19

¹ KI Jesus annists'isk epo'awsĩsts otaiksiu'attosēsts Galilee itsĩstũpa'atomaie. Ki Judæa istssoots'ists, Jordan mis'taputsim, itoto': ² Ki akai'tappix ipokiuo'iuaiie; ki annim' ikut'totoyiuax. ³ Pharisees itoto'iuaiie, ki as'saksksinnuyiuaiie ki an'ĩstsiuaie, økhsiu'ats nin'au kõnai' nũkũniŕstapĩsts mők'anĩstũpskoõsaie otokem'an? ⁴ Ki nokũt'anĩstsiuax kikũtanĩstop'ats sinak'sin, annøk itsitsap'ĩstutuyiuøkax ap'ĩstutuyiuax nin'au ki ake'u. ⁵ ũn'nikaie nin'au itai'akskitsiu ax un'ni ki oksĩs'tsi, ki ai'akũkomĩmmiu otokem'an: ki akitum'anĩstoksisakumiau. ⁶ ũn'nikaie matsĩstokũm'axau, itse'tumanĩstoksisakumiau. Ap'ĩstotokiua otsipo'totopĩsts, pinits'tsĩs matap'pi mőkai'aketotosēsts. ⁷ An'ĩstsiuaie, ni auk'anii Moses øk'okotõsi sinak'sin, ki øk'ũniŕstũpskoawsi? ⁸ An'ĩstsiuax

Moses, kumut'sipotomokoau kitse'usskëttsipöppisuai, kökotünistüp'skoössuai kotokem'anoauax; ki istsitsi'i matütünistsiu'ats. ⁹ Ki kitanistopuau annök' akünistüp'skuyiuök otokem'an, sauau'ökotasaie, ki otai'kaokemaitai stsik'i itau'ökotau: ki annök' ikem'attauök itüp'skoauök, itau'ökotau. ¹⁰ Otüs ksänimatsax anistsiauaie Ünňianists'issau nin'au ki otokem'an, matökhsiu'ats mök'okemsi. ¹¹ Ki an'istsiuax kónai'tappix matokot'otsimaxaie annik' epo'awsnik, anniks'isk iko'taxk nittsimiauaie. ¹² Itstsi'i iuai'itax itsipo'kaiiau; ki stsik'ix matappix iuai'itsiauaax, ki stsik'ix iuai'itastotosiau, Spots' im istsinnaisinni umut'uaiitastotospiau. Annök' ikot'totsimök ünňianistots'isaie. ¹³ Inük'sipokax itotsipotoai mökittokhitsikins'tsaksax, ki mökitatsimoiikasi: ki üksšinimats'ax an'istsiauaax unnai'e. ¹⁴ Ki Jesus an'iu, Pokitsim'mokau inük'sipokax ki pinanis'tokau nökstai'puksipaaissau. Ün'nianistaps'iau spots' im istsin'naiisinni. ¹⁵ Ki itokhitsikins'tsakiuax, ki itsis'tüpaatomaie. ¹⁶ Ki, süppit, tuks'kümi itsitotoiinaie ki an'iu, Ökhsin'ai, tsanistap'iaua nökökhsistutsipi, nökkuinan'si üsk'sipaitappiisinni? ¹⁷ Ki an'istsiauaie, Kumauk'ainikük'iks ökh'si? Matütsitstspia ökhsi, nitüks'kümm, Ap'istotokuia, itökh'siu: makitsipim'eniki opai'tappiisinni, sat'sitësts okök'itsimanists. ¹⁸ An'istsiauaie Tsistsimä? Jesus an'iu, kimataksenik'ipa, kimatakau'ökotapa, kimataksikömos'pa, kimatakitüp'saiepitspa. ¹⁹ Ükomim'misau kın'a ki kiksıs'ta; ki, kitak'anistükömmimau kitopokau'pimau kanistük'omimmospi. ²⁰ Man'iköppi an'istsiauaie. Nitökönüs' satsipiau am'ostsk nitsök'umapiisi. Tsanistap'iaua niküt'tomüssatsipi? ²¹ Jesus an'istsiauaie maksüpanis'tsiminiki matap'iköttoat kitsinan'ipi ki ko'tsısau kım'atapsix, ki kitak'okuinani treasure spots'im: ki puk'siput, pokiuot' nësto'a. ²² Ki man'iköppi otokh'tsim'si annik' epo'awsnik, itsikikın'iistapu: tük'ka ek'akauoi otsinan'ists. ²³ Jesus itüm'anistsiuax otüksšinimats'ax, kitau'münistopuau, ako'tsapsiuä ak'skotoitsipim spots'im istsin'naiisinni. ²⁴ Ki kimat'anistopuau aks'istüpiksisstspapiu'camel mökotsisüppoksüx atünau'ksis istakün'ikai, ki mataksiksistspapiu'ats ako'tsapsiuä mök'itsipissi spots'im istsin'naiisinni. ²⁵ Otüksšinimatsax otokh'tsim'sax ek'skaietükkiau, ki an'iaua, Tükka' akokotsikömotse'piau? ²⁶ Ki Jesus üs'sümmiuax, ki an'istsiuax matap'pix matokotsistutsim'axau;

Ap'istotokiua ikotokõn'ap'istutsimësts. ²⁷ Peter itũm'an'istsiuaië, sat' sit, nitokõnũsskipinan ki nitopokiuo'p'inan ksëstu'a. Tsa nitakan'istokuinan'ip'inan? ²⁸ Ki Jesus an'istsiuax, kitau'mũnistopuau, ksësto'au kitopokiuo'puau nesto'a, Nin'au okkui otak'ittokhittaup'issi ots'tsap'inaiso'põtsis, ksësto'au kitak'ittokh ittau pipuau na'tsikoputtuyists asso'põtsists kõkitokõk'itsimattosau Israel itsistsikoputsix matap'pix. ²⁹ Ki anniks'isk skim'ixk oko'auësts, ki anniks'isk skits' ixk umu'pappiipuauax ki ot'akemoauax ki un'oauax, ki oksist'oauax ki otkem'anoauax ki o'kosoauax, kiotsin'simmanoauax, nësto'i itskim' iauësts, kepip'pi ak'okuyiau, ki akokuinan'attomiau ũsk'sipaitappiisinni. ³⁰ Ki akai'tappix matom'six ak'sakoïssiau, ki sako'ïssix ak'otomsiau.

20

¹ SPOTS' IM itsin'naiisinni netoi'nitsiu nin'au, nap'ioyis itsin'aim, annõk kõk'kõnisuxiuõk mõk'an'istosii ap'autũkkix, mõkapotomoyisax otsin'simman. ² Ki õkh'situkkisax mõkokuyisax tuks'kai ksistsikui tũks'kũmi apũn'asaini itũp'skuyuiax otsin'simmani. ³ Ki nioks'kaii itai'ksistsikumioipi mat'suxiu, ki stsik'ix nan'nuyiuax nam'itai'puyiax itau'pumopi, ⁴ Ki an'istsiuax nokõt'sitappoak insim'man, ki mokõm'otsissi kitak'okotopuau, ki itappo'iau, ⁵ Nau'yi itai'ksistsikumioipi, ki piksu'yi itai'ksistukumioipi, mat'sũxiu, ki netoi' mat'an'istsiu. ⁶ Ki nitsiko'puttuyi itai'ksistsikumioipi, itsũx'iu ki ikon'oyiuax stsik'ix nam'itai'puyix, ki an'istsiuax konai'ksistsikuyi kumaukai'amitai'puisks annom'? ⁷ An'istsiauaie mats'itstipa matap'pi nõk' anikinan. An'istsiuax, Nokõt'sitappoak insim'man; ki mokõm'otsissi kitak'okuinanipuau. ⁸ Ki autũkkus'si, insim'man itsin'aim an'istsiauaie otap'otomoki, ninikõt'sisau ap'autũkkix, ki ko'tsisau saiak'inosattaupiau, matom'okotsisau sako'ïssix, ki tũm'okotsisau matom'six. ⁹ Ki isto'tosau nitsiko'puttuyi itai'ksistsikumioipi itaumũtũp'apotũkkix, kõnai'inax ikõno'kuyiau apũn'asaini. ¹⁰ Ki matom'six isto'sau, ũs'taiu mõkoku'yisauaie stsik'i; ki ikõno'kuyiau apũn'asaini. ¹¹ Ki otoku'yisauaie, itũpaukape'poawtsiauaie nap'ioyis istõkhsin'ai, ¹² Ki an' iau, anniks'isk sako'isixk nituk'skau itai'ksistsikumioipi itapotũkkiau, ki kan'istokotaiu kan'ist'okokipinan ki ksistsiku'i itsiks'is'tutsissinni nitap'autũkkipinan. ¹³ Ki an'istsiauaie tuks'kũmi, Napi'a, kimat'omaikimatsistotopa: kikũt'tomaiõkhsitũkkipa tuks'kũmi apũn'asaini? ¹⁴ Matsit' kitsinan' ki m'is'taput; nitak'an'istokotau

am'o sako'issiu kanist'okotopi. ¹⁵ Küttomökhsiuats nitsinan' nanistsitsitapi nõk'anistutsissi? Küttaukapiu'ats koõps'pi, mõk'ökhsissi nitsinan'? ¹⁶ Ki sako'issix akotom'siau, ki matom'six ak'sakoissiau; tükka akaiëm'ix ni'nikõttaiau, ki un'natosimix mat'toaiu. ¹⁷ Ki Jesus otsitüpamissosi Jerusalem, na'tsikoputtsix otüs'ksinimatsax itünistüp'p'iikax, ki an'istsiuax, ¹⁸ Sat' sit aitüpamissau'op Jerusalem, ki nin'au okku'i akitüpomüts'kau omük'atoiapiekuax ki ai'sinakix, ki akünistokökitsimüt'tsiiauaiie mõks'einsaie. ¹⁹ Ki akütsitüp'omütskau Gentiles mõkitapapistotoõssauaie, ki mõkitstipis'ossauaie, ki mõkauai'stõssauaie; otsoks'kaiksistsikusi ak'ütsipuu. ²⁰ Zebedee oku'ix oksis'toauai ipok'itotomiauax oku'ix, ki atsimmim'miauaie, ki au'kõmõnistsiauaie tuks'kaii. ²¹ Ki an'istsiauaie, Tsa kanistsitsitapa? An'istsiu aie. Anit am'ox nitai'akokosix mõkittaupisau kitsin'naiisinni, tuks'küma netots'i, ki tuks'küma e'aksisauotsi. ²² Jesus an'iu, kimatsksinip'uua kitau'kõmõnikipuai, Kikütaiakokotsimipuu annök' kos'ök nimutai'aksimipük? Kikütaiakokotüstapinükipuu üsta'pinüksinni nimutai'aküstapinükipi? An'istsiauaie, nitokot'ünistspinan. ²³ An'istsiuax kitak'ütsimipuu no'kosä, ki kitak'üstapinükipuu üsta'pinüksinni nimut'aküstapinükiipi; ki nimatsinanestsau kõkokotosuai kõkittaupisuai netots'i ki e'aksisauotsi nesto'a, ki anniks'isk matap'pixk Nin'a ük'aisüppütsistotomoyuax, otaksinan'oaiau. ²⁴ Ke' pix otokh'tsimsau itsimmim'miaua na'tsitappix ipapiimotseiix. ²⁵ Ki Jesus ninikõt'siuax, ki an'istsiuax, kits'ksinipuu Gentiles otsin'aimoauax otain'aiiskotokoaiuax ki anniks'isk omüx'inax nokõtai'naiiskotokoaiuax. ²⁶ Ki mataketümanistsiu'ä ksësto'au: annök' ak'omüksimök, ünanistap'otüksi; ²⁷ Ki annök' kitaks'innauükök ünanistap'otüksi: ²⁸ Nin'au okku'i matütoto'ats mõk'apotomoõsaie, mõk'apotomoõsi umut'oto, ki mõk'itatsuaumütskotosi akaitappix opai'tappiisinni. ²⁹ Ki otsistüpaatosau Jericho, akai'tappix ipokiuo'iauaie. ³⁰ Ki satsit, natsitappix naps'tsix pitsiko'otsim i tau' pix otokh'tsısau Jesus umutak'itsskosaie awk'umiau, ki an'iau, kim'okinan, Nin'a David okku'i. ³¹ Ki o' tappiisín'na ai'semiauax mõkstaie'puyısax: ki matsistawk'umiau ki an'iau kim'okinan, Nin'a, David okku'i. ³² Ki Jesus itsipu'yiu, ki nan'nikõttsiuax, ki an'iu, Tsa kõk'anistutopuu? ³³ An'istsiauaie, Nin'a mõksikauopiisaii noõps'pınanix. ³⁴ Ki Jesus kaiim'iuax, ki itsiksen'iuax oõps'puauax, ki oõps'puauax kau'opiau, ki itopokiuo'iauaie.

tokonimau'atsaie, nam'itaitsii suo'pokists, ki anistsiuaiie, Ūnnianist'sauūsksaiin as it ksęsto'a. Ki omux'inistsis sotum'ikunipisuiu. ²⁰ Ki usksinimatsax otsinis'au, skai'etukkiau, ki an'iau, Mau'maikipikunipisuiu! ²¹ Jesus an'istsiuax, kitau'munistopuau Aumaitukkienoainiki, saietukkienoeniki itsistuts'ipi omux'inistsisi kimatak-sikaksistutsipa, ki nokut'anistominoainiki am'o nitum'moi, unistup'itsit, ki unistup'apiksistukit omuk'sikimi; ak'unistutsip. ²² Kitak'omianistau'komonipuai a'tsimoiikainoeniki aumai'tukkienoeniki, kitak'okoksuai. ²³ Ki otsisipis'si nato'i'apioyis, omukatoiapiekuax ki matappix ot'omuximoauax otus'ksinimatstuksi ito'toiauaie, ki an'iau, Tsanistapotumapsin'na kumut'anistutsipiau am'ostsk? Tukka' kit'okokaii am'ok otumapsinnik? ²⁴ Ki Jesus an'istsiuax kitak'oksppootesattopuau tuks'kaii anik'ienoainiki kitak'otanistopuau otumap'sinni numut'auanistutsipi am'ostsk. ²⁵ John otus'tapinuksinni, Tsema itottsiu'ats? Spots'im, ki matap'pi? Ki ai'sitsipsattseiau, ki an'iau, mak'aninaniki spots' im; nitak'anikinan, kumauk'stauaumaitoauaiisksix? ²⁶ Ki mak'aninaniki ma tap' pi, nitstunnauunaniau matap'pix; tuk'ka ikon'auaniau John mokoprophetsi. ²⁷ Ki anistsiauaie Jesus, ki an'iau, Nimatokot'anipinan. Ki an'istsiuax, kimatokot'anistopuau otumap'sinni nimut'auanistutsipiau am'ostsk. ²⁸ Ki Tsa kit'stapuau? Tuks'kumi matap'pi, na'tokum o'kosix; Ki matom'sii itoto'aie, ki an'iu, noko'a, matap'otuk kit annok' ksistsiku'i nitsin'simman. ²⁹ An'iu Nimat'akittappopa: ki itsako'isauaitsitau ki itsitap'po. ³⁰ Ki matstik'i itoto'aie ki mat'anistsiuaiie. Ki an'iu nitak'ittappo, nin'a; ki matsitappo'atsaie. ³¹ Tuma' amoxi us'satsima un'ni otsit'staniaie? An'istsiauaie, Matom'siuä. Jesus an'istsiuax, kitau'munistopuau kitsauomai'pisuai Apistotokiua istsin'naiisinni publicanix ki mats'akex ai'aksipimiau. ³² Tuk'ka John kitsitota'akuau mokom'otsitappiisinni istokh'sokui, ki kimataumaitoauau'ats: ki publicanix ki mats'akex au'maituyiauaie: ki ksęsto'au kitsinis'uai kimatsakoisauaitsitapuaua kokaumai'toausuai. ³³ Okh'tsik stsik'i parable, ittsiu' tuks'kumi nin'au, nap'ioyis istsin'aim, itsuppipumattomaie insim'man min'istsix, ki itsistse'piskunattomaie, ki itatun'iakiu itsin'iokeimskaupi, ki spiap'ioyis itap'istutsimaie, ki itok'kumatokuyiuax ai'insimax ki itsi'pio: ³⁴ Ki otas'tsissi min'ists otai'akitsetspięsts itup'skuyiuax otap'otomokix aiinsimax mok'okuyissi istsin'ists.

35 Ki ai'insimax mat'tuyiuax otap'otomok-ix, ki tuks'kümi, itauaiak'iauaie, ki stsik'i initsi'auaie, ki stsik'i okotokix itau'aiakiauaie. 36 Ki mats'itüpskuyiuax stsik'ix otapotomokix: ki netoi' an'istutuyiauax. 37 Ki sako'okhtsim, itüp'skuyiu okku'i, ki aniu, ak'atsimmimmaiu noko'a, 38 Ki ai'insimax otsinno'össau okku'i an'istseiau Am'o otak'sinan; ki, öks'enitai, ki nöksinan'attopīnaniau otsinan. 39 Ki een'iauaie, ki itsai'tüpiksistsiauaie insim'man, ki initsi'auaie. 40 Oto'si insim'man istsin'aim, Tsa' akanistutuyia'atsax anniks'isk ai'insimaxk? 41 Anistsiauaie, ak'saiinaknaiatsistutuyiuax anniks'isk sauum'itsitappixk, ki ai'akökkumatuyiuax otsin'simman stsik'ix ai'insimax, anniks'isk aiakokot-siauaie istsin'ists aits'isau. 42 Jesus an'istsiuax, kiküttomaisauanistopuaiisixsix natois'inaksists, Ok'otoki, annök itsis'tüpapiksistauük aiokotoksapiokoiskaiau, netoi'nitsiu koke'i istotom'okotok; am'ok Nin'a ot'apistutüksinni ki skaie'tsip noöps'pīnaniests? 43 Ün'nikaie kumut'anistopuau Spots'im istsin'naiisinni ak'otsip ksēsto'au ki ak'okotau noke'tappix, anniks'isk aks'inasiixk. 44 Ki annök' ai'akittutütsinnissiuük annök' ok'otoki, aks'ksisui, ki annök' matap'iuök ai'akittutütsinnissiuük okotoki aksipin'iau. 45 Ki omük'atoiapiekuax ki Pharisees otokht'simsau parables, isksinim'iau osto'auai umutai'puyisaie. 46 Ki otap'sümmösax mök'sixenösax, üs'stünnyiauax akai'tappix, tük'ka ü, 'taiau mök'siprophetsi.

22

1 KI Jesus mat'anistsiuax parables, ki an'iu, 2 Spots'im istsin'naiisinni netoi'nitsiu tuks'kümi omüx'inau, okuyi otokem'si. 3 Ki itüp'skuyiuax otap'otomokix moksīniköttosaxax anniks'isk otüm'axk: ki matüskak'sipuksipuax. 4 Ki mats'itüpskuyiuax stsik'ix otap'otomokix, ki an'istsiuax anistok'au anniks'isk üm'axk, Sat'sik, nikaw'apastutsip nitso'össin: nitap'otskinamix ki nitunīstakhtsimix ükainitaiiau ük'okönaiksistsiaiu: Puksipa'atok okem'sinni. 5 Ki ap'etsimīauaie, ki oksoku'ouuēsts itappoiau, tuks'kümi otsin'simman, stsik'i otsit'aumütskotükkipi: 6 Ki stsik'ix mat'tuyiuax otap'otomokix, ki au'ksistutuyiuax, ki initsiu'ax. 7 Ki omüx'ina otokht'simsi, itsis'tsetükkiu: ki itüp'skuyiuax ot-seēn'akemix, ki itsaiinakuaīstutuyiuax anniks'isk inik'ixk, ki itsin'sīmaie otakap'ioyimoauaie. 8 Itüm'anistsiuax otap'otomokix, ük'aiksistsiu mak'okemsinni, ki anniks'isk üm'axk matsipumapsiu'ax, 9 Itap'poak moksoku'ists ki

kit'okõnaukonoaxk ùm'mokau mak'okemsinni. ¹⁰ Ki anniks'isk apotùkkixk itsitap'poiau moksoku'ists, ki ikõnau'moipiauaax ot'okõnokonoauax makap'six ki õkh'six: ki itsùpanis'tsímiau ùm'max. ¹¹ Ki omùx'ina otsipis'si mõks'innoõssax ùmmax, nan'nuyiuaie nin'aii ikem'sinni istsiso'kõsimi, mat'sùpskõsattomaie; ¹² Ki an'istsiuaie, Napi'a, Tsa kanis'tsipipa kitsauomai'sùpskõsattosi ikem'sinni istsiso'kõsimi? Ki matsepuyiu'ats. ¹³ Omùx'ina itùm'anistsiuax otap'otomokix is'ksipistok otsists' ki okõt'sists, ki is'tùppippis, ki satùp'iksistsis ski'natsi; ak'itstsiu asain'sinni, ki papùx'ekínikani. ¹⁴ Akai'tappix nanikõttaiau: un'natosímix mat'toiaiu. ¹⁵ Itùmis'tapuaiau Pharisees, ki itauüt'ünistsiiau mökitokonimõsauaie ote'poawsistsaie. ¹⁶ Ki ipokitùp'skuyiauaax otùksinimatsauauax ki Herodians, ki an'istsiuaie, Nin'a, nits'ksinipinan kitau'müni ki kitau'münisksinimatstükki Ap'istotokiua oksoku'i, ki kimatsümman'ax matap'pix: tük'ka, kimatsatsipats manistùp'apitappiipiau. ¹⁷ Anik'inan, Tsa kit'stapa? Õkh'siuats mök'otsiponitasi Cæsar, tsõktau mat'õksiuats? ¹⁸ Ki Jesus nan'imaie otsau'okõmotsitappiisuai, ki an'iu kumauk'saksksinokipuauiists kitsiks's'tapokõmotsitappiansuai? ¹⁹ Ünis'tsinümmokik mixkím, kumut'siponitapi. Ki ito'tsìpotuyiauaie nitai'pünasainiini. ²⁰ Ki an'istsiuax, tükka' am'o ostoksis'ä, ki tükka' osinaksin'ats? ²¹ An'istsiuaie, Cæsar otsinan'. Itùm'anistsiuax kotok' Cæsar otsinan'ists, ki Ap'istotokiua kotok' otsinan'ists. ²² Otokh'tsimsau annists'isk epo'awsistsk itskai'etükkiiau, ki itskit'siuaie, ki oksoku'auai itappo'iau. ²³ Neto'ik ksistsiku'ik, Saducees, anniks'isk an'iisk matsitstipats matsipuaau'osinni itoto'iauaie, ki ai'sùppoõtsesattsiauaie, ²⁴ Ki an'iau, Nin'a, Moses itüni'u enis'si nin'au, ki saiiitsis'si pokax, oskün' akokem'attsi'inaii otokem'an, ki ak'ksistauüttomuyiuaie us'i pökax'. ²⁵ Annok' ikit'sikümiau umu'pappiipix; ki matom'si otokem'attosi, its en'iu, ki otsai'itstis'si o'kosix itskit'siuaie otokem'an oskün' mök'okemattossaie: ²⁶ Neto'initsiu osküni enis'aie, ki omat'osküni ki ikit'sikümiau ikõnen'iau. ²⁷ Ki itsako'ieniu ake'u. ²⁸ Matsipuaau'osinni tükka' otakokeman'atsaie, ikit'sikümix? Tük'ka ikõnau'tuyiauaie. ²⁹ Jesus an'istsiuax. Kitai'patsistutsipuaau kimatsksinipuauests natois'inaksists ki ototùmap'sinni Apistotokiua. ³⁰ Matsipuaau'sax matokemiu'axau matapikau'axau. Neto'nitsiau Ap'istotokiua otatsim'otokatatsix Spots'im. ³¹ Annik' matsipuaau'awsinnik kiküttomisauanistop'ats

annik' kitan'iipik Ap'istotokiua. ³² Nēsto'akauk Abraham otsinan Ap'istotokiua ki Isaac otsinan' Ap'istotokiua, ki Jacob otsinan' Ap'istotokiua Ap'istotokiua enix' matsinan'ouaats, sa'kiaitappiix otsinan'ouax Ap'istotokiua. ³³ Ki akai'tappiix otokh'tsimsau skai'etsimiau otūsksinimats'tüksinni. ³⁴ Ki Pharisees otokh'tsimsau ot'omaupütsössax Saducees, itauütomoi'piotseiau. ³⁵ Ki tuks'kümi, lawyer, ai'süppoöttsesattsuaie, ki as'akskinnuyiaie, ki an'iu, ³⁶ Nia'a, tse'a omük'o okök'itsimani istse'poawsists? ³⁷ Jesus an'istsuaie, Kitak'ükomimmau, Nin'a Ap'istotokiua kitokönai'uskëttsipöppi, kitokönai'staaw, ki kitokönai'tsitani. ³⁸ Am'oi matom'iu ki omük'o epo'awsinni. ³⁹ Ki pok'iotomi netoi'nitsiu, Kitak'ünistükomimmau kitopokau'pimok kanistük'omimmosp. ⁴⁰ Annists'isk na'tokaistk epo'awsists, ikönaukökitsimanists ki prophetix otan'ipists ikön'itaitsiiests. ⁴¹ Otsakiaumoi'piotseisau Pharisees, Jesus süppo'öttsesattsuax, ⁴² Ki an'iu, Tsa kitstatau'ats Christ? Tükka' oko'atsaie? An'istsiauaie David okoai'e. ⁴³ An'istsiuax, David umut'ainistainiköttaupiaie Nin'ä, otanipi, ⁴⁴ Ap'istotokiua an'istsuaie nin'a, netots'i tüpo'piit, nökö'ünistutoösaus kikatun'ix kitsitautütsekau'pipi? ⁴⁵ David niniköt'tüssi Nin'a, Tsa otak'anistoko'atsaie? ⁴⁶ Ki matap'pi matsitstipa mök'okotsitsipsättosi tuks'kai epo'awsinni, ki annik' ksistsiku'ik matap'pi matokot'sakosüppoöttsesattau.

23

¹ JESUS itüm'sitsipsiuax akai'tappix ki otūsksinimats'ax, ² Ki an'iu, Ai'sinakix ki Pharisees, Moses otsiso'pötsisaie itau'piau: ³ Ünnikaie kitomian'istaniipuai sat'sik ki nistutsik'. Ki manistsis'tutsipiau, pinan is'tutsik: tük'ka itan'iau, ki matsistutükkiu'axau. ⁴ Issoksis'tsists itau'monimiauests soku'ests mökopa'tosau ki matap'pix otsistsoauests itotom'iauests; ki osto'auai matakotsistüpakiotsim'axauests tuks'kümi okit'suauax. ⁵ Otokönap'otüksuauests itsistuts'imiauests möksinnu'yisau matap'pix: itopüx'istutsimiauests phylacteries, ki itomüx'istutsimests otsaieno'tüksuauests, ⁶ Ki ükome'tsimiauests oye'tanists istotom'iapioyists, ki nato'i'apioyists istotom'isopötsists. ⁷ Ki otsitau'pisau itau'pumaupi aiksemattsini'otseisinni, ki möks'iniköttosau, Rabbi, Rabbi. ⁸ Pinis'tsinikükik Rabbi: tuks'küma kitsin'aimoauä, Christ: ki ksësto'au kitokönai'okoauax. ⁹ Ki Pini'niköttok matap'pi,

annom' ksök'kum, kīn'a; tuks'kūmä kīn'oaua
 annök' spots'im itau'piuök. ¹⁰ Ki pinitsin'ikükik
 Nin'ax: tuks'kūma kitsin'aimeoaua, Christ. ¹¹ Annök'
 omūx'imök ksēsto'au, kitak'apotomokoau. ¹² Annök'
 ak'omuxistutosiuök, aks'inūxistutoau; ki annök'
 aksinūx'istutosiuök, ak'omūxistutoau. ¹³ Kitaks'ksinipuau
 maka'pi ksēsto'au ai'sinakix ki Pharisees, kit-
 siksīs'tapokōmotsitappiansuai! Kitsitaiok'iauaiu
 matap'pix Spots'im istin'naiisinni: ksēsto'au kimatsi-
 taipipuau'ats, ki aiaksipimix kimats'epokkitsetomauaxau
 mök'itsipisau. ¹⁴ Kitaks'ksinipuau maka'pi ksēsto'au
 ai'sinakix ki Pharisees, kitsiksīs'tapokōmotsitappiansuai!
 Nam'akex oko'auēsts kitau'attopuaiau, ki ki-
 taisūmiksīstapatsīmoiiikapuau: mīs'tūpkapii
 kitakoku'yisui. ¹⁵ Kitaks'ksinipuau maka'pi ksēsto'au
 ai'sinakix ki Pharisees, kitsiksīs'tapokōmotsitappiansuai
 kitotka'atau ksök'kum ki omük'sikīmi kök'itokonoōsi
 tuks'kūmä matap'iuā mökitanīs'tsitsitasi kanīstsitsi'tawpi
 kitaumaitu'yīssi, kanīstūm'ipuai ksēsto'au Hell oku'yix
 kitak'anīstsīstokiaiistutoauau. ¹⁶ Kitaks'ksinipuau
 maka'pi ksēsto'au kitsaps'tsiotūpīnūkipuau, kitan'ipuau
 annök' akitup'ūtauūniuök omük'atoiapioyīs matsikiu'ats,
 ki annök' akitūp'ūtauūniuök omük'atoiapioyīs
 isto'tokuiixkīm, aks'istutsīmaie! ¹⁷ Kitūt'tsapspuau,
 kitsaps'tsiipuau: Tsīma' omük'o. Otoku'iixkīm, ki
 omük'atoiapioyīs annik' itatsīm'mīmīiik otoku'iixkīm.
¹⁸ Ki annök' akitūp'ūtauūniuök altar, matsikiu'ats;
 ki annök' akitūp'ūtauūniuök kotūk'sinni altar
 itokhīts'tsiipi, ai'aksīstutsīmaie. ¹⁹ Kitūt'tsapspuau,
 kitsaps'tsiipuau Tsīma' omük'o, kotūk'sinni, ki altar
 annök' itatsīm'etsīmök kotūk'sinni? ²⁰ Annök'
 aiakitūp'ūtauūniuök altar, itup'ūtauūniu altar ki
 mian'isttokhītstsii. ²¹ Ki annök' aiakitūp'ūtauūniuök
 omük'atoiapioyīs, itūp'ūtauūniu omük'atoiapioyīs ki
 annök' iko'attomök. ²² Ki annök' aiakitūp'ūtauūniuök
 spots' im, itūp'ūtauūniu Ap'īstotokuia otpiso'pōtsis
 ki annök' itokhītaupiuök. ²³ Kitaks'ksinipuau
 makapi ksēsto'au ai'sinakix ki Pharisees, kit-
 siksīs'tapokōmotsitappiansuai! Kitai'ponitasuai mint ki
 anise ki cummin, ki issoku'ists kimatsatsipuauēstsau,
 okök'itsimanīsts, kīm'apiisinni ki aumai'tūksinni:
 am'osts ökh'si kök'satsösuaiau; ki mat'ökhsiuats kök
 staiistutsīssuai stsik'ists. ²⁴ Kits' apstsiotūpīnūkipuau,
 kitai'soautsauau inūx'soīksīssi, ki kitait'sīsttimauau
 camel: ²⁵ Kitaks'ksinipuau maka'pi ksēsto'au ai'sinakix
 ki Pharisees, kitsiksīs'tapokōmotsitappiansuai!

Kõs'ä ki saiëtso'kosi sauauts'i kitüs'siipuaiau, ki pïstots'im itui'tsiau minik'otüksinni ki auüt'tseisinni. ²⁶ Kitsaps'tsii Pharisee, matom'siitau pistots'im kos'ä ki saiëtso'kosa mõk'ütsitsiksixissi sauauts'i, ²⁷ Kitsaks'ksinipuu maka'pi ksësto'au ai'sinakix ki Pharisee kitsiks's'tapokõmotsitappiansuai! Ksïkoken'imanïsts kine'tümanïstspuu ai'õkhsinipuu sauauts'ïtsi, ki pïstots'im itui'tsiau enix' okin'oauësts ki makap'ïsts. ²⁸ Netoi'nitsiii ksësto'au kïto'kõmotsitappiinipuu matap'pi, ki pïstots'im kitotuitskitsipuai ksïs'tapokõmotsitappiisinni ki sauum'itsitappiisinni. ²⁹ Kitaks'ksinipuu maka'pi ksësto'au ai'sinakix ki Pharisees, kitsiks's'tapokõmotsitappiansuai! Kitap'ïstutsipuaiau prophetix otoken'imanoauësts, ki kita'nütsïstutsipuaiau mokõm'otsitappix otoken'imanoauësts, ³⁰ Ki kitanipuu nits'kïaitappiïnanopi nïn'anix otsa'kïaitappiisau nïs'tasauopoksïstokemaumünanopiau prophetix otsa'apünoauësts. ³¹ Ü'n'ikaie kit'auütanipuu, ksësto'auükauk anniks'isk matap'pix initsix' prophetsix o'kosoauax. ³² Tu'itok kïn'oauax ot-sauum'itsitappiisauauësts. ³³ Pitseksinax, opïx'exïnasinna, Tsa'a kitakanïstupis'tapixsattopats Hell ïstokõk'itsimani? ³⁴ Ü'n'ikaie, sat'sik kitakittüp'skoaiu ksësto'au prophetix, ki mokõk'ietappix ki ai'sinakix: ki stsïk'ix kitax'enitauaiu ki kitiikau'aistauaiu; ki stsïk'ix kitakitsipstüstsipis'auaiu kitatoi'apioyimoauests, ki kitak'auksïstutuauaiu amian'ïstakap'ioyïsts otai'akitsipisau: ³⁵ Mõkïttokh'ittaitsïssi ksësto'au kõnau'kõmotsitappiaapüni ksõk'kum itsai'kïmskaii. Abel mokõm'otsitappiüä otsa'apün itüpots'tsiaie Zacharias, Barachias okku'i otsa'apüniaie annõk', kitsitsenitauauõk itüt'sikatsi omük'atoiapioyis ki altar. ³⁶ Kitau'münïstopuu kõnai'sïstskä aunok' o'tappiisinna akïtotu'ießts. ³⁷ Jerusalem, Jerusalem ksësto'auä kitai'nitauaie prophetix, ki anniks'isk itüp'skuaxk ksësto'auä ok'otokix kumutauuuaiaik'iauaiau, nõkstanïstsikapumoi'piauopi ko'kosoauax nipuu'ä manïstau'moipiopi o'kosix ki kimat'õkhsitsipuu'ats! ³⁸ Sat'sik, Koko'auai nam'itaitsiu kït'skïtomoko. ³⁹ Kitan'ïstopuu, ïssoots'i kimatakainokipuuau sauanenoainiki Atsïm'siu annõk' paiuksipu'õk Ap'ïstotokiüä otsïn'ikõsim.

24

¹ KI Jesus itsüx'iu ki itsis'tüpaatomaie omük'atoiapioyis ki otüksinimatsax itoto'iauaie mõkanis'tsïnnomoõsuaie

omük'atoiapioyis istap'istutüksinni. ² Ki Jesus an'istsiuax kiküttaisauainipuuastsau kõnai'istsk? Kitau'münistopuu, matakskit'aupa okotoki mökstaiina'piksistosi. ³ Otsit'tokhitaupissi nitum'moyi Olives, üksinimats'ax isimitoto'iauaie, ki an'iau, Anik'inan Tsanistsis' akanistsiu'astsau? Ki tsa akanistsiu'a kitsipuksipusinni, ki punsksök'kuasisi? ⁴ Ki Jesus an'istsiuax Iskskats'ik kõkstaipistsiksistutu'yisuai. ⁵ Akai'tappix ak'ütsitotoiau nitsin'ikösim ki ak'aniau Christ nęsto'akauk; ki ak'sipistsiksistutuyiauaax akai'tappix. ⁶ Ki kitakokhtsimattopuaii auakaw'tseisists ki mak'auakawtseisists: Sats'sik kõkstai'apaitsitasuai; konai'istsk ak'itstiaua; ki umut'aketsinikawpi matomoto'ats. ⁷ Aiok'auaua aksipua'tseiaua aiokauai'i ki nin'naiisinni aksipua'atomiaua nin'naiisinni; ki ak'unnatosiu aau'össinni, ki ak'itstiaua okh'tokosists, ki ksök'kumä otaks'ikauopiisists, ki akokõnau'toitstiaua. ⁸ Am'osts Istokõnau'mütüpipuınawkuyii' sists. ⁹ Kitakaumüts'kakipuaa kõkitapauksistutoksi, ki kitaks'enikoaiua: ki kõnai'okauaua kumutaks'tsimimmokoau nitsin'ikösim. ¹⁰ Ki akai'tappix akistskimskükiaua ki akaumüts'katseiaua, ki akau'kimotseiaua. ¹¹ Ki akaiēm'ix ksīs'tapsix prophetix aksipuauiua ki aksipisksis'tutuyiaua. ¹² Ki sauo'kõmotsitappiisinni otakau'osi, akai'tappix otükome'tüksuaii akstuyiauaie. ¹³ Ki annök'eikak'ımauök umuk'itsipi aksikõmotse'piaua. ¹⁴ Ki am'ok nin'naiisinni istökh'sitsiniksinni ak'anistop kõnüs'ksökkum, kõnai'okoaua möks'ksiniisauaie; ki umuk'itsipi ak'otümitoto. ¹⁵ Ninim'innoainiki üs'tsimetsipi Daniel otan'istopi atsım'apii istai'puyissi (annök' an'istomök ünnists'ksinissi:) ¹⁶ Anniks'isk Judæa itau'pixk ünnianistitüpoks'kasau nitum'moists: ¹⁷ Annok' itokh'itaupiuök oko'ai pinünists'inıssaatos mök'sauautsıssi itsipsts'tsii oko'ai: ¹⁸ Annök' insımman itau'piuök pinüt'ünistsskos mök'otsıssi otsistotos'ists. ¹⁹ Anniks'isk ipitap'piixk ki üs'takataxk aksksinimiau makapi annists'ists ksıstsiku'ists! ²⁰ Atsimoiikak kõk'stautsımutasuai stuyıssi, ki issik'opiıksıstsikui. ²¹ Annik' omüx'ipuınasinni ak'itstiaua, itsıtsis'si ksök'küm, ki annok' manists'ipuınapsi, aksıs'tüpünistsipuınapsiu, ki ıs'sotsk matakotümanistsipuınapsiu'ats. ²² Ki annists'ists ksıstsiku'ists saun'natsıstıstsısts mat'akitstıpa matap'pi itsikõmotse'piaua; aumai'tükkiix, osto'auai itunnats'ıstıstısmęsts annists'ists ksıstsiku'ists. ²³ Kümıts'tsiki matap'pi kitai'akaniki Süm'mıs, am'auk Christ, ki om'auk; pinau'maitos. ²⁴ Ksıs'tapsix

Christix akitsipuu'iau ki ksīs'tapsix prophetix, ki akanīs'tsinnūkiau omūk'apstosists ki pīsats'kasists; ki ikūm'itstsiki aks'ipīstsiksistutuyiauax aumai'tūkkixk. ²⁵ Sat'sik, kikau'anistopuu. ²⁶ Kūm'anīstsenikiau sat'sit ksīs'tapsksōkkuyi ūn'amauk; pini'tappoat; Sa'sit, sīmiap'ioyīsts ūn'amauk; pinaumai'tūkkik. ²⁷ Ksīstikum' manīsttotsipuksipupi umut'autstipi apinōk'kuyi, ki manīstsitūpikūnatspi ame'totsi; netoi' ak'ūnīststsiu nīn'au okku'i otos'aie. ²⁸ Mīksīnii otsits'tsipi, ūn'nim pi'tax akomooi'iau. ²⁹ Annīsts'īsts ksīstiku'īstsk īstsiu'īnasīsts otaiksiuos'au, nato'si akski'īnūm, ki kokum'īkesūm matakanaikīmauats, ki kōk'atosix akotots'īnīssiau, ki spots'im otsīs'kōpsīnīi akauūt'apixip: ³⁰ Ki Nin'auā okku'i otap'stosīnīi akitsīnakoae spots'im: ki ksōk'kum īstokōnai'tappix ak'otūmauyesiau, ki aks'īnnoyēiau Nīn'au okku'i spots'im īstīssoksīs'tsikuīsts īstipsts'otosi, otūmap'sīnīi ki omūxīk'kūnnasīnīi akopoto. ³¹ Ki ak'itūpskuyiuax otatsīm'otokatatsix ak'soksīkkīax, ki aumai'tūkkixk akitotomoi'piiuaux, nīssoo'īsts sopu'īsts ki spots'im umuk'itsipi: ³² Annok', īsksinīk parable omūx'īnīstsīs; okūn'īksi otsa'kiūkkīnīssīi, ki otsuio'pokassi, kitsksīnipuu nepu'yi itasts'tsiu; ³³ Neto'i maks'īnīmenoainiki annīsts'isk, īsksinīk, mōkaststsīssi, ito'to okh'sepīstanīsts. ³⁴ Kitau'mūnīstopuu am'oi o'tappīsinīi matakīstapu'ats otsauomaisūpanīs'tsiosau annīsts'isk. ³⁵ Spots'im ki ksōk'kum ak'eitsīnikau, ki nitse'poawsīsts matakēitsīnikau'ēstsau. ³⁶ Annik' ksīstiku'ik ki annik' itai'ksīstikumīopik matsksīnīm'ats matap'pi, Spots'im ītso'tokatatsix matsksīnīm'axauaie, Nīn'a nīts'ksīnīmaie. ³⁷ Noe otsīksīs'tsikūmīsts manīstsi'piēsts, netoi' ak'anīsttsīiēsts Nīn'au okku'i oto'saie ³⁸ Otsauomo'kōnaiokkeuasi ksōkkum manīstau'yīpiau ki manīstai'sīmīpiau, manīstok'kemīpiau manīsta'pikōttūkkīpiau, itūp'itsiu annik' ksīstikuīk, Noe otsit'sūppopīssi akh'iosatsīs. ³⁹ Ki matsksīnīm'axau otsauomo'kōnaiokkeuasi ki itsau'inakuaiīstutuaiau; netoi' ak'anīstsiu Nīn'au okku'i oto'saie. ⁴⁰ Natsitappīix akotūmitau'piiua insīm'man: nituks'kūmi ak'otoau, ki stsīk'i ak'skītau. ⁴¹ Natsitappīix akex' akītaipīk'īakiau; nituks'kūmi ak'otoau, ki stsīk'i ak'skītau. ⁴² Ūn'nikaie mokōkik: kimats'ksīnipuu annik' itai'ksīstikumīopik kitsīn'aīmoau otai'akītotopik. ⁴³ Am'okā īsksinīk', Napīoyīs īstōkhsīn'auā otsksīnīm'opi annik' itai'ksīstikumīopik otai'akitotosi kōmos'iepītsīuā īs'taiūskskūmīuopi, īstai'saiepukītsesīmopi oko'ai īstokītsīm'i mōkopokse'īsaie. ⁴⁴ Ūn'nikaie ūk'aisūppuiapīstotosīk;

kitsit'sisauaitsitatopuai, Nin'au okku'i ak'itoto. ⁴⁵ Tükka' aumai'tükki ap'otükkiuä, ki mokök'i apotükkiuä annök' otsin'aim otinaiäts'okök oko'ai itsitappim'ix, mök'okömotokotösax otso'ösinoauësts? ⁴⁶ Atsim'siu annök ap'otükkiuök, otsin'aim oto'saie otak'okonokaie netoi' it'ünistsistutsimaie. ⁴⁷ Kitau'münistopuau, akokönitainaiäts'iuaië otokönai'naniäts. ⁴⁸ Ki annök sauum'itapotükkiuök, makotots'anissi u'skëttsipöppei ai'sümsiu nitsin'aim; ⁴⁹ Ki makaumütüpauaiak'iuëssi ot'opokapotükkimax, ki makopoks'oyimüssi ki mak'opoks'imimüssi ai'simix; ⁵⁰ Annök' ap'otükkiuök otsin'aim ak'oto annik' kustuiku'ik otsauomüsks'kümosaie, ki annik' itai'ksistsikumioipik otsauomüs'ksinniëssi, ⁵¹ Ki akaiaketsin'iuaië, ki aiakokotsiuaië mök'itaupissaie otsitau'pipiäx ksistapokömotsitäppiansix: annim' ak'itsisiu asain'sinni ki satse'kinani.

25

¹ SPOTS' IM itsin'naiisinni aketum'anistsiau ke'pix ake'kuax, anniks'isk mat'tuyixk ot'anakimatsuauests, ki itsux'iau mökota'tsemösau annök' ai'akokemiuök. ² Ki nis'itsix mokök'iau, ki nis'itsix mat'tsapsiau. ³ Anniks'isk mat'tsapsixk nito'tsimiau ot'anakimatsuauests, ki, mattotükkiu'axau okke'anakimatsis: ⁴ Ki mokök'ix ipok'iotscmiau otanakimatsuauests okke'anakimatsis, kos'ix itsüp'pitükkiu. ⁵ Annök' ai'akokkemiüök otai'sümsi, ikönai'okano'piiäx ki ikönai'okax. ⁶ Ki itüt'sikiikokoi ikum'iuüstusip, sat'sik, ak'okemiuä ai'puksipu; Süksik' kökotatsemössuai. ⁷ Itümökönaipuu'iau am'ox ake'kuax, ki ikön'itaisüppasuyinükiau otanakimatsuauests. ⁸ Ki mat'tsapsix an'istsiauaux mokök'ix, kok'inan kitök'keanakimatsuai; tük'ka, nitan'akimatsinanësts ük'aiitsinikaiau. ⁹ Ki mokök'ix an'istsiauaux, Sa; matakakauo'ats ksëstün'un: Is'tapak aumüts'kotükkiäx kök'opumattosuai. ¹⁰ Ki otsakiaitapposau mök'opumattosau, aiakokemi ito'to; ki anniks'isk sopuiap'istotosixk ipok'sipimiauaie okkem'sinni: ki ai'okip. ¹¹ Sako'okhtsi mat'tsapsix noküt'otoiau ki an'iau, Nin'a, nin'a, kauai'pikikanan. ¹² Ki an'istsiauaux, kitau'münistopuau kimats'ksinopuauats. ¹³ Ün'nikaie mokökik', tük'ka, kimats' ksini puauats annik' ksistsiku'ik ki annik' itai'ksistsikumioipik Nin'au okku'i otai'akitotopik. ¹⁴ Spots'im itsin'naiisinni netum'anistsiu nin'au annök' piuo'ök, ki niniköt'tsiuaux otap'otomokix, ki ikotsiu'ax otsinan'ists. ¹⁵ Ki tuks'kai ikotsiu'aie nisitsi'i itawk'pumaupix ki stsik'i na'tokai, ki stsik'i nituks'kai; ki könai'tappix itanistokotsiu'ax

manist'okotsistutsipiau; ki itau'matto. ¹⁶ Annök' ikuyiu'ok nšitsi'i itawk'pumaupix itsis'tapu, ki itau'mütskotükkiu, ki ikuyiu' stsik'ix nšitsix itawk'pumaupix. ¹⁷ Ki netoi annök' ikuyiu'ök na'tokümi, ikuyiu' stsik'ix na'tokümix. ¹⁸ Ki annök' ikuyiu'ök nituks'kümi itsis'tapu, ki itatün'akiu ksök'kum, ki ai'ksasattomaie otsin'aim otsixkimim'iaie. ¹⁹ Otai'süm mosi, am'ox ap'otükkix otsin'aimoauai itoto'yünai, ki ipokoks'tükimiuax. ²⁰ Ki annök' ikuyiu'ök nšitsi'i itawk'pumaupix ito'to ki ito'tsipatopiau stsik'ix nšitsix itawk'pumaupix, ki an'iu, Nin'a, kit'okök nšitsi'i itawk'pumaupix: Sat'sit nitokuinan' matsis'itsix. ²¹ Otsin'aim an'istsiuaie, kitökhs'istututükki, ökhs'apotükkiuä ki emün'apotükkiuä: kitse'münüssatsipiau un'natosests, kitakınai'atso akauo'iests: Kitsin'aim otse'tametüksinni istsipi'it. ²² Annök' iku'yiuök natoküm itawk'pumaupix ito'to ki an'iu, Nin'a, kit'okök natokümi itawk'pumaupix: Sat'sit, nimat'okuinani mats'istokai itawk'pumaupix. ²³ Otsin'aim an'istsiuaie, kitökhs'istutükki, okhs'apotükkiuä ki emün'apotükkiuä; kitse'münüssatsipiau un'natosests, kitakınai'atso akauo'iests: Kitsin'aim otse'tametüksinni istsipi'it. ²⁴ Annök' ikuyiu'ök tuks'kümi itawk'pumaupi ito'to ki an'iu, Nin'a kits'ksino ksęsto'a kitse'inai, kiküt'tomaisüppipumattopi kitai'pokiaki, ki kiküttomauanit'apixipi kitomoi'pitükki; ²⁵ Ki nšitsiko'pum, ki nšitsit'tappo ki nitai'ksasattop ksök'kum kitsinanä itawk'pumaupi: Sat'sit, kitsinan. ²⁶ Otsin'aim an'istsiuaie, kitsaum'apotükkiuä ki kitsistap'apotükkiuä, kitsksinoki nitai'pokiaki niküttomai'süppipumattopi, ki nitomoi'pitükki, ni küttomauanit'apixipi: ²⁷ Kumaukstauokotaišksixau au'awtsoomütskotükki nšits'kimimix, ki nšitsitotopi nöks'taitokuyitopi nšitsinan'ix ki umut'okuyesix. ²⁸ Mattomok'aie itawk'pumaupi, ki kotok' annök' iku'yiuök ke'pix itawk'pumaupix. ²⁹ Anniks'isk iku'yixk ak'okotaiu, ki otaksinanoaiu akauo'i: ki annök' itsau'okuyiuök ak'otomoau annik' ooko'öšinik. ³⁰ Ki istüp'satüpiksistsis ap'otükkiuä itsau'okuyiuä ski'natsii: ak'itstsiu asain'sinni ki satse'kinani. ³¹ Otak'itotosi Nin'au okku'i otstsa'pınasinni ipokom'össau otokönatsim'otokatatsix, ak'otümotokhitaupiu otsistsapışso'pötsis: ³² Ki akokönipotamoi'piaiau ikönai'okauaua: ki aiakanistaiaketaipiksistaiu emük'ikınaikuün manistai'aketaipiksistopix emük'ikınax ki apomük'ikınax: ³³ Ki akotüpipiuax emük'ikınax onet'otsis ki ap'omükikınax otse'aksışsauotsis. ³⁴ Omüx'ina

akotüm'anistsiuax anniks'isk onetotsis itau'pixk, Puk'sipuk, Nin'a otatsims'imix, ki nïn'naiisinni matsik' annik' kitapistutomokiiik, otsauomap'astutoossi ksök'kum.
³⁵ Nitse'nots, ki kit'okokipuuu au'ösin; nitse'naki, ki kitsit'tutokokipuuu: nitsi'piitappi, ki kito'tokipuuu:
³⁶ Nimatsistotospa, ki kitsis'totosatskokipuuu; nitokh'tokos, ki kitsipis'kotokipuuu; itai'okiakiopi nitsitau'pi, ki kitsittotaakipuuu. ³⁷ Moköm'otsitappix akotüm'anistsiauaie, Nin'a, tsanistsi'i kit sits' In o pin an kitau'nots, ki kits is' so pi Q an? Ki kitse'naki, ki kitiitakopinan. ³⁸ Tsanistsi'i kitsits'inopinan, kitsi'piitappiisi ki kito'tosinin? Ki kimatsistotospa, ki kitsistotos'atskopinan? ³⁹ Tsanistsi'i kitsits'inopinan kitai'okhtokos, ki kitsitau'pissi itai'okiakiopi ki kitsito'taatosinan? ⁴⁰ Ki omüx'ina ak'anistsiuax, kitau'münistopuuu kanistitüpstutsipuai tuks'küma inüx'tsima am'ox nix'okoax, kitanists'istutomokipuuu.
⁴¹ Akotüm'anistsiuax anniks'isk ote'aksisautsis itau'pixk, is'tapuk emütskax mökseinsau, üksustsinasii is'tapuk, ek'aisepütsistotomoiiauaux au'tutsokiuä ki oto'tokatatsix:
⁴² Tük'ka, nitau'nots, ki kimatsissok'ipuuu: nitse'naki, ki kimat'tutukkokipuuu: ⁴³ Nitsi'pitappi, ki kimat'otokipuuu: nimats'istotospa, ki kimatsistotosats'kokipuuu: nitokh'tokos, ki nitsitau'pi itai'okiakiopi, ki kimat'sipiskotokipuuu. ⁴⁴ Osto'auai ak'otümanistsiauaie, Nin'a Tsanistsi'i kitsits'inopinan kitau'nots, ki kitse'naksi, ki kit'sipitappisi, ki kitokh'tokosi, ki kitsitau'pissi itai'okiakiopi kökstaikawk'anistotösinan? ⁴⁵ Ai'akotümanistsiuax, kitau'münistopu au kanist'saiitüpstutsipuai tuks'küma inüx'tsima amox, kimat'anistsistutomokipuuu. ⁴⁶ Ki am'oxi aksistüpitappo'iau üsk'sitauksistototspi: ki moköm'otsitappix akittappoiau üsk'sipaitappiisinni.

26

¹ KI itünistsiu, Jesus otaiksiste'poattosësts am'östs epo'awsists, itün'istsiuax otüsksinimatsax,
² Kitsksinipuuu aisto'küssi ksistsiku'ists ak'itstsiu passover, ki Nïn'au okka'i itaumüts'kau mök'itsiksistoxösi.
³ Omük'atoiapiekuax, ki aisinakix, ki matap'pix otsin'aimoauax itümitüpaumooiau sp'a'toiapiekuun Caiaphas oko'aii. ⁴ Ki ai'sitsipsattseiau mök'anistokotsisimmiootsauaie Jesus, ki mök'itsenitösauaie. ⁵ Ki an'iau, pinits'tsis oye'tani itsiksits'tsikui ökskakümüstsikiniau matap'pix. ⁶ Jesus ot-sitau'pissi Bethany, Simon leper oko'ai otsitüpst'taupissi,
⁷ Ake'ua itoto'aie, ipa'tükkiu alabaster atüxak'sin puye'

itsüp'patomaie, akai'inxkīmasiuaie, ki otau'yisaie itsita'suyīnīmaie otokōn'iaie. ⁸ Ki otūksīnīmats'ax otsīnīs'saxaie, ītse'tūkkīax, ki an'iau mauk'etsīnikatopi? ⁹ Am'ok ipum'atotopi īs'taiekekaiīxkīmasiuopi, ki kīm'atapsix īs'tauokotauopiauaie. ¹⁰ Jesus otokh'tsīmsi, an'īstsiuax, kumauk'sauaīksīxinoauaiīksīx ake'uā ōkh'siu nitapīstutu'yipi. ¹¹ Ksēsto'au, kīmatapsix kitūsk'sauopoksemokoaiau; ki nēsto'a kīmat'ūsksauopoksemokipuaia. ¹² Am'ok puye' nostūm'i otsīta'suyīnīssi itsīstuts'imaie mōkītsopuiapīstutuyīssi nōkitak'itsasi. ¹³ Kitau'mūnīstopuau am'oi ōkhs'itsīniksīnni amianīstan'īstopi kōnūs'ksōkkumā, am'ok, am'o ake'uā otap'īstutsipi ak'ūtanīstomaie, mōk'ītūksīnoōsi. ¹⁴ Na'tsikoputsix, tuks'kumā, anīstau Judas Iscariot, itappo omūk'atoiapiekuax, ¹⁵ Ki an'iu, tsanīstap'pi kitak'okokipuaii, ki nitakitūp'omutskau ksēsto'au? Ki nitsi'tuyiauaie nīp'pii ksīxīx'kīmīx. ¹⁶ Ki annik' itot'apsatsim mōk'itamūtskōsaie. ¹⁷ Ke'tani kūt'taikopūtstsii, īstotom'īksīs'tsikui, ūksīnīmats'ax itoto'iau Jesus, ki an'īstsiauaie, Tse'a kit'stapa kōk'sopuiapīstutosīnan kōk'kītsoyīsi passover? ¹⁸ Ki an'iu īs'tapuk akap'ioyīs, ki om'ūmā nīn'auūmā anīstok', Nin'a, an'iu, nitsīksīstsikum'i aststsi'u: koko'ai nitūs'ksīnīmatsax nitak'opoksoyimaiau passover. ¹⁹ Ki ūksīnīmats'ax manīstan'īstopiax itan'īsttutsīmīax; ki itso'pōūtsīstutsīmīau passover. ²⁰ Ki otau'tūkkusi, ipokitau'pīmiuax na'tsikoputsix. ²¹ Ki otau'yīsau, an'iu, kitau'mūnīstopuau tuks'kumā ksēsto'au kītakaumūts'kauki. ²² Ki eks'kaiīkikīn'etūkkīau, ki ikōnau'mūtūpanīstsiauaie, Nin'a nēsto'akats? ²³ Ki an'iu, annōk okīt'sīs nitopoksīstapīmakemaok kos'i nitakaumūts'kauk. ²⁴ Nin'au okku'i itanīsts'itappo nitsīn'awpi: ak'itūpokapiu annōk' nīn'auōk imūts'kaiuōk Nīn'au okku'i! Kūt'taipokaiīuopi annōk' nīn'auōk, īs'taōkhsīuopi. ²⁵ Judas anni'īsk itse'mūtskaukisk, itūm'anīstsiauaie, Nin'a nēsto'akats? An'īstsiauaie, kitan'i. ²⁶ Ki otau'yīsau Jesus ito'tsīmaie ke'tani ki itatsīm'īstutsīmaie, ki itaumin'īmaie, kī ikotsiu'ax ūksīnīmats'ax, ki an'iu, Matsīk', oyīk'; am'oiāuk nostūm'i. ²⁷ Ki mat'tuyiauaie kos'i ki thanks ikotūk'kiu, ki ikotsiu'ax, ki an'iu kōnai'sīmattok; ²⁸ Am'okauk nītsa'apūn, mananīsts'etoksīnni itūp'itsiu itsai'kīmskau akai'tappix otsauum'itsitappīsuauēsts mōk'sīnīsēsts. ²⁹ Ki kitan'īstopuau nīmatākūtsīmattopa am'ok mīniokke sauomo'pokītsipstsīmattomīnaniki manīs'si nīn'a ots'īnnaīsīnni. ³⁰ Ki otinīk'sau natoī'īniksīnni itūp'sūxīau

nitum'moyi Olives. ³¹ Jesus itum'anistsiuax, nęsto'a kitak'okönüsskįmskįkipuau annok'ă koko'ikă: tük'ka, sin'aip, nitak'auaiakiau annök' ũsks'kümüoök emük'ikįnax, ki ot'omükikįnauăsįnna isto'mükikįnax aküneto'iau. ³² Aiksistatsipuau'eniki kitakitüpotoma'topuau Galilee. ³³ Peter an'istsiuaię, iküm'okönüstsskįmskįkįssau ksęsto'a, nimat'akįstsskįmskįkipa. ³⁴ Jesus an'istsiuaię, kitau'münįsto, Annok' koko'ik otsauomit'awkkumsi nipuau'ă nioks' kai kitakani kimatsksįnok'ipa. ³⁵ Peter an'istsiuaię ökskakümopoks'eniop, nimat'akanipa kimatsksįnopa; neto'i ikönau'aniiax ũksįnimats'ax. ³⁶ Jesus itümetüpopokomiuaax Gethsemane an'įstop, ki an'istsiuax otũksįnimatsax, annom' stau'pik, nitakittappo omim' nökitüt'tsįmoikasi. ³⁷ Ki mat'tuyiuax Peter, ki Zebedee otsįstok'iokeyix, ki itaumütüpikikįn'etukki ki itau'mütüpeikapitsitau. ³⁸ Itüm'anistsiuax nįsitüpikikįnetukki e'įnsįni: annom' stau'pik, ki ök'itũskskatükkiop. ³⁹ Ki pa'tsįstüpaatsiuax, ki įsstokopi'u ostoksįs', ki itüt'tsįmoikau ki an'iu, Nin'a, iküm'okotsitstsįssi am'oi kos'a ũnnianįstįs'tüpipotoössi; nimatakįtsitan'ats, ksęsto'a kitak'įtsitan. ⁴⁰ Ki matskitoto'ax otũksįnimats'ax, ki ikon'oyiuax oto'kaniax, ki an'istsiuaię Peter, Awx'ats? Kiküttaukotũskskümokipa tuks'kai itai'ksįstsikumiopi? ⁴¹ Mokök'etsik ki a'tsįmoikak, kőkstaitsipįssuai įssaks'ksįnũksįni; sta'aw itsįtsi'tatomaie ki įx'įsakuyi matsi'uats. ⁴² Ki mats'įstapu ki itüt'tsįmoikau, ki an'iu, Nįn'a, am'oi kos'a sauomot'aišįmmieniki sauomįs'tüpipotomokeniki, kitak'įtsitan. ⁴³ Ki mat'oto ki mat'okonoyiuax otsok'asax: tük'ka įssoksįm'au oöps'puauax. ⁴⁴ Ki itskįtsiuax, ki mats'įstapu, ki nioks'kai itüt'tsįmoikau, ki netoi' au'aniu. ⁴⁵ Itüm'itotoiax otũksįnimats'ax ki an'istsiuax okak' annok, ki issik'sįstsikok: sat'sik asttsiu' itai'ksįstsikumiopix, ki Nįn'au okku'i itüp'aumũtskau sauum'įtsitappix otsu'auęsts. ⁴⁶ Nįpuak', ökittappau'op: annök' nitakaumũts'kauök asttsiu'. ⁴⁷ Ki otsa'kiaį epuyįssi, Sat'sik, Judas, na'tsikoputsix tuks'kümă ito'to ki akai'tappix ipokom'iauaie inus'stoanix ki söksįs'tsįsts ipa'tũkkix, itototoiax omük'atoiapiekuax ki matap'pix otsįn'aįmoauax. ⁴⁸ Ki annök' imũts'kaįuökaie ikotsiu'ax apsto'sįni, ki an'iu, annök' nitak'sįnnauskippauök, an'nökauk: mi'eenok. ⁴⁹ Ki iköm'itoto Jesus, ki aniu, Hail, Nįn'a; ki itsįn'nauskįppiaie. ⁵⁰ Ki Jesus an'istsiuaię, Napi'ă, kumauk'sįpuksįpuksįks? Itümetoto'iauaie ki een'iauaie Jesus, ki mat'tuyiauaie. ⁵¹ Ki sat' sit, annįks'įsk ipokom'įskaie Jesus, tuks'kümă itsitüpikįns'tsakiuaie otsįn'usstoan itsau'tuyiauaie, ki

sp'a'toiapiekuūn tuks'kümi otap'automok ot'auaiakiokaie,
 ki kök'sinīmaie okhtok'īsaie. ⁵² Jesus itūm'anīstsiuaie,
 kitsin'usstoanā otsits'tsipi īststs'īs; anniks'isk matap'pix
 mat'tuyix inus'stoan, inus'stoan itax'enittaiu. ⁵³ Kit'stapa
 nōkūttokotsitūp'atsīmōiikani nin'ā, ki annok' nōk'okuyīssi
 otsītsksīstsikoputsix legionix otatsīm'otokatatsix?
⁵⁴ Tsa akokototūmunīstsiutsipa natoī'sinaksīsts,
 mōk'itūnīstsiissi? ⁵⁵ Neto'ik itai'ksīstsikumiopik Jesus
 an'īstsiuax akai'tappix, kikūt'anīstsiupuksipa'akipuaua
 kanīst'sitappopuau kōmos'iepītsi annōk' pa'tūkkūiōk
 inus'stoax ki sōksīs'tsīsts, kök'otoksuai?
 Anīs'tsīksīstsiikuīsts kitopokau'pimopuau
 omūk'atoiapioyīs kōkūsksinīmats'opuau ki ki-
 matseen'okīpuauā. ⁵⁶ Ki am'ostsk ikōnaiīstsiipi
 mōks'enūpanīstosau prophetix osīnak'suauēsts.
 Ikōnūsksinīmatsax itūm'skīttsīiau ki ai'tsīmmutaiu.
⁵⁷ Ki anniks'isk een'ixkaie Jesus itūpīpīauaie
 Caiaphas, sp'atoiapiekuūn, itomoi'piawpīau
 ai'sīnakix ki omūks'īmīx nīn'ax. ⁵⁸ Ki Peter
 piapūtsitūpa'tseuaie sp'atoiapiekuūn oko'ai, kiītsipim'
 ki ipokau'pimīuax ap'otūkkīx mōkitokōnai'nīsi.
⁵⁹ Annok', omūk'atoiapiekuax ki omūks'īmīx nīn'ax
 ki ikōnau'kōkītsīmax, īstūp'īksīstapenūpanīssīnni
 ap'satsīmīau mōks'enitōsuaie Jesus; ⁶⁰ Ki ma-
 tokonīm'axau; otsito'tosax akai'tappix aīksīstapenūpanīx,
 matokonīm'axau. Sako'okhtsim ito'toīau na'tsitappīix
 ai'tapksīsenūpanīx, ⁶¹ Ki an'iau, am'o nin'au an'iu
 nitokot'opūksīnīp Ap'īstotok'īuā otatoi'apioyīs ki
 nitokot'sokapīstutsip nioks'kai ksīstsi'ku'i. ⁶² Ki
 Sp'atoi'apiekuūn itsīpuau', ki an'īstsiuaie, kitak-
 staie'puyīpa? Tsanīstapiu'a am'ox kitse'nūpanīpīau?
⁶³ Ki Jesus matsepuyīu'ats. Ki Sp'atoi'apiekuūn
 mat'anīstsiuaie, kita'tauūnīsto Āp'īstotokiua ipai'tappīuā,
 kök'anīksīnan ikūm'ūmeniki Christ, Ap'īstotokiua
 okku'i. ⁶⁴ Jesus an'īstsiuaie, kitsemūnīani; ki
 kitan'īsto sako'okhtsim kitaks'īnoauai'nī Nin'au
 okku'i, otsītau'pīssi otūmap'sīnni īstset'otsīsi ki
 umutsīpuk'sīpusi Spots'im īstsisoksīs'tsīkuīsts.
⁶⁵ Sp'atoi'apiekuūn itūmai'pinotsīmēsts otsīstotos'īsts
 ki an'iu, itūpepo'atomaie Ap'īstotokiua; nitak'otsīkīpīnana
 stsīk'ix e'ēnūpanīx? Sat'sīk, kikai'okhtoauau
 oksīs'tapīnikōttsīmāni. ⁶⁶ Tsa kit'stapuauā?
 An'iau, mōks'eīnsi. ⁶⁷ Itūm'itaisokuttūttsīauaie
 ostoksīs'aie, ki oto'auēsts itsītauaiak'īauaie: ki stsīk'ix
 omī'tsīxīkīnstspuauēsts itsītauaiak'īauaie. ⁶⁸ Ki an'iau,
 ksēsto'a Christ e'ēnūpanīkīnan, Tūkka' kītauaiak'īoka?

69 Annok' Peter sauauts'im itau'piu, ĭstokĭtsĭm'i pĭstots'im: ki ake'kuĭn itoto'aie, ki an'iu, ksĕsto'a kitopokom'au Jesus Galilee ĭtsitappim'i. 70 Ki paiot'anĭstsiuax matap'pix nimatsksĭnoau'ats nimatsksĭnipa kitan'ipi 71 Ki otsitŭp'sŭxsi kĭtsĭm'iapioyĭs, stsĭk'i ake'kuĭn nan'nuyenaie ki an'ĭstsiuax anniks'isk matap'pixk itau'pixk, ani'o nin'au nokŭt'opoksimiuaie Jesus, Nazareth ĭstsitappim'i. 72 Ki mata'toŭniu, ki an'iu, nimatsksĭn oau'ats nin'au. 73 Ki otai'pĭstĭksĭsĭm'osi anniks'isk itai'puyixk itoto'iauaie, ki an'ĭstsiuaie Peter, E'mŭniu, ksĕsto'akauk tuks'kŭmă: kitse'poawsĭsts kitse'ĕnŭpaniki. 74 Itŭmaumŭtŭpipako'sĭnepuyiu, ki itaumŭtŭpŭtau'ŭniu, nimats'ksĭnoau'ats nin'au. Ki nipuau'ă sokĭt'okumi. 75 Ki Peter ĭksĭnĭm'aie Jesus ote'poawsĭnniaie, annik' itanĭs'tsiuaie, otsauomokh'kumsi nipuau'a nioks'kai kitak'ani kimatsksĭnokĭpats. Ki itsŭx'iu, ki itsok'auasainiu.

27

1 OTAP'INŌKKUSI, kŏnau'mŭkatoiapiekuax ki matap'pix otsĭn'aimoauax itŭp'okŏkĭtsĭmaiau Jesus mŏks'ĕnitŏsuaie; 2 Ki otai'ĭksĭpĭstŏssuaie, itŭnĭstŭppĭp'iauaie, ki itŭp'aumŭskaiauaie Pontius Pilate, anni'isk nĭnai'isk. 3 Judas, anni'isk otse'mŭtskaukĭsk, otsĭnno'ŏsaie, otanĭs'sax mŏks'eĭnsi, ĭtsisauai'tsĭtau, ki mat'skittotsĭpotuyiuax omŭk'atoiapiekuax ki omŭks'imix nĭn'ax nĭp'pix ksĭxĭx'kĭmix, 4 Ki an'iu, nikai'sauumĭsitappi nitse'mŭtskatop mokŏm'otsaapŭnni. Ki an'iau, Tsanĭstappi nitokanĭstappĭkipĭnan'a? Ksĕsto'a kitak'satsip. 5 Ki ĭtsĭpsts'ĭstŭpapĭksĭstsiuax ksĭxĭx'kĭmix omŭk'atoiapioyĭs, ki ĭtsĭs'tapu, ki ĭtsiko'kŏpsiu. 6 Ki omŭk'atoiapiekuax mat'tuyiauaax ksĭxĭx'kĭmix, ki an'iau, matŏkhsĭu'ats ŏk'ĭtsŭppĭtsŏsau atsĭm'isokaiĭs, tŭk'ka aa'pŭnni ĭpum'attomiau. 7 Ki itau'kŏkotomotseiau ki itopum'attomiau potter otsĭn'sĭmman, pie'tappix mok'itstsŏsau. 8 Ũn'nikaie itŭsks'unnĭstainĭkŏttop a'apŭnni ĭstsĭn'sĭmman. 9 Itŭmeĕnŭpanĭstomaie annik' otan'ĭpikaie Jeremy prophet, ki an'iu, Ki mat'tuyiauaax nĭp'pix ksĭxĭx'kĭmix, umutopum'attopiaie annŏk' Israel itŭniau ŭnni mŏkanĭstsĭxkĭmasi; 10 Ki itopum'attomiauaie potter otsĭn'sĭmman, nanĭstŭn'ik Ap'ĭstotokiuă. 11 Ki Jesus paio'tsipuyimiuaie, nĭn'aii; ki nĭn'auă ai'sŭppoŏttsesattsuaie, ki an'iu kikŭtam'ipa Jews otsĭn'aimoauai? Ki Jesus an'ĭstsiuaie, kitan'i. 12 Ki Omŭk'atoiapiekuax ki omux'ĭnax ote'ĕnŭpanĭstŏsuaie, matsepuyiu'ats. 13 Pilate itŭm'anĭstsiuaie, kikŭttaisauokhtoau'axau

akauo'yi kītse'nūpanikoists? ¹⁴ Ki tuks'kai epo'awsin matanistsiu'atsaie; ki Nin'auā eik'skaietūkkiu. ¹⁵ Annok' oye'tani nin'aua itūsksaipotoyiuāie tukskūm'i eēn'naii ot'statauaie matap'pix. ¹⁶ Annik', nannan'attšiau tuks'kūmi eēn'naii, Barabbas an'istau. ¹⁷ Ūn'nikaie otokōnau'moōsax, Pilate itūnīs'tsiuax, Tūkka' kīt'statauā kōks'ipotomosuai? Tsōktau Barabbas, tsōktau Jesus, annōk' an'istauōk Christ? ¹⁸ Tūk'ka išksinīm'aie umutsiksissat'siuōsau, itaumūts'kau. ¹⁹ Otsitau'pissi okōk'itsimani ištisiso'pōtsis, otokem'an itūpūt'okōttsiuāie ki an'istsiuāie, pinotokan'istappikit om'ā mokōm'otsitappiūā: tūk'ka akauo'iēsts nit'okuyipists pu'inasists ni'papaukanists annok' ksistsiku'ik, osto'i itots'tsiēsts. ²⁰ Ki omūk'atoiapiekuax ki omūx'inax eikakimattšiauax matap'pix mōk'aukōmōnistōsuaie Barabbas, ki Jesus mōks'eīnsaie. ²¹ Nin'auā an'istsiuax, Tūkka' na'tokūmix kitstatauu'a kōks'ipotomoōssuai? An'iau Barabbas. ²² Pilate an'istsiuax Tsa nitakūnnistutoau'ats Jesus, an'istauōk Christ. Ikōn'auanistsiuāie, ūnnianistauai'istais. ²³ Ki nin'auā an'iu, kumauk'anistauaisksiks? Tšanistapiu'āts otsaum'itsistutūksinni? Ki akauo'yi itsokse'puyiau ūnnianistauai'istais. ²⁴ Otsinīs'si, otsau'otokanistappikīssaie, ki otai'akitstsissi āšinata'pii ito'tūkkiu okke', ki itūs'tsimmiu otsipot'aipuyimōsax matap'pix, ki itūniu', nimat'ototoimoko'ā am'o mokōm'otsitappiāā otsa'apūnni: ksēsto'auā sat'sik. ²⁵ Itūmokōnai'puyiau matap'pix, otsa'apūnni ūnnianisttots'tsisaie nēstūn'an ki no'kosinanix. ²⁶ Itūmipo'tomoyiuax Barabbas: ki otai'ksistīstsipīsōsaie Jesus, emūts'kaiuaie ōksiksīs'toxōsaie. ²⁷ Ninauā otseēnnakem'ix itūpīp'iauaie Jesus itokōno'pauipi, ki itokōnaumoi'piiū eēn'nakex. ²⁸ Ki it-sau'tomoyiauaie otsistotos'īstsāie, ki mawks'isokōsīmi itsūps'kaiauaie. ²⁹ Otai'amitsinīssau ksissiīstsūmmokōni, itsīs'tsūmmokiauaie ki apai'i itstom'iauaie onet'otsisaie: ki auanaukopīstuksīs'akōttsiuāie, ki ai'ksistapanīstsiauaie, ki an'iau, Hail, Jews otsin'aimoauai! ³⁰ Ki ai'sokotuttsiauaie, ki matsīmiau apai'i ki otokōn'iaie itsitau'aiak iuaie. ³¹ Otai'ksīstsiksīstapanīstūsuaie, asso'kōsīmi itsauts'imiauaie, ki otau'ūtsisokōsīmaie itsūps'kaiauaie, ki itsīstapīp'iauaie mōk'auaiistasuaie. ³² Ki otsūks'au, ikonoyiauaie nin'aii Cyrene itsitappim'i, otsinikōsim Simon: išskuopa'atsiauaie otauai'staksin, ³³ Ki otsito'tosau Golgotha an'īstop, itokīsasiik, mūksikinūkotokōnik, ³⁴ Ikotsi'auaie moksīmatossaiiai' īstšipoku'yi ki

gall ipa'sokasuyinimiauiaie: ki otüt'totsisaie, mat'skaksimattom'atsaie. ³⁵ Ki itau'aiistaiiauaie, ki otšistotos'ists, ki aiaketotsipiests, itsi'kötsotsiēsts: möks'eēnūpanistosī annik' otan'ipik prophet, itai'aketotsipiēsts nitsistotos'ists ki itsi'kötsopnaaiua. ³⁶ Ki ito'piiāu ki ūs'sūmmiāuaie annim'; ³⁷ Ki itstom'iauaie otokön'i spots'i ksīs'tapanišsinni sinaip', Am'ok Jesus, Jews otsin'aimoauai. ³⁸ Na'tsitappix kömos'iepitsix ipauai'istauax tukskūm'i onet'otsisi ki stsik'i otse'aksissautsīs. ³⁹ Ki anniks'isk itsits'skuixk au'kapsitsīpsattsiauaie, ki auauūkia'pīxīau, ⁴⁰ Ki an'iau ksēsto'a annök' ipūxīn'īmök omūkatoi'apioyīs, ki nioks'kai ksīstsikuīsts itsiksīst'apīstutsimök, kömotse'piosit. Ikūm'ūmeniki Ap'istotokuā okku'i inīsa'atoat auai'staksīn. ⁴¹ Neto'i omūk'atoiapiekuax netoi'nitaiksīstapanīstsiauaie, kiai'sinakix ki omūx'īmīx ipokaniau, ⁴² Kömotse'piuax stsik'ix ki matokotsikömotsepiosiu'ats. Ikūmūm'īssi Israel otsin'aim, ūnanīstsinnīsa'atos auai'staksīn, ki nitakau-mai'tauūnan. ⁴³ Au'maituyīuaie Apīstotoki'i: annok' ūnnianīstsikömotse'piōsaie, maksinan'attūsaie: tūk'ka iūniu', nēsto'akauk Ap'istotokuā okku'i. ⁴⁴ Kömos'iepitsix ipok'auaīstapīxk neto'yīstsk nokūtsitūp'apiximīauēsts okhpe'kīsts. ⁴⁵ Nau'yi itai'ksīstsikūmiopi konūs'ksōkkumā itūp'skinatsīu piksu'yi itaīksīstsikūmiopi. ⁴⁶ Ki otsipik'susi itai'ksīstsikūmiopi, Jesus aisokse'puyīu. Ki itūni'u, Eli, Eli, lama sabachthani? Annik' ito'kīsasiik, Nitap'īstotokim, Nitap'īstotokim, kumauk'skīkīks? ⁴⁷ Stsik'ix itai'puyīxk, otokh'tsīmsau', an'iau, Am'o nīnau nan'nikōttsīuaie Elias. ⁴⁸ Ki tuks'kūmā itauks'kasiu ito'tukkiu ai'ksīppuyīnīp, ki ito'kīmīuaie īstsipoku'yi, ki itstom'aie apai'i, ki ikotsīu'aie möksīmattosaiai'i. ⁴⁹ Stsik'ix an'iau, ki'ka, ōk'satsīp maks'ikūmīpuksīpīsi möksikömotse'piīsaie. ⁵⁰ Jesus ota'atsoksepuyīssi, itaumūts'kaiuaie Sta'aw. ⁵¹ Ki Sat'sit, omūk'atoiapioyīs itsi'koksok'iakiopi ai'aketsīnikau, spots'im itots'ipīnikau; ki ksōk'kumā itsi'papuyīu, ki ok'otokskuīsts ai'aketopiīau; ⁵² Ki a ken 'i man īsts kau'opiīau; ki atsīm'six anniks'isk ai'okaxk akaiēm ostūm'oaūēsts itsīpuau'ax, ⁵³ Ki ota'atsīpuawsi Jesus, itsux'iau aken'īmanīsts, ki itūp'ipīmīau atsīmākap'ioyīsi, ki otsīnok'oaīau akai'tappīix. ⁵⁴ Annok' eēnakin'au'ā, ki otopokom'ixk, otopokūs'satūkkīmaxk Jesus, otsīnno'ōsau ksōk'kūmi otsi'papuyīsi, ki otsīnīs'sau annīsts'isk īstutsīp'īstsk, eks'kaīkopūmīau, ki an'iau am'o emūn'iūmīu Ap'īstotokuā okku'i. ⁵⁵ Ki akai'tappix akex' pie'tsi itūs'sūmmīuaie, anniks'isk itotopokīuō'īixk Jesus Galīlee, ki apotomoyīixkaie: ⁵⁶ Ki ipokom'īauax Mary Magdalene,

ki Mary, James ki Joses oksis'toauaii, ki Zebedee okku'ix oksis'toauai. ⁵⁷ Otau'tukkussi, akotsin'auä Arimathæa iststappim'i anistau Joseph, ito'to, tuks'küma Jesus otüksinimats'aie: ⁵⁸ Itappo' Pilate, ki iköm'önistomaie Jesus stüm' i aie. Pilate itümün'iu mökaumütskatosaiie mostüm'i. ⁵⁹ Ki Joseph otots'issi mostüm'i, itsisso'monimaie ksixistokh'aipistsi, ⁶⁰ Ki itsipststotomaie otauüt'sinani aken'iman, maniu'aie, annik' itatün'ipik ok'otokskui: ki omük'okotoki itüp'auapimiuaiie aken'imani istokitsim'i, ki itsistapu. ⁶¹ Ki Mary Magdalene, ki stsik'i Mary, itotau'piauaie aken'imani. ⁶² Ki annik' ksistsiku'ik otökhs'apistutosau, mat'apinökkusi, omük'atoiapiekuax ki Pharisees ikönitoto'iauaie Pilate, ⁶³ Ki an'iau, Nin'a, nitüsksksinipinan om'ä ai'pistsiksistutükkiuä otan'ipi, otsakiaitap'piisi, nioks'kai ksistsiku'i nitak'aatsipuu. ⁶⁴ Anit' ökhs'istutsissi aken'imani nioks'kai ksistsiku'ists, otüs'ksinimatsax mökstai'sepiotosax, mökstai'kömosai'isax, mökstai'anistosauax matap'pix, ük'aipuu: ki sako'ipatsistutüksinni aks'istüpskits top matom'ipatsistutüksinni. ⁶⁵ Pilate an'istsiuax mattok'au eän'akex; is'tapuk, mi'istutsik. ⁶⁶ Ki itappo' iau, ki mi'istutsimiau ake'niman, isksküm'iauaie ok'otoksökhs'epistan, ki istsi'iauaie eän'akex.

28

¹ ISSIK'SİSTSIKUYII ksistsiku'i otai'ksiuosaie, otaumütüpapinök'kusaie issik'atoiksistsikui, Mary Magdalene ki stsik'i Mary itoto'iau möks'iniisau ake'nimani. ² Ki, sat'sit, ksök'kumä ai'papuyiu: tük'ka Ap'istotokiaua oto'tokatatsis spots' im itsinnisso'iinai, ki ito'to ki matskoap'imiuaiie ok'otoksokh'sepistan ki itop'aiuaie. ³ Ostoksis'si netoinitai'natsiuaiie popos'ists, ki kaii'ksistotosiu neto'i kon'skui: ⁴ Ki üsks'katükkix stun'noyiauaie, ki ai'papuyeian netoi'nitsiiu enix'. ⁵ Ki oto'tokatatsis an'istsiuax a kex', piniko'puk; nits'ksinip kitap'üssümmauuu Jesus annök' kaiis'toksauök. ⁶ Matsinakuaiëm'ats: tük'ka, ük'aipuu otan'ipi. Puk'sipuk, sat'sik otsit'sipi Nän'ä. ⁷ Ki kipi'tappoak, ki anistok'ax otüs'ksinimatsax otse'insinni ükaipua'atomaie; ki, sat'sit, kitse'tomomattaak Galilee; omim' kitak'itsinnoauu: sat'sik, kikau'anistopuu. ⁸ Ki itsikip'istupaatomiauaie ake'niman ai'kopumau, ki eks'kaetametükkiau; ki auks'kasiau mokitots'ipotosauaiie otüs'ksinimatsaxaie otse'poawsiniaie. ⁹ Ki otsitappo'sauax mökitsinnikoösauax otüs'ksinimatsaxaie, süm'mis, Jesus ito'tatsemiauax ki an'istsiuax All hail! Ki ito'toiauaie

ki eĩn'ĩmiauaie okõt'sĩstsaiē, ki ita'tsĩmmĩmiauaie.
¹⁰ Jesus itũm'itũnĩstsiuax, Pinikopuk; mĩs'tapuk,
 anĩstok'au nĩx'okoax mők'ittapposau Galilee, ki
 omim' nitak'itsĩnokiau. ¹¹ Annok' ota'kiaitapposau,
 sũm'mĩs, stsĩk'ix ũsks'katũkii itoto'iau akap'ioyĩs,
 ki aitsĩn'nikoyiauax omũk'atoiapiekuax nitap'ii.
¹² Kiotokõnau'moõsau ki omũx'ĩnax otokõnai'puyĩsau,
 ikotsi'auax eēn'akex akaiēm'i itawk'pumaupix,
¹³ Ki an'ĩstsiuax, ũnnik' otũs'ksĩmĩmatsax
 nitsa'kiaiokasĩnan, sepioto'iax ki itsikõmos'attsiauaie.
¹⁴ Ki nĩn'a okhtsĩs'saie, nitaksemũnan ki kitakit-
 sikõmotse'piopinan. ¹⁵ Mat'toyiauax itawk'pumaupix,
 ki otsksĩnĩmatseipuaiaiax iia'tutsĩmĩau ki annik'
 anĩssĩn'nik Jews sa'kiauanĩstomiax. ¹⁶ Nitsi'koputsiax
 otũs'ksĩnĩmatsax itappo'iax Galilee nitum'mo, Jesus
 otan'ĩstopi. ¹⁷ Ki otsĩnno'õsuaiaie itatsĩm'mĩmmĩmiauaie: ki
 stsĩk'ix sai'etũkkiax. ¹⁸ Ki Jesus ito'toax ki ai'sitsĩpsattsuax,
 ki an'ĩstsiuax, kõnau'tũmapsinni spots'im ki ksök'kum
 nit'okoko. ¹⁹ Ũn'nikaie, ĩs'tapuk, ĩksĩnĩmats'okau
 kõnau'mianĩstsitappii, ũs'tapĩnokau ninikõt'tokēsts
 otsĩn'ikõsĩmēsts kĩn'un, ki okku'i, ki atsĩm'istaaw:
²⁰ ĩksĩnĩmats'okau mők'satsĩsauēsts kĩtan'ĩstopuauēsts;
 ki sat'sit, kitũsks'opoksemopuau anĩstsiksĩs'tsikuĩsts
 aiksiuo'si ksök'kum.